5. 5. 2

Digitized by Google

II

VELASTI

Digitized by Google

Digitized by Google

THOMAE STANISLAI
V E L A S T I

SOCIETATIS JESU

DISSERTATIO

De Litterarum Græcarum Pronuntiatione.

R O M A E, CIƆIƆCCLI.
Sumptibus Venantii Monaldini Bibliopolæ in via Curſus.

TYPIS ANGELI ROTILII, ET PHILIPPI BACCHELLI.
SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAEFATIO.

A Græcorum pronuntiatione tuenda multa me abſtrahebant. Primum, quod futilis hæc quibuſdam diſceptatio videretur, in qua licet aliquid perſuadeas, nulla tamen per id via ad græcæ eruditionis laudem aperitur: *ſi quis enim*, ut monet Sarpedonius (*a*) *loqui græce vellet*, *is ad receptum inter Græcos loquendi morem accommodare omnino ſe deberet*, *ut intelligeretur*, *& intelligeret*: *ſin vero eo tantum conſilio in hoc ſtudium quis voluerit incumbere*, ut per ſeſe Scriptorum Græcorum fontes hauriat, contentus is eſſe profecto deberet Græca ſcripta, quaſi picturas quaſdam, aut ſigna oculis, ac mente poſſe percipere.

Deinde genus hoc diſſerendi, cum vix aliquem extra Grammaticorum fines campum aperiat, quo liberius oratio poſſit excurrere, vulgo quidem litteratorum amœnitatis nihil, eruditioribus autem moleſtiæ multum adferet, neque non etiam ſtomachum iis vel maxime, qui, quum doctorum hominum exempla ſecuti ſint, nec parum hac via in Græca lingua profecerint, ægre audient aliam eſſe pronunciandi rationem ab ea, quam ipſi tenuerunt.

Movebat me illud etiam, quod plerique, quum videant id a me oneris ſuſcipi homine Chii nato, ſtudio me partium abripi potius, quam veritatis fortaſſe arbitrabuntur. Quæ quidem ſuſpicio, cum infringit rationum vim, quæ adferuntur, tum legentium animos in contrariam partem ſolet inclinare.

Mirabuntur contra nonnulli, quod Græcos tantopere videor defendere, quum ſciant nobis Chiis religioni, linguæ, ac ritibus Latinorum unice addictis, tam Græcos moleſtos eſſe, ac graves, quam Indigenæ advenis eſſe ſolent: cum Græcis enim, quibuſcum præ-

a Diſſert. pag. 52.

ter aërem, ac ſolem commune habemus nihil, diſſidia ſemper nobis fuiſſe ignorat nemo; quamquam diſputare in utramque partem aliquis poſſet, an ſatis juſtam habeant cauſam tantæ inimicitiæ; nempe jam tum ſuſceptæ, ex quo primum Majores noſtri non multis (*a*) retro ſæculis mala civilium diſcordiarum procella Ligurum finibus egreſſi Chium notiſſimam AEgæi maris Inſulam jure protractæ donationis aggreſſi, bello potiti tenuerunt, pacis olim, & quietis domicilium jucundiſſimum.

Sed hæc fortaſſe leviora ſunt. Angit me potius, quod magnæ mihi invidiæ futurum intelligo, qui non dubitem congredi cum Mecherchio, cum Voſſio, cum Ceratino, & quod arrogantius eſt cum octavo illo Græciæ ſapiente, ſi ita loqui fas eſt, Eraſmo Roteradamo. Præſertim quum hi Græcos, qui nunc ſunt, non ſcientiæ tantum, quæ in Græcia floruit, ſed ipſius etiam linguæ quaſi ignaros traducant. Accentus etiam *Aculeorum, ſpinarumque* (*b*) *ſegetes* & vocant, & demetunt, ac Proſodia abjecta omnem proferendi normam Latinorum more ad quantitatem rejiciunt: placituram ſane inſtitutionem! Hanc vero ſuam opinionem, poſtquam undecunque fulſerint, non ita fixam, ac fundatam eſſe contendunt, ut nullum ei ſit ab *argumentorum noſtrorum pondere* periculum, eamque demum pronuntiationem permittunt, quam ſibi quiſque accomodatiorem putaverit: Ego autem durior certe futurus ſum, qui negem licere cuipiam vel uno accentu neglecto, aut tranſpoſito aliam pronuntiationem ſequi præter eam, quam conſentiens uſque continua, atque una cum ſæculis, ætatibuſque inveterata Græ-

a Anno Ch. 1346. novem familiæ Januenſes Duce Vignoſio in Chium jam ab an. 1261. ſibi a Michaele Paleologo promiſſam, necdum traditam tranſlatæ, unde noſtra Chiorum Latinorum Colonia, quæ deinde pluribus in dies Italis familiis, præſertim Janua commigrantibus, ad ſummum reipublicæ, ac dignitatis ſplendorem devenit uſque ad annum 1566. V. Boſſium, Emmium Ubonem, Ubertum Foglieta.

b P. Le Tellier apud Giraudeau l. 1. cap. 21.

Græcorum conſuetudo invexit ; amplitudo locorum ſtabilivit , Templorum religio conſecravit .

Sed me reficit ſententiæ , quam propugnandam adſumo veritas , & Græciæ totius conſenſus . Addunt deinde ſtimulos Alumni intra Urbem Collegii Græcorum , qui me criminis arceſſunt , quod cauſa mea Græcorum linguam , ac pronuntiationem in hoc Gregoriano Lyceo docentis , a Mirtisbo Sarpedonio anno ſuperiore mecum ipſi etiam laceſſiti, ſe tamen defendere propter ætatem , & ſuſceptæ vitæ rationem minime poſſunt .

Verum ſi cetera deeſſent , quæ , me ad hanc cauſam ſuſcipiendam impulerunt , unus mihi pro millibus ſit Eminentiſſimus S. R. E. Card. Quirinius , cujus ſumma erga litteratos benevolentia , atque auctoritas: Is enim , quum a me quæſiiſſet, quid Sarpedonio reſponderem ad ea , quæ contra me Typis nuper ediderat , pauca reſpondi ; quæ ita Princeps humaniſſimus excepit, ut ea Typis deberi , & adfirmaverit, & plane perſuaſerit. Quare tanto Auctore antiquum Græcorum loquendi morem defendendum ſuſcipio : opus fortaſſe non inutile ſtudioſis adoleſcentibus futurum .

T. S. V. S. J.
Anno CIↃIↃCCL. *Kal. Sept.*

JO.

JOANNES ANTONIUS TIMONI

SOCIETATIS JESU

In Provincia Romana Præpoſitus Provincialis.

Q*Uum* Diſſertationem de Litterarum Græcarum Pronuntiatione *a P. Thoma Stanislao Velaſti noſtræ Societatis Eruditi Viri recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, poteſtate nobis a R. P. Ignatio Vicecomite Vicario Generali ad id tradita, facultatem concedimus, ut typis mandetur, ſi ita iis, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, & Sigillo noſtro munitas dedimus. Romæ die* 17. *Januarii* 1751.

Joannes Antonius Timoni.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

F. M. de Rubeis Patriarch. Conſtantinop. Viceſgerens.

IMPRIMATUR

Fr. Vincentius Elena Magiſter Socius Reverendiſſimi Patris Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri Ord. Prædic.

PAR-

Digitized by Google

P A R S I.

De univerſa Græcarum Litterarum Pronuntiatione.

C A P U T I.

Quæ ſit Græcarum Litterarum Pronuntiatio.

A I , K , Λ , M , N , Ξ , O , Π , P , T , Φ omnino extra litem ſunt.

B ut *υ βία* vis , *βίος* vita : dic *vios via*.

Γ , mollius quam *g* ab Italis. Excipe.

1. Ante vocalem , aut diphthongum quæ ſonet *e* & *i* , valet omnino j Italum. *γέρας* præmium , *γίνομαι* fio : dic *jerus jinome*.

2. *γγ* , & *γκ* exprimi preſſius vix poteſt, quam per *ngk* *ἄγκυρα*, Ancora, Ἄγγελος, Angelus dic *Angkelos*, *Angkiru*.

3. Ante *ξ*, & *χ* fit etiam *n*. *λαρυγξ* guttur *ἄγχω* ango: dic *Larynx* , *ancho*.

4. Ante *ν* ſonat ut a Tranſalpinis in voce *magnus*.

Δ , ut *d* , ſed blæſius.

Z ut *ſ* ab Italis in hac voce *peſo* , & Gallis in *briſe*. *ξάπιζα* menſa *μεῖζον* majus : dic *miſon* , *Trapeſa*.

H , ut i *ληρῶ* deliro : dic *Lirò*.

Θ , a Græcis tantum profertur , ut ab Anglis in vocibus *theis*,*there*.

M & *ν* cum *π* conjunctum faciunt *mb* *ἄμπελος* vitis *τὸν πόδα* pedem : dic *tem boda* , *Ambelos*.

Σ ut *ſ* ab Italis & Gallis initio & fine dictionis , vel poſt conſonantem , ut in *ſacro*, *penſer*.

T , poſt *ν* fit *d*. *παντελῶς* omnino ; dic *Pandelis*.

Y , ut i *φυρμὸς* confuſio , firmos.

X, di-

X dicitur ut ch , ſed Græci tamen , & Arabes proferant , opus eſt.

Diphthongi .

AI ut *e* Αἴθιοψ , Αἰγίδα dic Ethiops , Ejida.

Αυ , & ευ non ut *au* , & *eu* , aut *af*, *ef* (*a*) ſed ut *av* , & *ev* αὐγὴ diluculum , Εὐαγγέλιον dic *Evangkelion* , *Avjì* .

Ει , & οι , ut *i* Εἰδέω video Εἴδωλον Idolum οἶκος domus , *Icos* , *Idolon* , *Ideo* .

Ου ut *u* φρȣ́ρια Præſidia , ȣ̓ρανὸς Cœlum . Dic *Uranòs* , *Fruria* .

Geminas conſonantes ὁμοειδεῖς ita proferas, ac ſi eſſent una tantum .

Spiritus , & ὑπογεγραμμένη , orthographiæ ſerviunt .

Accentus autem pronuntiationem moderantur, non quantitas ; ſive ſoluta ſit oratio , ſive ligata .

Hæc eſt Græcorum omnium Pronuntiatio , dum canunt in templis , aut docent in gymnaſiis . Græcos autem hic , appello innumeros ubique terrarum populos , qui ritum Græcum obſervant . Præter illos enim, qui tota Aſia, atque Europa ſub quatuor Patriarchis , & ad tria millia (*b*) Epiſcopis per ſexaginta fere Provincias recenſentur , plurimi ſunt in utraque Sicilia , tota Italia . Adde Patres Baſilianos . Adde Ruthenorum infinitam multitudinem ; illi enim jam licet alia lingua in templis utantur , inter quadraginta autem novos characteres , quibus una cum religione , cærimonias , ac preces Græcorum a S. Cyrillo , & (*c*) Methodio edocti ſunt , viginti tres pæne ut Græci ſcribunt , & omnino ut Græci proferunt . ii vero ſunt : α , Β , Γ , ε, ζ, η, ι , κ, Λ , Μ , Ν, ξ, ο, ȣ, π, Ρ, c, τ, υ, φ, χ , Ψ , ω . Quid de Coptitis dicam, quorum litteræ, ac litterarum pronuntiatio Græca eſt ab Alexandri Magni temporibus? (*c*) . Hanc

a Ut putat Martisb. pag. 40. *b* Vide Mich. Le Quien . *c* SS. Cyril. & Mehtod. Apoſtoli Moraviæ, Bohemiæ , & Bulgariæ Sæculo IX, Vide Boll. 9. Martii .

ç Vid. Kuker, Turris Babel, l. 3. c. 10.

Hanc ſane Græcorum conſenſionem non modo auribus, ſed & diſquiſitione non modica perſpectam habeo. Fui enim Panormi, fui Meſſanę, Corcyræ, Alytiæ, Leucade, Patris, Coryntlii, Naupliæ; Peloponneſum non ſemel terra, marique, Cycladas fere omnes peragravi. Fui Erythris, Smirnis, Chii & natus, & viginti duos annos commoratus ſum; nunc tandem Romæ, ubi profecto iſta non dicerem; niſi os præbere vellem vel pueris: ſunt enim, ſunt in hac orbis terrarum ſede ex omnibus mundi angulis cum erudiendi juvenes, tum eruditiſſimi viri, qui de hac conſenſione mentientem exſibilent. Neque vero, ut ait Mirtisbus;(*a*), Siculos excipio, neque excepi unquam; tantum dixi aſperius eos proferre γ, δ, ζ, ϱ. Sed de his quatuor litteris in nullam partem inter nos diſputatur. De illis autem, quæ in contentionem veniunt, ſumma eſt etiam horum Græcorum cum reliquis conſenſio. Quod autem Græci omnes, ita conſentiant, teſtes ſunt Argyropulus, Simon Portius, & ut Græcos prætercam, teſtis eſt Du Freſne, Du Cange, Cruſius, Hieronimus Germanus, Schrreigerus, Weſthenius, Sponius Græcarum rerum callentiſſimi; quorum quidam acri ſtudio, quidam præſentia ſua univerſam Græciam perluſtrarunt, & ſummam inter Græcos in proferenda lingua ſacra in Templis, ac Gymnaſiis concordiam admirati ſunt. Subdubitabat interdum Sarpedonius de hocce prodigio: perductus a me fuit in Collegium Græcorum ad alumnos in Urbe; aderant autem, Corcyræi, Zacinthii, Cephalenii, Chii, Theſſalonicenſes, Lariſſæi, Siculi, Daci quoque Mœſi, ac Sarmatæ: ac ubi *pari prorſus modo, voceque* utor ejus verbis *ab aliis Homerum, ab aliis Iſocratem*(*b*) *prælegi* audivit, *non facile*, inquit, *queam verbis explicare quantam in animo meo impreſſionem fecerit*. Sed quoniam hæc teſtata omnibus ſunt, veniam ad id, quod eſt totius diſputationis caput.

a Mirtisb. pag. 20. in Margine. *b* Non Iſocratem. ut Sarped. pag. IV.

CAPUT II.

Nullum eſſe corruptionis ſignum in ſacræ linguæ Pronuntiatione.

L*Inguam ſacram*, *cujus uſus eſt in ſacris celebrandis*, *antiquam illam auream eſſe*, *atque Atticam* extra dubium conlocat Du Cange qui mihi unus ſatis, quoniam adverſariis prora eſt, & puppis. *In hac enim* ſubdit ille, *& Miſſas*, *& reliqua officia celebrant Græci*: *lectiones etiam*, *quæ inter officia habentur*, *omnes ea lingua conſcriptæ ſunt* (*a*).

Quid eſt igitur, quod Sarpedonius *ſermonem Græcum in ipſis etiam Templis ſeptimo*, *& octavo ſæculo* (*b*) *exoleſcentem*, *ejuſque loco pro regionum diverſitate vernaculum intruſum* deploret? unde hoc illi in mentem venit? nempe quod Saraceni Orientem invaſerint. at quid Saraceni in Miſſam Chryſoſtomi, in Miſſam Baſilii, in Epiſtolas Pauli auſi ſunt? quas voces ſacras induxerunt? quas, aut ubi corruperunt?

Fateor quidem novas quaſdam voces eſſe in ſacro ſermone, ſed tamen ad res novas ſignificandas inventas fuiſſe patet: quod certe neque Tullius reprehendit. (*c*) An igitur latinis auctoribus licuit; ſanctiſſimis, ac doctiſſimis Patribus non licuit, ad res novas novas voces effingere, aut ex Athenarum fontibus parce detortas in pubeſcentem Eccleſiam derivare, præſertim quum adhuc ſermo teneret apud popellum.

Quem penes arbitrium eſt, *& jus*, *& norma loquendi*?

Neque vero nihil ſapiebant, aut genuinas voces Græcorum

---

a Triodium compoſuit Coſmas Majomæ Epiſ. Magiſter S. Damaſceni. Deinde Marcus Hydruntinus Ep tum Theodorus, & Joſeph Studitæ. Nicephotus Calliſtus addidit Synaxaria. Illud deinde Philotheus Conſtantinopol. Patriar. non barbaris vocibus ſed erroribus Palamitarum conſtupravit. *b* Diſſert. p. 7. *c* De Div. L. 1.

rum a ſpuriis non poterant internoſcere Budæus, Henricus, Scapula, Manutius, Schrewelius, Favorinus; qui tamen Pauli Epiſtolas, Evangelium Lucæ, Athanaſium, Baſilium teſtes aurei Græcorum ſermonis producunt æque, ac Thucydidem, Iſocratem, Ariſtidem, ipſum etiam Chryſoſtomum, Cyrillos, Heſychium, ipſum Damaſcenum licet octavo, atque adeo ipſum Euſtathium (portentum illud Græciæ) licet duodecimo ſæculo floruerit. Quod profecto tanti viri non feciſſent, ſi inquinatum ſermonem ſacrum in Templis Græcorum eſſent arbitrati. Itaque ſi his Auctoribus, atque adeo rationi ipſi diſſentire nolimus, fateri plane oportet *ſermonem ſacrum* Græcorum aureum eſſe, atque intaminatum: quid igitur de hujus pronuntiatione dubitabimus? Confatalia ſuæ pronuntiationi ſemper fuiſſe vocabula omnibus ſane perſuaſum eſt: neque illuc quis inducetur, ut credat, ſacras quidem voces in ore tot Sacerdotum, atque adeo populorum etiam num ſtetiſſe integras, earum autem ſonum jampridem penitus corruiſſe. Quod ſane prodigium non quodlibet eſſet, ſed immane, ſed inauditum: ſi enim ἦτα valeret ε aut εε, ſi ſolvi diphthongos, ſi accentus ad Corvos mitti oporteret, demum ſi ea conſiſterent, quæ Eraſmiani comminiſcuntur, Græci ſane, quum atticiſſant vocabulis, ſono tamen, ac pronuntiatione latrarent. Qua igitur auctoritate, qua ratione compulſi, putabimus corruptam eſſe pronuntiationem ſacri ſermonis, quum hujus vocabula non modo integra remanſerint, ſed viva voce ſemper adhibita ſint?

Deinde ſi ſemel a recta pronuntiandi ratione diſceſſum eſſet, ſermonis ſacri pronuntiatio pro vario regionum, ac linguarum vernacularum ſono, & idiomate, alia, atque alia illa quoque eſſe deberet. Nonne audimus latinum ſermonem aliter ab Italo, aliter a Gallo, ab Hiſpano, Germano, Belga, Anglo proferri? At Græci *ſacri ſermonis* caſta ipſa vocabula *pari prorſus modo*, *voceque* canit

 Si-

Siculus, (*a*) Calaber (*b*) Cirnæus (*c*) Corcyræus, Macedo, Theſſalus, Dacus, Sarmata, Rhodopejus, Ciprius, Alexandrinus, Gadaræus, cum tamen alia atque alia vernacula & pronuntiatione, & lingua utantur. Ecqua unquam, DEUS bone! corruptela tantam peperit conſenſionem? tam ſibi conſtantem? tam indubitatam?

Demum ſi *ſacræ linguæ* pronuntiatio tantopere corrupta eſſet, qui fieri potuit, ut *ex tot Græcis Scriptoribus*, verbis ipſius Eraſmi interrogo, *uſque adeo in ceteris minutiis tradendis propemodum ſuperſtitioſis, nemo vel unico verbo fecerit mentionem*? (*d*) Adeone Lethæo omnes poculo perfuſos fuiſſe dicemus, ut, quæ olim fuerit ejuſdem ſermonis pronuntiatio, ne meminerint quidem? adeo ſtupidos, ut tantum vulnus ſanæ linguæ, & in omnibus Eccleſiis ſemper integræ inflictum non dolerent? tantum prodigium non admirarentur? Hic Barbarorum incendia Mirtisbus queritur, quæ Græcorum ſcripta, ſiqua hac de re fuerint, una cum Bibliothecis conſumpſerint. (*e*) *ſed ridiculum eſt*, ait Tullius, *ad ea quæ habemus nihil dicere, quærere ea, quæ habere non poſſumus, & quum conſenſionem omnium, quæ in omni re ipſa veritatis vox eſſe videtur, repudias, ſcripta, quæ forſitan fuerint, flagitare*. (*f*)

C A P U T III.
Nullam eſſe cauſam Corruptionis.

M*Ahometiſtanorum*, inquit Mekerchius, *præcipue Turcarum, ac ſemijudæorum incurſionibus caſtiſſima illa lingua a priſtino nitore ita degeneravit, ut plane in*

---

a Anno 1468. Græci ex Albania in Siciliam confugientes quattuor Oppida incolunt.
b Plurimos eſſe in Regno Neapolitano Græcos. *c* Anno 1715. Capta Peloponneſo plures in Corſicam confugiunt, qui omnes Græce cantant in Templis, ut ceteri in Græcia. *d* Eraſ. Dial. pag. 100. *e* Diſs. pag. 23. *f* Pro Arch.

in aliam ſit commutata. Verum hæc de vulgari lingua dici fortaſſe poſſunt, non autem de ſacra. A ſacra enim lingua barbarorum ſermo tam diſtat, quam Cœlum a Terra.

Et hi quidem Barbari AEgyptum dumtaxat, Paleſtinam, ac Syriam invaſerunt: ſacer autem ſermo toto pœne terrarum orbe idem, & eodem ore ab omnibus Græcorum populis canebatur. Quod ſi barbaries ne in Oriente quidem vocabula ſacri ſermonis temeravit, quomodo ſolam pronuntiationem, pronuntiationem inquam ſolam ubique penitus tabefecit? Ut enim tres reliquos Patriarchatus omittam, quis furor invaſit omnem Illiriam, Macedoniam, Theſſaliam, utramque Epirum, Helladen, Daciam, Dardaniam, Serviam, Helleſpontum, geminam Phrygiam, Lydiam, Cariam, Cycladas, Lyciam, utramque Pamphiliam, Piſidiam, Lycaoniam, univerſam Thraciam, AEnimontum, Rhodopen, Scythiam, Mæſiam, Wallachiam, Moldaviam, Zichæam, Alaniam, duas Armenias, tres Cappadocias, utramque Galatiam, Polemoniacam, Hellenopontum, Paphlagoniam, geminam Honoriaden, Bythiniam? Itane tot Sacerdotes, in tot Eccleſiis, ſub Epiſcopis, ad tria millia numero ſub Conſtantinopolitano Patriarchatu, faſcinatos fuiſſe Mahometiſtanorum afflatu dicemus? faſcinatos etiam tot Patres Baſilianos per L. Monaſteria in Calabria, (*a*) totidem fere tota Sicilia, atque Italia, [*b*] ut, quum Germani, Chryſoſtomi, Baſilii vocabula mordicus tenerent, Barbarorum, qui Orientem invaſerint, pronuntiationem expanſis ulnis amplecterentur? atque hoc omnes? tanto conſenſu, ut nullibi veteris pronuntiationis veſtigia remanerent?

Scio Græcorum Imperii non modo extremam oram, ſed ipſam ſæpe Conſtantinopolim Perſarum, Bulgarorum, Saracenorumque armis petitam. Proptereane profligata etiam eſt ſacra in Templis pronuntiatio? Illud ſcilicet reſtat ut ſua-

a Monſ. Palæogr. *b* In Cryptoferratenſi monaſterio ut in reliqua Græcia canitur a Patribus Baſilianis.

ſuadeant Eraſmiani : Quoties hoſtilium armorum ſtrepitu turbata Græcia eſt, extemplo vulgus omne cum ſapientibus tumultu excitum in hoc conjuraſſe, ut obſidentium Barbarorum pronuntiationem ſermoni aptarent ſuo, & portentoſam illam ex ſuis vocibus, & inimicorum ſono conflatam chimæram, veluti Trojanum equum non modo intra mænia, ſed ad ipſa Templorum adyta facto agmine, & plauſibus comitarentur. Ecqua umquam in Græcia, ex quo Græcos eſſe ſcimus, tempeſtas hac poſtrema luctuoſior incubuit? Nihil enim dico, quod Templa plerumque adflixerit, quod celeberrimis in urbibus vix cæmenta, & lapides non omnino perdiderit. Quod miſerius eſt, ſcylla hæc immitis tam orride fremit hodie, ut gens omnium, ſane ex quo homines ſunt, facile magiſtra; nunc tabulas naufragii ſui complexa omnem a ſe avulſam, ac penitus demerſam eſſe cum Religione, artem, diſciplinam, ſcientam ſtupefacta neque doleat, neque vero ſentiat. Dicam amplius: Adeo victrix exultat inſcitia, ut eam non ſolum ut Dominam, ſed tamquam filiolam ſuam exoſculentur. O DEUS bone rem calamitoſam! Porro hoc tanto bello, tam diuturno fieri non potuit, ut veterrimæ quidem linguæ, Pronuntiationis vero longe profecto ante hoc tempus, Palladium e ſacris Græcorum arcibus nedum ereptum ſit, ſed ne ſacrilega quidem manu temeratum: quænam igitur alia umquam barbaries in Græcia tantum deſæviit, ut quum ſacris vocibus omnino parceret, pronuntiationem omnibus prorſus veſtigiis exterminaret?

At non Barbaros, ſed *viciſſitudinem*, *ac rerum omnium edax tempus* Waltonus, Joannes autem Clericus *ipſum populi uſum* in crimine corrupti ſermonis adducit. Verum *populi uſus*, *Tempus*, *& rerum omnium viciſſitudo* vulgaris linguæ, & voces, & ſonum fœdiſſime quidem corrupit: ſacri autem ſermonis, quum voces ne adflavit quidem, quamobrem ſonum dicemus tam prodigialiter infeciſſe? Et diuturna quidem linguarum mutatio torrentes imitari

qui

qui pro locorum natura modo recta præcipitant, modo oblique ſerpunt: hic tacite fluunt; illic ſaxis obſtantibus ingenti fragore præterlabuntur; ſacræ Græcorum linguæ cum vocabula ſincera ſunt, tum pronuntiatio eadem ſemper tam vaſtis Græcorum regionibus eodem quaſi curſu, eodem alveo, eodem colore profluit: Non igitur ex recenti barbarorum fæce corrupto viciſſitudinis imbre, ſed ex ipſius vetuſtatis fontibus ad noſtra tempora dimanare, omni teſtimonio luculentius eſt. Quod autem hæc pronuntiatio ſacræ linguæ eadem ſemper fuerit vel inde patet, quod Græci omnes non modo numquam dubitaverint, ſed modo hujus, modo alterius litteræ, modo accentuum uſum indicantes, eandem ſemper fuiſſe conſtantiſſime demonſtrant. De ſingulis autem agemus deinde, nunc ſufficit verbis Cœlii rem hanc firmare. *Hæc* ait ille, *Græcorum pronuntiatio* non de vulgari, ſed de ſacra loquitur, *ex quo florebat ſermo, ita firma erat, ut de illa perpetuus ſemper fuerit tum eruditorum, tum populi conſenſus*. Cum itaque nullum ſit ſignum nulla cauſa; videamus, num aliquod tempus oſtendi poſſit, in quo corrnpta ſit Græcæ linguæ pronuntiatio.

CAPUT IIII.

Nullo tempore Græci ſermonis pronuntiationem corruptam eſſe.

NOn ſolum pronuntiationem, ſed linguam ipſam Græcorum corruptam eſſe longe ante VIRGINIS Partum auctor eſt Ceratinus. Mirtisbus ævo ipſo Platonis (*a*) malum cœpiſſe ait, atque inde probat, quod *varias ex finitimis gentibus adſcitas voces* adferat Plato, *eaſque ita ſæpe detortas, atque inflexus, ut earum inveſtigari* ἔτυμον *vel origo*

a Diſſ. pag. 11.

origo non poſſit. Proh amorem vetuſtatis! Quidni ante mare etiam, ac terras quæramus, quid Græcæ litteræ ſonarent? Enimvero negat Tullius (*a*) habuiſſe ornatum aliquem litteram ullam ante Thucydidem, ac Periclem. Quis autem neſcit Pericle, ac Thucydide ſenibus, Platonem prodiiſſe? Statimne ab ortu extinctum fuiſſe dicemus ſermonem illum, quem longe aliis diuturniorem fuiſſe omnibus teſtatum eſt? ſed quid Plato dicat, audiamus tandem. Negat ille hujus vocis πῦρ in Græcia ἔτυμον reperiri: vocem inquit eſſe extra Græciam, non domi natam. Idcircone corruptum ſermonem Græcum putabimus? Ecquis igitur eſſet ſermo integer? Quis enim ſermo omnes ſuas voces domi natas oſtendet?

Sed *a diviſo*, alibi ait Sarpedonius, *poſt Alexandri mortem Imperio cæpit primum pronuntiatio ſeſe corrumpere*, atque ex Du Cange, & magno Seneca probat, at hi Auctores nec linguam Græcorum, nec pronuntiationem dicunt defeciſſe, ſed in AEgypto, & Syria, & Perſide *præ patrio barbarorum ſermone prævaluiſſe*, ſed *ſubactis nationibus, eoque utentibus nomen dediſſe*. Quandiu poſt diviſum Alexandri Imperium floruit Tullius? Ille tamen tempeſtate ſua ſermonem Græcorum non ſolum omnibus nationibus auditum fuiſſe adfirmat, (*b*) *ſed ſuis adhuc oſſibus, ſucco, ſanguine, anima, conſtitiſſe*. Scio ab ipſo *vetuſtatem* accuſari, *quæ locutionem fecerit deteriorem*. at *non ſolum*, ait *in Græcia*, *ſed etiam Romæ*: *Confluxerunt enim & Athenas, & in hanc urbem multi inquinate loquentes ex diverſis locis*. num corruptum etiam dicemus Latinum ſermonem Ciceronis, ac Cæſaris temporibus? Quando igitur fuit ſincerus? tempore, inquis, Lælii, & Scipionis. at tum etiam Cæcilium, & Pacuvium male locutos eſſe adfirmat Tullius. Nihil igitur ad rem adferes: ſi *ſputatilica* (*c*) *quædam crimina*, *ſi multorum in Græciam*

ex

a De Cler. Or. c. 7. *b* Cic. Pro Archia, & de Clar. Orat. & in Orat.
c Antiqua vocabula, quæ Cicero ridet, de Clar. Or.

ex diverſis locis confluentium ſolæciſmos, ſi ſuos quovis ſæculo *Cæcilios*, ac *Pacuvios* in Græcia oſtendas.

Quid pluribus? Ipſe Mirtisbus qui tamen jam tum a Platonis ævo defeciſſe linguam dixerat, *compertum* eſſe, aït, *Græcorum ſtudia floruiſſe non modo ab aureo Platonis, Demonſthenisque ſæculo, verum etiam ſuum ſplendorem retinuiſſe ad tempora Concilii Nicæni: Magiſtros porro celebres habuiſſe quatuor in urbibus nempe Athenis, Conſtantinopoli, Cæſareæ, & Alexandriæ*. Statim autem a Concilio Nicæno declinaſſe, graſſantibus Saracenis. At Saraceni adulto ſeptimo ſæculo invaluerunt; Nicæna Synodus anno trecenteſimo viceſimo quinto celebrata eſt. Deinde Saraceni Syriam ſolum, (*a*) AEgyptum, Meſopotamiam, Chaldæam, ac Paleſtinam occupaverunt: ſacra Græcorum lingua, cujus *Pronuntiationem* hic defendimus omnibus in Templis, atque adeo toto pœne terrarum orbe canebatur. Quonam igitur modo fieri potuit, ut Saraceni ſtatim a Nicæna Synodo, antequam ſcilicet erupiſſent, per omnes Græcorum Eccleſias, quo numquam pervenerunt, everterent ſacri ſermonis pronuntiationem, cujus tamen vocabula integra reliquiſſent? Quamobrem Saracenis inruentibus dicuntur omnes Græcorum populi in ſordibus ignorantiæ ſtatim conſediſſe, *& totam Græcæ linguæ ſcientiam apud ſolos Melchitas fuiſſe conſervatam?* (*b*)

Qui Teſtis adducitur Fleurius, (*c*) mihi potiſſimum favet: ille enim Melchitas, quaſi Arabum lingua *Imperatorios* diceres, omnes eos Græcos vocat, qui Marciani Imperatoris edicto morem gerentes, ſacrum Calcedonenſe Concilium exciperent; quum vero Neſtoriani, atque Eutychiani cum fide, ac religione Imperium quoque Græcorum

 aç

a Antiochia Syriæ caput anno 610. Perſis, anno vero 638. Saracenis cedit. Alexandria AEgypti caput poſtquam Romæ paruit annos 666., & Græcarum literarum ſplendorem ſemper retinuit, ab Amro Omaris Caliphæ Duce ſubacta eſt an. 640. mox ſub Moavia anno 648. reliquæ partes Orientis Barbarorum jugum paſſæ.

c Mirtiſ. pag. 23. *b* Tom. 13. Diſcour. ſur l'Hiſt. Eccl. depuis l'an. 600 à l'an. 1100. vid. pag. 8.

Digitized by Google

ac ſacram linguam impudentiſſime detrectaſſent, Melchitas ideſt & plures, & doctiores certe eum ritum, ſermonem, ſonum in templis conſervaſſe, quem & ipſi antea, & tum quoque & Baſiliani tota Italia, & reliqui Græci per L. Provincias, per CIƆIƆCCCCXXXIII. Epiſcopatus Conſtantinopolitano Præſuli ſubjectos, & a Saracenorum tumultu immunes, ſemper tenuerunt. Aliud ex Fleuri adtrahes nihil; non ſi manibus, pedibuſque, & nervis omnibus coneris.

Non igitur proſtratam deflet,& *apud Melchitas ſolum* redactam Græcorum ſcientiam Fleuri; ſed a Melchitis etiam in Oriente ſacræ linguæ pronuntiationem in templis diligentiſſime ait cuſtoditam. Si verum tamen eſt quod indulgentior nobis remittit :(*a*) Mirtisbus *hodiernum pronuntiandi modum a Melchitarum ſcholis ad nos defluxiſſe*, jam confeci negotium. Melchitæ enim conſervaſſe dicuntur pronuntiationem Græcorum & ſacrum ſermonem, qui nempe in Eccleſiam ab ipſo noſtræ Religionis exordio inductus erat aureo ſæculo, quod per Mirtisbum octingentos annos complectitur, nempe a Platone ad Synodum Nicenam ergo quem defendimus, vetus ille eſt. Quid horum infirmari poteſt?

Eſt etiam (*b*) qui putat linguæ Græcæ fatum a Magno Gregorio deplorari, cum ad Eulogium Alexandrinum Patriarcham ſcriberet. at ille *Interpretum*, ait, *difficultatem patimur: dum enim non ſunt, qui ſenſum de ſenſu exprimant, ſed transferre ſemper proprietatem verborum volunt, omnem dictorum ſenſum confundunt*. Quæ cum Gregorius ex urbe Roma ſcriberet, in urbe Roma tum ignorantiam cœpiſſe cervices erigere, perſpicuum eſt. Nec mirum: tam pertinaciter ea tempeſtate ſiluit his in regionibus ſapientia, ut nulla aut auctoritate, aut mercede Agatho Pontifex ſummus quemquam adducere potuerit, ut publice vellet litteras conmmoſtrare. Cogitur anno CIƆCLXXX. ſextum genera-

a Diſſer. pag. 23. *b* Muſſant. ſæcul. 6. Edit. pr.

nerale Concilium : rogavit Pogonatus Imperator Agathonem , ut aliquem legaret : Negat Agatho ſe reperire poſſe , qui aliqua eſſet aut eruditione , aut linguarum peritia commendatus , ut ſine riſu appareret coram ſapientum Græcorum conſeſſu , qui Conſtantinopoli tertio convenerant . Quamobrem igitur eo tempore etiam apud Græcos labefactam putabimus in *ſano ſacro ſermone pronuntiationem* , everſam omnem ſcientiam , imis ceris eraſa Græcorum ingenia ? Quid enim de Academiis dicam , quæ illis temporibus floruerunt ? Quid de alacritate ſtudiorum Græcorum , quam imperatores doctiſſimi Juſtinianus , Curopalates , Tiberius , Mauritius , ipſe Heraclius, Magnus deinde Pogonatus , mox Arthemius excitarunt ? Quid ævi illius eruditiſſimos viros in Græcia recenſeam ? evolve Platonis commentaria a Damaſcio Stoico ; Socratis , Sozomeni , Theodoreti ab Epiphanio Scholaſtico , Gregorii Nyſſeni a Dionyſio exiguo , Chryſoſtomi a Mutiano , Origenis a Bellatore Presbytero , Ariſtotelis a Simplicio Phrygio . lege catenam Juliani Halicarnaſſei Antiſtitis . fac tibi veniat in mentem hiſtoricorum Theodori Conſtantinopolitani , Procopii , Nonnoſi , Theophanis Byzantini , Evagrii . conſule Fabricium , Gullelmum Cave , Lambecium , Bellarminum quorum libri differti ſunt vel ſolis nominibus Græcorum ſapientiſſimorum , qui non ſolum ſeptimo ſæculo, ſed omni tempore eloquentia , atque eruditione excelluerunt . Luculentiſſimum habes hac in re teſtimonium D. Montfauconii . (*a*) *Græcorum* , hic ait , *ſtudia toto tempore* ; *quod intercurrit inter obitum Alexandri* , *&* *Romanum Imperium in omnibus Græciæ populis floruerunt*, *nec quidquam de earum ſplendore decerptum eſt Alexandriæ* , *&* *circumpoſitis regionibus ante Barbarorum incurſionem* , *deinde una cum Imperii ſede Conſtantinopolim translata uſque ad Urbis excidium* , *quod anno* CIƆCCCCLIII *accidit MAXIME viguernt* . Quid eſt

 autem

a Palæog. l. 1, c. 9. p. 109. *b* Mitt. p. 12.

autem maxime viguiſſe ſtudia Græca? Scimus profecto potiſſimum Græcorum ſtudium poſitum fuiſſe in ſua illa veteri lingua intelligenda, ac proferenda, cujus tam acres amatores extiterunt, ut ceteras omnes vix audire paterentur. Itaque ſi Græca ſtudia a Platone ad Nicænum Concilium, & a Nicæno Concilio ad hæc extrema tempora *maxime viguerunt*, ſermo Græcus ſaltem in ſcholis, & apud eruditos *maxime viguiſſe* dicendus omnino eſt.

Non igitur *illimem per barbarorum ora fluxiſſe linguam Græcam* dicimus propterea quia *extent adhuc Platonis, Demoſteniſque opera*. (*a*) Omnino deſipuit, quicunque id Mirtisbo dixerit. Sermonis Græci ſani, & incorrupti integram dicimus permanſiſſe pronuntiationem; propterea quia is non ſolum in ſcholis, & apud eruditos, ſed quod maxime facit, in templis ſemper, ubique ab omnibus uno ore, & pari porſus voce auditus eſt. Fruſtra igitur nobis Juliani Apoſtatæ *candorem* ille predicat, (*b*) quod ſe ille *barbariem contraxiſſe* fateatur. Quamvis tamen Julianus non ſe barbare loqui, ſed admiratione ſe dignum ait, quod græce inter barbaros loqueretur, τὰ δ' ἐμὰ, inquit, (*c*) εἰκαὶ φθεγγοίμην ἑλληνιςὶ θαυμάζειν ἄξιον. Fruſtra nobis objicit [*d*] τὸ καλὴ ὥτερα, καὶ τὴν κακὴ ψυχρὴ τῆς μέρα, & id genus vulgares hodiernas phraſes, quaſi ex ore plebeculæ Græcorum Platonis animam etiamnum loqui contenderemus. Vulgaris lingua olim corruptiſſima eſſe certius apud Græcos narratur, quam quæ apud Sagram. Illam multis retro ætatibus in LXX. Dialectos fœdiſſime luxuriantem deflebat Cabaſillas. [*e*] Quid Helladium, & Bellonium vexas Sarpedonie, [*f*] qui id teſtentur; cujus rumor jam raucus eſt? Quin aliquos Græcorum Scriptores a ſeptimo ſæculo, cum indulgentiores eſſe vellent vulgo, inquinate locutos eſſe dicimus, non tamen omnes, ut quidam

a Mirt. p. 12. *b* Mirt. p. 11. & 6. *c* Epiſt. 15. *d* Mirt. p. 12.
e Apud Gron. Tom. V, Antiq. Græc. p. 1755. *f* Pag. 13.

dam nimis confidenter adripit: ſeſſitaviſſe enim aliquam etiam ſcribendi concinnitatem in labiis Sancti Sophronii, Joannis Damaſceni, ejus Præceptoris Coſmæ Majummæ Epiſcopi, Andrææ Cretenſis, Germani, Nicephori Antiſtitum Conſtantinopolitanorum & multo magis Euſtathii Theſſalonicenſis Metropolitæ negare, eſt velle oſtendere, meridie non lucere. At hæc tantopere non contendimus. Id unum dicimus, quod teſtatum omnibus eſt, fuiſſe nimirum in Græcia omnibus Academiis, non tamquam gladium in vagina reconditum, ſed continuo uſu trita, aurea Platonis, Xenophontis, Thucydidis ſcripta, fuiſſe ſemper omnibus in Templis viva voce prolata, & audita *Divina officia, quæ aurea lingua veteri*, teſte Du Cange ipſo *conſcripta ſunt*: Atque hanc pronuntiationem Græcam eſſe auream Atticam, ex nullius Græci Scriptoris dubio, & omnium populorum ſumma conſenſione, ut teſtatur Cœlius, comprobamus. Jamvero de hac Pronuntiatione ſacri aurei ſermonis concordi omnium Græcorum apud Eraſmum, atque Eraſmianos ſummum eſt ſilentium, in vulgarem vero & linguam, & pronuntiationem ſine fine debacchantur. *Quam nunc*, ait Eraſmus [a] *habent Eruditi* linguam ſcilicet ac pronuntiationem, *non aliunde petunt*, quam a *vulgo*: *ſcis quali magiſtro*. Conſonat Magiſtro Voſſius [b] *ſtatuimus*, inquit, *ſæculo noſtro immutatam eſſe vulgarem Græcæ linguæ pronuntiationem*. Eadem Mekerchius, eadem Giraudeau, eadem Sarpedonius. Quid, quod in contentionem venit id intactum relinquunt, quod nemini dubium fuit, de eo digladiantur tantopere?

At Checus quaſi acu rem tetigerit, Græcam linguam uſque ad Conſtantinopolitanæ Urbis excidium floruiſſe non negat; hujus autem linguæ, quæ in libris remanſit, pronuntiationem poſt Turcas dominos defædatam eſſe teſtatur; Atque hoc crimine doctiſſimos illos, calamitoſoſque viros

---

a Dialog. de Pron. pag. 66. b In Præf. ad Dial. Eraſmi.

viros damnat, qui e vaſto Græciæ naufragio varias Europæ partes petierunt. *Inſcitia*, inquit, *& quæſtus deſiderium Græculis perſuaſit, ut linguam obſcuriorem & difficiliorem redderent, utque ipſi apud exteros ejus linguæ imperitos doctiores haberentur, pleriſque litteris, diphthongis, & ſyllabis ſonos novos affixerunt*. At primo veſtram Eraſinianorum gloriam cur invidetis? Qui enim pluris apud imperitos fieri confidit, ſi fractas ampullas, quam ſi integras vendat, alius præter vos inventus eſt nemo. Deinde qui lucrari, atque aliquid haberi percupiunt cur nova potius, atque obſcura, quam certa, & plana loqui velint, non video: quaſi vero poſſent novitati plaudere, qui vetuſtatem prorſus ignorent. At qui fuerint iſti Græculi? Qua in Aulide ſimul omnes convenire potuerint, ut, invicem cohortati, in Græcorum pronuntiationem conjurarent? Qui horum Auditores, ut lampyridas pro gemmis tanto conſenſu mercarentur? Primus, quod ego ſciam, Georgius Charitonimus, fugiens Lacedemone, Pariſiis conſedit ibique ætatis ſuæ anno LXXIII. obiit anno CIↃIↃXXX. A Charitonimo Græcas litteras, Græcorumque pronuntiationem edoctus eſt Budæus, Magiſtro illuſtrior Diſcipulus. Budæum græce dicentem Laſcaris, & Longolius Græci, & doctiſſimi erecto ſupercilio audiverunt. Illa eadem tempeſtate Joannes Argyropulus Romæ greci ſermonis Magiſter cum Joannem Capnio Germanum hominem, neſcio quid ex Thucydide recitantem audiſſet: *Miror*, inquit, *Pronuntiationem Atticam trans Alpes advolaſſe*. Eodem tempore, ſed diverſas Italiæ partes Demetrius Chalcocondylas, & Emanuel Moſchopulus hujus, quam docemus, pronuntiationis ſuavitate exhilararunt. Hanc Romæ commonſtrarunt Georgius Trapezuntius vir Cretenſis, qui anno CIↃCCCCLXXXVI, & Joannes Laſcaris, qui triennio poſt fato conceſſit, & ante utrumque anno CIↃCCCCLXXVIII. Theodorus Gaza Theſſalonicenſis, Meſſanæ Conſtantinus Laſcaris, & longe ante hos omnes Romæ, Venetiis,

Flor-

Florentiæ , Papiæ Emanuel Chryſoloras , qui e vivis abiit anno CIƆCCCCXV . Iſti ſunt Græculi Cheche ?

Num vero horum celeberrimos Auditores deceptos , aut Deceptores etiam dices Poggium dico , & Nicolaum Perottum Sentinenſem ? Rodulphum Agricolam , Nicolaum Laonicenum , Hermolaum Barbarum Patriarcham Aquileenſem , Marſilium Ficinum , Favorinum Leonis X Magiſtrum , Picum Mirandulanum , & ut reliquos prætercam , τὸν εὐδημονέστατον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας teſte Sguropulo , Ambroſium Camaldulenſem ?

Quid memorem doctiſſimos Græcorum ejuſdem ætatis Joſephum , Gennadium , Meliſſæum Conſtantinopolitanos Præſules ? Quid de Iſidoro Patriarcha Ruſſiæ , quid de Beſſarione dicam, Purpuratorum ſui ævi principe, litteratiſſimis ? quid de Duca Bizantino , de Matthæo Camariota , Joanne Argyropulo , Joſepho Briennio , Macario Macra , Iſaia Cyprio , Joanne Anagnoſte , Joanne Eugenico , ejus germano Marco Epheſi Præſule, Macario Ancyrano Metropolita , Silveſtro Syropulo , Pluſiadeno Antiſtite Methoneſi , Demetrio Palæologo , Laonico Chalcondyla , Manuelle Rhetore Georgio, Protoſyncello, Georgio Gemiſto, quo οὐ σοφώτερον ἡ ἑλλὰς ἔφυσε ſi Sguropulo fides , ſi Magno Beſſarioni οὐ μεῖζον τῇ ἑλλάδι κλέος τίς ποτε γέγονε , οὐδ᾽ ἐνδοξώτερος εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἔσεται κόσμος ? Cujus ex lingua Pallas ipſa Athenis florentibus locutura fuiſſe tanto viro putata eſt ? Aude nunc dicere omnes iſtos communi voluntate cohortatos , Græculis illis ſubſcripſiſſe , ut *ſyllabis* , *litteris* , *ac diphthongis* , novus ſonus adfigeretur .

Quare, ut, quæ dederam ſupra repetam, ſi nulla corruptionis apud Græcos umquam ſuſpicio exorta eſt; immo ſi eos omni tempore laudaverint tamquam Attice loquentes , qui hanc pronuntiationem , etiam in familiaribus colloquiis , adhiberent ; Gemiſtum enim Beſſarion Cardinalis , Zonaras Annam Comnenam imperatricem eloquentiſſimam , Anna ipſa Michaelem Pſellium juniorem , P. Michaelem Nevridam

Digitized by Google

ridam Chium S. J. Leonis Alatii Avum omnes , qui de eo ſcribunt , atque alii alios ex græcie loquendi venuſtate commendant : ſi nulla inquam ſuſpicio hujus corruptionis , nullum tempus , nulla cauſa , ſignum nullum oſtendi poſſit , quare dubitamus , quare adfirmamus Pronuntiationem aurei ſcrmonis , qui ſemper in Templis viva voce , & nullo temporis intervallo auditus eſt , eſſe corruptam ?

Sed *neque inſtituti mei eſt* , ait Mirtisbus , [a] *nec quantum ego quidem opinor in ullius hominis , ut ut eruditiſſimi poteſtate poſitum , oſtendere corruptionis cauſam , occaſionem , Epocham , ſed tamen corruptam eſſe ad oculum demoſtravimus* . ait linguam demonſtraſſe corruptam : ſed rogo : quam ? qua populus utitur ? non erat id demonſtrandum , & ſonum hujus , & vocabula defeciſſe negat nemo . ſacramne ? ſed quid in ſacra lingua obſolevit ? vocabula ? aurea illa eſſe & doctiſſimi viri , & adverſarii fatentur . pronunciatio ? hoc caput eſt quæſtionis . at quod telum huc hactenus incidit ? Noli inquit tam captioſus eſſe corrupta etiam ſacra Pronuntiatio eſt . ſignum non video , cauſam ignoro , tempus , aut locum ſtatuere non poſſum , ſed corrupta eſt . at audiſti quomodo olim Baſilius Cæſareæ , Athanaſius Alexandriæ , mox Conſtantinopoli Chryſoſtomus , nunc vero toto terrarum orbe Græci omnes eaſdem ſacras voces uno , parique modo canant ? Aliter hi , inquit , aliter illi . Etquid aliud eſt rationum omnium repagula perfringere ? Quod ſi ſemel extra dialecticorum lineas vagantibus liceat ſuſpicari , aut negare , cum nulla negandi , ſuſpicandique adferatur ratio ; negabo enimvero ſolem hunc , cujus hodie luce fruimur , eum eſſe , quem DEUS initio condiderit , quem tenebris toties legimus obvolutum . Ille eſt . minime . alius e gurguſtio, neſcio quo, repens emerſit . Cedo novitatis ſignum, cauſam , tempus. indicare non debeo , neque vero poſſum

a Pag. 20. b Pag. 20.

ſum, ſed alius eſt. hæc differentem quomodo excipiendum cenſeremus?

Sed in eandem navim me quoque Mirtisbus pertrahere nititur, [a] Et *oſtende* inquit *mihi quoque, ſi potes mi Velſti, quando, quave occaſione factum fuerit, ut quæ quondam in Latina, Germanicaque lingua ſcribendi, & pronuntiandi ratio fuerat, in præſentem commutata fuerit*. Næ ego ad id oſtendendum cogi non debeo: harum enim linguarum & voces, & ſonum exinanita eſſe omnes fatentur: Græci autem ſermonis aurei, & ſinceri pronuntiationem in Scholis ſemper viva voce traditam, & maxime in templis omnibus, & ubique eandem auditam intercidiſſe, Græci ne ſuſpicantur quidem: Nos negamus: Eraſmiani adſeveratis: adferte adſeverationis cauſam: ſignum oſtendite. Adferam, inquis. audiemus poſtea: At hic funis nihil adtraxit.

CAPUT V.

Græcorum ignorantiam, ac tenacitatem pronuntiationis in ſacra lingua conſervandæ cauſam eſſe.

GRæci omnium olim eruditiſſimi ab eruditis omnibus ignari jampridem arguuntur. Patior profecto, qui quondam in puppi ſederent, iis ne in ſentina quidem locum eſſe: ignariſſimi ſint Græci. Tanto melius enim vero, *mulieres*, ait Cicero, pari ratione dicam ignari, *incorruptam antiquitatem ſervant, quod ea tenent, quæ prima didicerunt*. [b] Non hæc dico, quaſi Græcorum vulgus ſacram linguam addiſcat, ſed quod ſacræ linguæ pronuntiationem ita omnis infinita Græcorum multitudo inlitterata illa, &

(a) P. 10. (b) Et Socrates apud Platon. in Cratylo l. 1. pag. 418. edit. an 1578. cum Interp. Joannis Serrani. *αἱ γυναῖκες τὴν ἀρχαίαν φωνὴν σώζουσι*.

Digitized by Google

rudis a teneris adripit, ut immutandi, innovandique libidinem omnem eruditioribus, ſi qua gliſcat, præcidat penitus, atque auferat. Scholas ſi lubet, & templa Græcorum inſpiciamus.

Gymnaſia Græcis in omni urbe innumera ſunt. Itur vix extinctis ſideribus, nec domum plerumque fit reditus niſi paullo ante lucernas, famulo ſemel hieme, æſtate bis cibum deferente. Non autem *geographiæ*, non *phyſicomathematicæ*, & *hiſtoricocriticæ* farragines, aut nomina ſcientiarum, linguarumque natant in liquido illo puerorum ingenio, aut conliſi invicem ſubmerguntur. Lingua vetus aurea totius curſus eſt meta. Si quibus Minerva benignior eſt, & animus ad laudem, quæ eſt ex litteris concitatior, ii in ſacris, prophaniſque Græcis ſcriptoribus intelligendis, conſeneſcunt. Maxima pars ſermoni ſacro legendo caſtigatiſſime, & celerrime ad miraculum erudiuntur, quem deinde in Templis canendo Parentum applauſus excipiant. Quoniam autem a teneris unguiculis adſueſcunt, dentes illis potius, quam a ſacro ſermone notam unam auferas. Narro: ad inquirendum de ſacris Religionibus venit Chium Theſſalonicenſis Antiſtes. Is Nos quidem latinos, homo Græcus diris omnibus ſuperſtitioſiſſime, ac publicis execrationibus devovere; Græcis vero, ſi qui noſtris in domibus mererentur, ſi qui nos ſalutarent, minari ſempiternum exitium. Non modo quod Romæ, Romano Pontifici, Latinorumque ritibus conſecrati ſimus, ſed etiam [Memini puer, & riſi hominis impudentiam] quod lingua græca, quod græcis accentibus in ſacris precibus non uteremur. Adeo ſanctum, adeo in amoribus, & deliciis eſt Græco, & rudi, quidquid cum lacte hauſerit, ſi ſacrum eſſe animo conceperit, & velut ſacram ancoram in templis retinendum.

Nec minus anus ipſæ, ipſi fullones, ac bubulci Græcorum ſacri ſermonis periti ſunt. Vulgus enim Græcorum *primas veſperas*, *matutinum*, *Miſſam*, reliqua divina *officia*, quæ

quæ ad multas horas producuntur, poſſe a ſe prætermitti ſine proditæ Religionis conſcientia minime putat. Quare licet plurimi per annum apud ipſos feſti dies celebrentur; omnes tamen a primis *veſperis* laboribus, negotiiſque juſtitio indicto confluunt quiſque ad viciniæ ſuæ Eccleſias; quas certe infinitas eſſe in Græcia, vel inde liquet, quod ſacerdoti cuilibet ſuam eſſe oportet. Profecto Chius Inſula exigua eſt, [a] & quum Præſul noſter Latinorum unam in urbe, tres ſuburbanas ædiculas ſacras regit, Græcus metropolita in ıɔccc fere templis per totam Chium *dilatat fimbrias*. Jam ubi ad templa ventum eſt, Sacerdos in adyto conſiſtit. Prope aram, quæ una omnino eſt, Cantores: Deinde viri baculis quibuſdam innixi ſecundum ſubſellia, ſtanteſque: neque enim genua niſi in Feſto Pentecoſtes ponunt. Seorſum Matronæ: diſcretę Virgines: ante ora Parentum pueri: nemo ſedet; omnes ſilent: duo hinc, atque illinc Adoleſcentuli alternando elata voce, ac diſtincta præeunt Cantores: illi recitata excipiunt, modulanturque. Cantum porro nulla timpana diſtrahunt, aut id genus obſtrepentium inſtrumentorum; Non intortæ, vibratæque vocis lenocinia ſyllabas minutatim diſcerpunt, non voculas in atomum, infinitumque ſonum extenuant, non, eadem blanditer iterando, ſede proturbant accentus. Integra dictio pervadit aures, & licet ignota, menti infigitur, numquam oblitteranda. Novi ego, qui legere numquam didicerint, tamen quidquid in Templis canitur, hoc totum ita tenere memoria, ut ſine libris puerulos legendi ratione imbuant, quam ipſi plane ignorant, functi videlicet.

. . . . . . vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet exors ipſa ſecandi. [b]

Quorſum hæc? Illuc videlicet: Imperitum Græcorum vulgus, ſacræ linguæ pronuntiationis peritiſſimum liberam voluntatem numquam relinquere potuiſſe, iis, qui novitatis œſtro fuiſſent adflati. Quod ſi quis alicubi id tentaſ-

a Inſulæ Chii ambitus 123. Mil. Ital. D'Apper. p. 213. b Hor. de Art.

ſet, nec exploſus fuiſſet a populo mirum, atque incredibile eſſet; quid autem ſi hoc toto pene terrarum orbe accidiſſet? Jamdiu enim & ab ipſis Eccleſiæ incunabulis Græci omnes, ubique terrarum *pari prorſus modo*, *voceque* eaſdem preces, eodem ritu, iiſdem cærimoniis canunt. Eodem itaque ſaxo omnium ſacerdotum linguæ premendæ fuiſſent, ut aureo illo depoſito, novæ pronuntiationis exuvio ſordidatæ apparerent, neque contractas jamdiu abſtergere, neque, quod portento ſimile eſt, alias novas jampridem contrahere potuiſſent.

Ad Ebræos confugit Sarpedonius, & Latinos. *Numquid*, *& Hebræi rituum*, *& antiqui moris* ait *erant tenaciſſimi*, *& tamen Babilone omnem linguæ ſuæ vernaculæ amiſerunt notitiam*, *& uſum? Nonne & Romani eodem linguæ ſuæ perficiendæ*, *ſuaque in puritate conſervandæ flagrabant ſtudio*, *& tamen communi huic fato ſe nequiverunt ſubducere?*[a]At Siriacus ille ſermo, quem ſuo uſu Chriſtus Dominus conſecravit, certe poſt Babilonicum jugum, non alius omnino, ſed nonnihil quidem immutatus ex Chaldæorum, quibus LXX annos Babilone ſervierunt, commercio,Ebraicus tamen vetus ille fuit, ſive illum Chananæorum proprium fuiſſe dicas, [b] ſive illum eum, quo Adam uſus ſit. Neque vero ſi gravius a vulgo paſſus ſit vulnus, extinctum etiam in Templis plane dicemus. Eſdram enim accepimus novis quidem characteribus Chaldaicis Ebraicum veterem ſacrum Sermonem traduxiſſe; eſto nonnulla commutaverit. Et Chriſti quidem temporibus, non ita omnes ſacrum ſermonem intelligebant, ut non opus eſſet interprete: at ſine interpretatione paullo poſt tranſmigrationem *Babilonis* legebat Eſdras libros Moyſis *in conſpectu virorum*, *ac mulierum in platea*, *quæ erat ante portam aquarum de mane uſque ad medium diem*, & tamen *aures* non ſolum ſapientum, ſed etiam *omnis populi erectæ erant ad librum*. [c] Quam ergo con-

a p. 22. b Natal. ad Alex. t. 2. Diſſ. 4. ar. 1. c Eſdras 2. c. 8.

confidenter omnis notitia, & uſus Ebraici ſermonis Babilone dicitur periiſſe?

At tenaciſſimis Ebræis, tenaciſſimis Latinis exciderit ſermo, & ſonus; Græcis igitur cum ſtet ſermo, quod conceditur, quid mirum ſi etiam ſtet pronuntiatio? Eſto igitur cetera omnia æque militent: Hoc uno diſcrimine & adverſariorum argumenta cadunt, & Noſtra ſententia communitur. Quomodo enim, aut quibus in Templis Ebraicus, aut Latinus conſervaretur ſermo, ſi ſermonem fuiſſe negabis? Una eſt poſt homines natos Græcorum gens, quæ quum longe lateque, tot ſacris templorum arcibus aurea ſua vocabula Deo obtulerit, caſtaque a Barbarorum libidine, & viciſſitudine temporum conſervarit, auream etiam eorum pronuntiationem, quum non dubitat, probat; quum tot populorum, atque ætatum continuum, & ad omnia collineantem uſum producit, oſtendit; quum ſibi omnem novandi libidinem præciſam ſemper fuiſſe a domeſtica ignorantia, & tenacitate ſentit, plane demonſtrat; & eodem tutiſſimo loco, quo ſacras voces, earum etiam pronuntiationem conlocat.

C A P U T V I.

Eraſmianæ Græcarum Litterarum Pronuntiationis ortus, & varietas.

Aldus Manutius primus [a] de Græcorum pronuntiatione dubitare viſus eſt, num eadem eſſet, ac perantiqua illa: ſed vir plane cordatus cum quærere, quid impubere adhuc Græcia litteræ vix e Phœnicia advectæ [b] valerent, laborem inritum, tum Græcorum, ſibi conſtantem uſum ſequendum eſſe exiſtimavit.

Eraſ-

(a) Obiit an. 1516. fuit Pater Paulli, qui obiit an. 1574. vide ſuum πάρεργον

(b) An Cadmus e Phænicia Græcis litteras adtulerit lis eſt. Vide apud Montfauc. Diſs. de priſcis Græc. & Lat. litteris p. 555. & Natal. ab Alex. Tom. 1.

Eraſmus Roteradamus,[*a*] primus contra omnium Græcorum pronuntiationem extulit ſigna , tum nempe , quum ſibi homo καινοπάτακτος novitatis palmam præripiendam timeret. Hiſtoriolam cum nemo negat , tum Voſſius quoque admittit , cui Eraſmus inſtar Cadmi eſt . Narro verbis Henrici Coracopetræi . [*b*] *Audivi* , inquit *M. Rutgerum Reſchium Profeſſorem linguæ Græcæ in Collegio Buslidiano apud Lovanienſes meum Præceptorem , ſe habitaſſe in Lilienſi Pedagogæo una cum Eraſmo : Henricum vero Glareanum Pariſiis Lovanio veniſſe , atque ab Eraſmo vocatum fuiſſe ad prandium quo cum veniſſet, quid novi adferret interrogatum dixiſſe , [quod in itinere commentus eſt ; cum ſciret Eraſmum plus ſatis rerum novarum ſtudioſum , ac mire credulum] quoſdam in Græcia natos Lutetiam veniſſe , viros ad miraculum doctos , qui longe aliam pronunciationem Græci ſermonis uſurparent , quam quæ in his partibus recepta eſſet : Eos namque non* vita , *ſed* beta *non* ita *ſed* eta οι *vero* , *&* ει , *non* i *&* e , *ſed* oi , *&* ei *proferre*: *Quo audito Eraſmum paulo poſt conſcripſiſſe Dialogum illum de recta Græci ſermonis pronunciatione , ut videretur hujus rei ipſe inventor & obtuliſſe Petro Aloſte ſi Typographo imprimendum , qui cum forte aliis occupatus renueret , aut certe ſe tam cito expedire, quam vellet Eraſmus, non poſſe diceret , Libellum Baſileam miſiſſe ad Frobenium , a quo mox impreſſus in lucem prodiit . Eraſmum , vero cognita fraude numquam ea pronunciatione uſum eſſe .*

Sed tamen *reſuſcitaverit potius* Eraſmus *non excitaverit hanc ſententiam* Contentus ſit volo Sarpedonius . [*c*] Peto qua auctoritate tot ſæculis conſepultam pronuntiationem reſuſcitavit hic novus Thaumaturgus ? Jam olim etiam putrefactam Latini ſermonis pronuntiationem omnes fatemur; cur ab eo illam etiam *reſuſcitatam* non ſequimur ?

Sci-

(*a*) Qui obiit anno 1536. antea dictus *Deſiderius* . (*b*) Apud Voſſium Ariſt l. 1. c. 18. Vveſthenium or. 5. D. Greg. Placentinium c. 5 . Diſſer. & tandem in Notis ad ipſius Eraſmi Diſſert. (*c*) P. 23.

Scilicet [*a*] in Græcos, quod dudum ſilent, quidlibet audendum. At Latinam, inquis, reſuſcitare forſan non tam facile eſt. Atqui etiam *Græcam revocare impoſſibile* ipſi Eraſmiani adſeverant. [*b*]*Conjecturis certe admodum jejunis*, quæ pro Eraſmiana pronuntiatione *adferri ſolent* negat fidem habendam eſſe magnus Clenardus, *niſi* inquit *aliquem ab Inferis excitaverint*. Eraſmus itaque ſi græci ſermonis caſtitatem tantopere deperiret, tum illi prodeundum in lucem fuerat, quum cæpta eſt jam corrumpi: Tum *mutantibus* ut monet Quintilianus [*c*] *repugnaret ſi poſſet*; *ſed abolita, atque abrogata retinere inſolentiæ cujuſdam eſt, & frivolæ in parvis jactantiæ*. Quid quod non retinuiſſe, ſed reſuſcitare potuiſſe Eraſmum jactitant? Sed ſi hodierna hæc Græcorum pronuntiatio tot ſæculorum cadaver eſſe dicenda eſt, putas ne Eraſmum quattuor litterulis immutatis ad vitam revocare illam linguam potuiſſe virum Batavum, quam Theophraſtus vir Lesbius Ariſtotelis Diſcipulus, & in Lyceo ſucceſſor viginti annos Athenis commoratus ita loqui non potuit, ut aniculæ naſum declinaret?

Tamen ſuſcitaverit Eraſmus: non invideo. Cur tamen dum vixit, tam altum ſilentium tenuit? cur non inſtitit? cur neminem diſcipulorum, qui ab ejus ore plurimi certe pendebant, ad illam ſuam veterem Pronuntiationem a tumulo ad ſolem iterum a ſe revocatam induxit? cur id ſaltim non eſt conatus, ſi recta ſe dixiſſe ſenſit? ſi decepti infamiam deprecari vellet? Atqui noſtram hanc pronuntiationem ſemper quoad vixit docuit. Poſt illam certe Diſſertationem ſuam, ipſi Rutgero formulam exhibuit, Damiano Gæs Hiſpano tranſmittendam, in qua non illam ſuam, quam confixerat, ſed Græcorum proferendi rationem, propria manu exaravit. Poſt illam Diſſertationem

(*a*) Eraſmus ſcripſit de recta Latini, ac Græci Sermonis Pronunciatione.
(*b*) D. Ricci in Academ. Flor. Linguæ Græcæ Profeſſor apud Giraudean. p. 20.
(*c*) Inſt. Or. l. 1.

nem ſuam omnia ſua opera iterum limæ, & prelo ſubjecit, Echo tamen ſuam græce, & ad Græcorum aures ad vocem *Eruditionis* ὄνοις, ad *Epiſcopi* κόποι, ad hariolari λάροι iterantem Corrector, atque Emendator Græciæ non emendavit.

Quid plura? Fatetur Voſſius ipſe Eraſmum Magiſtrum ſuum nec ſe ſui Diſcipulum admiſiſſe, neque alios ad ſuam ſententiam pertraxiſſe: ne id quidem conatum fuiſſe; *ſive* inquit, *quia ſic a puero adſueſſet, ſive quia deſperaret ſ o ſe exemplo alios ad imitationem provocare poſſe, ſive quia loquendum putavit cum vulgo, ſapiendum cum paucis*. Ita Pythium ſuum recentia fundentem oracula complectitur, ut quidvis malle videatur, quam ſe non ineptum. Peto enim: Si Eraſmus Veterem illam Atticorum ὀρθοέπειαν ſitu obſitam, ſæculis obrutam, Letæis gurgitibus demerſam primus, neſcis qua Medeæ verbena in lucem iterum, atque in iuventutem revocavit: [*a*] Si ſine proco amavit, ſi nemo ab ipſo repudiatam adſpexit, qui erant quæſo, *pauci, cum quibus ſentiret*? Sed quid Voſſium perſequor? ipſe Eraſmus, quum Eruditos ad Capharea traxerit, ipſe ſuis ſe telis confecit. Poſtquam enim tantopere in Græcos, & maxime in Græcorum vulgus debacchatus eſt. [*b*] *Conducendus*, ait [*c*] *aliquis natione Græcus, licet alioquin parum eruditus, propter nativum illum, ac patrium ſonum, ut caſtigate græca ſonari diſcantur*. Huncine virum, quem calcata Græcia Triumphatorem ad Capitolia litteratorum turba comitatur?

Quam tamen ſcriptis ſuis vel non exegit, vel non obtinuit fidem Eraſmus, majorem ut fit præſtitit Joannes Chechus, quam ille poſtulaſſet. Movet enim, quas Eraſmus poſuit, novitati lineas, & ultra vagatur. Stetit acriter pro Græcia Stephanus Epiſcopus Vintonienſis. Hinc acres illæ inter eos Epiſtolæ, quas Cœlius anno CIƆIƆCLV edidit Baſileæ. Hinc illi ſonitus inter Jacobum Gretſerum, Andræam Hel-

(*a*) Ovid. met. 7. fab. 2. (*b*) Pag. 66. Diſſert. (*c*) P. 145.

Helvigium, Theodorum Bezam, Adolphum Mekerchium, & Jacobum Ceratinum, qui, ne ab Eraſmo novitatis ſtudio tantulum ſuperaretur ſui etiam is nominis ſonum, non ſenſum maluit immutare. [a] Qui lætior ex ea dimicatione abierit, videant Eruditi. Tranſiit dudum Alpes contentionis æſtus, & jam in Italia percrebuit: aliis pro Græcorum Pronuntiatione veluti pro Helena contendentibus; aliis turpius eam in dies deformantibus: Athenarumne illam,& veteris Græciæ ruinis eripere, an penitus opprimere laborent, incertum. Profecto admirari non debes, quod tanti viri de re leviſſima, atque omnibus retro ſæculis certa tantopere digladientur: Eſt enim, ſi quid hac in re eſt, vitium non hominum, ſed temporis. Quidquid profecto eruditorum aliquis hodie excogitaverit; id, ſi aliqua parte ingenii viribus ſuſtineri poſſit, opinionis donatur nomine. Chriſtum Dominum omnium fuiſſe pulcherrimum, quos Sol ad hanc diem adſpexit: Sanctiſſimum ejus altorem Joſephum fuiſſe Senem: fuiſſe Romæ Apoſtolorum Principem Petrum, omnium mentibus alte defixum ſemper fuit, omnibus indiciis ſemper teſtatum; tamen hæc qui in quæſtionem revocant eruditiores appellantur. AEneidos, aut Odarum Phraſes ne pleno ore apud Eruditos dilaudes. Quid? minus ne Latinas? Noli dicere: Sed ſcire oportet, eſſe qui non celeberrimis illis horum Operum Parentibus, ſed aliis quibuſdam perſonatis gloriam adjudicat, dum crimen impingere conatur.

Sed quo feror? Videor enim iſtiuſmodi ineptiis adjungere velle etiam hanc de litterarum Græcarum ſono controverſiam. Non faciam profecto, licet magnis auctoribus me poſſem defendere, qui, cum a Græcis veritatem ſtare perſpiciunt, tum riſu potius excipienda putant, quæ ab Eraſmianis excogitata ſunt. mitto enim P. Contucium Contuci

E virum

a Proprie appellabatur Jacobus Teyng, ab Hoorn autem loco natali dictus Hornanus. Hornanus vero Belgarum lingua, & κεϱατίνος Græcorum idem eſt, ac Italorum *Cornuto*.

virum non minus Græcæ eruditionis,quam vetuſtatis perſpe-ctæ laude tota Italia notiſſimum.mitto P.Nicolaum Galeoti, Græcæ linguæ callentiſſimum, atque alios in hoc Gregoriano Lyceo Græcæ linguæ ante me Profeſſores. mitto Eruditiſſimum D. Gregorium Placentinium, a quo jam audio arma in Sarpedonium ſumi. Omitto P. Bartholomæum Perramutum virum Calatajeronenſem, meum olim Præceptorem, quem ſi Clenardo, ſi Laſcari, ſi magno Allatio hac in re conferam, citra voluntatis ſtudium loqui videbor iis, qui hominem norunt, ceteroquin modeſtiſſimum. Is enim litteris Panormo ad me nuper græce ſcriptis hortatur, τοὺς τῶν Ἐρασμιανῶν ἀντερασμίους λήρους τῇ τῆς ἀληθείας δυνάμει ἀποθεῖσθαι, καὶ ἐξελαύνειν. Quin ſi ego meis verbis ita appellaſſem, nimis modeſte facere viſus eſſem Simoni Portio, [a] Veſthenio [b], Salmaſio [c]. Hi enim audaciæ, atque temeritatis notam paſſim Eraſmianis inurunt. Sed ferocius in Theodorum Bezam inſurgit Scaliger, [d] quem idcirco hæreticum appellat, quod Eraſmianis hac in re aliquando ſubſcripſerit. Vtinam ſola illius viri hæc Hæreſis fuiſſet! Ego vero hoc tantum pronuntiationis Græcarum litterarum exagitandæ ſtudium nullo nomine damnem. ipſos Eraſmianos judices appello: ipſi a contentionis æſtu, ad ſe placidos cauſam referant, & quid contendant advertant. Contendunt enim Græcarum litterarum ſonum jampridem extabuiſſe; qui illum ad ſanitatem revocaret inventum tot ſæculis neminem, ne Platonem quidem: ipſum nihil aliud potuiſſe, niſi fœdam divinæ illius locutionis [e] *audaci, inſolentique mutatione detortæ* calamitatem inanibus proſequi lacrimis: Batavis in agris nuperrime tamquam fungum exortam jam refloreſcere; Accentibus autem ſublatis, diphthongis diffractis, quatuor immutatis litterulis, omnem jam tanti vulneris obductam cicatricem, abſter-

(a) Sim. Port. Gram. Græc. p.3. (b) Orat. de Pron. Græc. lit. (c) In Notis ad Inscr. Herodis Attici (d) Scaliger p.32. (e) Mixt. p.16.

abſterſum etiam tam diuturni ſitus pædorem, omnem venuſtatem veterrimam reſtitutam. Atque utinam repertum hoc Hecatombæum aliquo loco conſiſteret! nam ubi ſemel a Græcorum pronuntiatione diſceſſum eſt, ipſa ſibi novandæ vetuſtatis imbecillitas indulſit, in altumque provecta eſt, nec reperit locum conſiſtendi. Illi enim accentus tamquam *aculeorum ſegetes* ſtirpitus evellendos, [a] Hic ſumma tantum falce demetendos [b] cenſet. Alter ἦτα ut *ē*, alter ut *ēē*. ypſilon iſte ut *u*, [c] alius ut *y* [d] profert *Kappa* Gallus ad ſuum *c*, Italus ad ſuum pertrahit.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

Quid enim? alia me Belga, alia me Germanus docet, ac dum ingenii aciem Græcorum litteris acuunt, earum pronuntiationem magis in dies obtundent, donec aliquando penitus exterminent. Hanc ipſi contentionem quo nomine appellent, cogitent: Ego vero, dum & re, & nomine ſecum iſti conveniant, ſequendam eſſe duco Pronuntiationem tam diſcordantium inter ſeſe Græcorum concordi *voce & pari prorſus modo* tot ſæculis comprobatam, nullo umquam dubio ante Eraſmum, aut Manutium vexatam, quam Clenardus, Trapezuntius, Chryſoloras, Laſcaris, Chalcocondylas, Euſtathius, Suidas, Theodorus, Heſychius ceterique ſemper Grammatici docuerunt, quam tot viri doctiſſimi in omni ætate adhibuerunt, quam tot Græcorum populi in Orientali Eccleſia *immenſis diffuſa ſpatiis* [e] ut verbis utar Goarii, audiverunt, cujus corruptæ nullo tempore, nullo loco cauſæ, aut indicia apparent; quam denique etiam corruptam utendam eſſe duceremus, donec quæ fuerit incorrupta aliquis Thucydides, aut Pericles ab Inferis excitatus oſtendiſſet.

 PARS

a P. Le Tellier. apud Giraud. p. 24. b Mirtis p. 49. c Aldus Pius Man. in παρέργῳ d Giraud. c. 2. p. 5. e Goar in Proem: ad Eucol.

P A R S II.

ἦτα valere *ita*, & uniſonum eſſe cum ἰῶτα, ει, οι. υ.

C A P U T I.

Ab Auctoritate ſcriptorum Græcorum.

VExatiſſimum ἦτα non a Turcis poſt everſam Græciam in *ita* eſſe detortum, ut putavit Eraſmus, Cuechus, Voſſius, Mekerchius, docemur a πολυθρυλλήτῳ Euſtathio, qui ſæculo duodecimo floruit. Is enim geminam conſonantiam Homero fuiſſe familiarem oſtendit παρήχησιν perfectam, & ὑποπαρήχησιν, ſeu ψευδοπαρήχησιν Imperfectam, quæ ſimilem non eumdem prorſus ſonum habeat frequentiorem quidem eſſe apud ipſum: atque hæc exempla affert ἧος & εἶος, μεῖνα, & μῆνες. *Perfectam* vero παρήχησιν illam eſſe ſtatuit, quæ ταυτὸν μὲν παντελῶς ἠχοῦσα. ἔχει δὲ ἀνομοιότητα κατά τε τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὴν γραφήν . . . . παντῇ μὲν ταυτόφωνος ἐν διαφόρῳ δὲ γραφῇ τὴν αὐτὴν ἦχον ἔχουσα. *Idem certe prorſus ſonans, habet vero diſſimilitudinem ſecundum ſenſum, & ſcriptionem . . . omnino quidem, & ex omni parte idem ſonans, in diverſa vero littera eundem ſonum habens*. Exempla hujus perfectiſſimæ, *idemque ſonantis* παρηχήσεως adfert; En tibi aliqua ex infinitis. ἔδδεισαν (*a*) *timuerunt*, & ἔδησαν *ligaverunt* πίθεσθαι *obedite* & πείθεσθαι *obedire* (*b*) ἦμεν *eramus* & ἴμεν *imus* ἥβης *pubis* & ἶβις *Ibis* avis τίς *quis* τοῖς articulus pluralis Dativi maſculini ἦτοι vel εἴτοι *ſeu* ἤτοι autem ζῇ, *vivat* ζεῖ *vivit*. ἥρης *Junonis* ἶρις *Iris*. (*c*) Perſpicuum igitur eſt omnino uniſonum eſſe ἦτα cum ἰῶτα, cum οι, cum ει.

Scio hæc, ait Mirtisbus, *verum Euſtathius non de Athenien-*

a Ex Il. α. v.406. *b* Ibi v.274. *c* Euſtath. Græce edit. Romæ an.1542. in fol. vide p. 125.& in Il. λ verſu 685, & 688. pag.878. Il τ ver.436. p.1144.

nienſium veterum more, ſed de conſuetudine Theſſalonicæ ſuo fortaſſis ævo obtinente loqui cenſendus eſt. (*a*) At Euſtathius, non dixit, eſſe apud Homerum hujuſmodi παρηχήσεις, ſed ab ipſo Homero factas, conſulto excogitatas eſſe, & juxta ſe ad venuſtatem conlocatas fuiſſe. *Poſtquam enim* inquit *Homerus dixerit.*

Ἥρη δ' Απόλλωνα καλέσατο δώματος ἐκτός (*b*)
Ἶριν θ . . .
Juno autem Apollinem accerſivit extra domum
Irique:

Statim deſcribit paraphraſtice Irim: ἥδε θεοῖσι μετάγγελος ἀθανάτοισι. *quæ Deis internuntia eſt immortalibus* Ad hæc Euſtathius: (*c*) *Ideo*, inquit, *paraphraſtice deſcribit Irim, ne perfecta vocis* ἥρης, & ἶρις *conſonantia aliquem decipiat, & Juno a ſe ipſa Junone extra domum vocari putetur.* Putavit itaque Euſtathius Homerum paraphraſi illa ſua cavere voluiſſe, ne lectores a ταυτοφωνία deciperentur. Neque dici poteſt alucinatum, quum hæc diceret Euſtathium virum profecto, cui parem Græcia multis retro ſæculis neſcio an protulerit, cujus in loquendo nitor cum Platone, cum Thucydide, cum Pericle confertur: (*d*) cujus perquirendæ vetuſtatis Græciæ, litterarumque inveſtigandarum ſollertiam ita omnis poſteritas commendabit, ut manifeſtum ſit neminem hac in re fuiſſe præſtantiorem. Vetuſtiſſimos quoſque poetas enucleavit, eorum ſententias mira eruditione expoſuit, atque adeo patefecit, ut Scriptores omnes Atticos tamquam ungues digitoſque ſuos præ oculis habuiſſe viſus ſit. Is vero cum adſeveret ἦτα uniſonum eſſe cum ἰῶτα, cum ει, cum οι nulla id ne leviſſima quidem ratiuncula probare conatus eſt: Univerſæ igitur Græciæ notum id ſemper fuiſſe, & nulli poſterorum dubitandum arbitratus eſt.

Quod

a P.45. *b* Il *o* verſu 143. *c* P.1009. *d* Vide Allatium de Conſenſ. Eccl. Ori. l.2. c.8. p.613. Fabricium in Biblioth. *e* In Proem. ad Iliad. p.2.

Quid quod Præſul iſte modeſtiſſimus *nihil novi de ſuo ingenio fingere, ſed collegiſſe ſe*, ait (*e*), *quidquid vetuſtiores* in Homero animadverſione dignum cenſuerint? Quidni ergo ſuſpicer παρηχήσεις iſtas τῶ ἦτα cum ἰῶτα ab aliquo vetuſtiore notatas eſſe? Quid quod ſuſpicio iſta Homerum ipſum petit, non tantum ex Euſtathii dicto, ſed re ipſa? Cur enim ἥρην vocat *Junonem* ubi ἶριν *Irim* mox dicturus erat, niſi ad παρήχησιν, quam deperire videtur, effingendam? Juno enim Græcis Ἥρα ἥρας dicitur non ἥρη ἥρης. Noli poeticam licentiam, & Jonicam dialectum cauſari, quæ metri cauſa ſolum adhiberi teſtatur Zuingerus (*a*) tam enim ἥρη, quam ἥρα ſpondæum eſſe ex proſodia Græcorum patet.

Sed illud adhuc tangit Mirtisbum (*b*) quod ſi ἥρης, & ἦρης, ἔδδεισαν, & ἔδησαν *iris & iris ediſan & eddiſan* dicatur, jam non παρήχησις inquit erit, ſed ταυτοφωνία. At quid magis Euſtathius contendit, quam ἥρης, & ἦρης eſſe puram putam ταυτοφωνίαν ταυτόν παντελῶς ἠχοῦσαν? ſufficeret profecto cauſæ noſtræ, quod ipſe dixerit Euſtathius: qualis vir? Deus bone! Quid enim? Illum Græcæ linguæ Auctorem cenſemus, Magiſtrum pronuntiationis ejurabimus? Quæ producit vocabula aurea ſunt, caſta, integra; corrupta & profligata, quam docet, ptonuntiatio? Verum antiquitatem omnem rimabimur, quo perſpicuum ſit ἦτα ſemper *i* non *e* valuiſſe.

Suidas antiquior Euſtathio (*c*) *Balatum* inquit *ovium non per βαὶ, ſed per βῆ ſcribunt Attici*.. ἦτα igitur Suidæ non eſt uniſonum cum αι atque adeo male ſcriptum fuiſſe a Cratino eo clarius adfirmat, quo minus dubitatum fuiſſe hac de re ſciret.

Id ipſum confirmat ordine alphabetico Lexici ſui, ni fallor, nam ſtatim poſt αι ponit ε; & ζ interpoſito ſtatim poſt ἦτα con-

a De Poet. licentia. *b* P.47. *c* Ejus ætas ante decimum ſæculum certe ponitur, at citatur a Stephano Bizantino qui floruit ſæculo v. & a Strabone qui floruit ſub Auguſto Vide in Epiro l.7. & Voſſium.

conlocat *ἰῶτα* deinde *θ*. Quid autem ordo hic tam præpoſterus ſignificare umquam poteſt, quam *ταυτόφωνας* eſſe eas litteras, quas ſimul conjunxit? Præterea. *νήφων* inquit idem *διὰ τοῦ ἦτα γρηγορῶν ſobrius νίφων διὰ τοῦ ἰῶτα χιονιζόμενος nive obrutus. γλήχων διὰ τοῦ ἦτα pulegium γλίχων διὰ τοῦ ἰῶτα cupiens δημήτριος διὰ τοῦ ἦτα Cerealis διμήτριος διὰ τοῦ ἰῶτα bimater* & alia id genus. Jamvero ſi *ἦτα e* illi ſonaret, aut ab aliis *e* intellectum iri putaret, non minus ridiculus eſſet, quam ſi latine diceret: *Crebrum* ſcriptum per *e* ſonat *denſum, frequens*. *Cribrum* per *i* ſonat inſtrumentum illud, quo farinam ſecernimus a furfure. *audeo* cum *e aggredior fidenter audio* cum *i* auribus percipio. *lego* cum *e* litteras apto, & profero *ligo* cum *i* impedio, & adſtringo. Aliqua etiam ejuſmodi vocabula profert Heſychius, quæ aliud cum *ἰῶτα* aliud cum *ἦτα* ſcripta ſonant. Cyrillus præterea aut Philoponus (*a*) longam ſeriem texit Alphabetico ordine digeſtam, (*b*) earum vocum, quæ eundem ſonum, ſed varium habent ſenſum pro vario nempe accentu, & ſcriptione. En aliqua: Ἄρτεμης, inquit, *integer*, *ἄρτεμις Diana δεσπότης* per *ἦτα herus δεσπότις* per *ἰῶτα Domina εὐμαρής facilis εὐμαρίς calceus. ἤχη fama ἤχι ubi. ἱκέτης ſupplex ἱκέτις ſupplicatrix*.

Non omittam hoc loco Ammonium, qui omnium, quos ſupra memoravi antiquiſſimus eſt hic inter voces *ſimiles*, & *diſſimiles* ponit *δαμάλης vitulus δάμαλις juvenca πεῖρα experientia πήρα ſacculus eſcurius. βούλει vis βούλῃ velis ἄγριος non cicur ἄγρειος ruſticus. ἐμοῖο, & ἐμεῖο, σεῖο, & σοῖο.* Didymus Alexandrinus, qui ab Ammonio citatus antiquior illo dicendus omnino eſt (*c*) *λιτουργεῖν maledicere λητουργεῖν miniſtrare publice*. Apollonides Nicaneus (*d*) *κατοίκησις ipſum habitare κατοίκισις ipſum facere, ut alii habitent*. jamvero: niſi *ἦτα* eſſet uiſonum cum *ἰῶτα* cum *ει* cum *οι* iſtæ

a Signiter Tritheiſtarum Sæcul. VI. *b* Vide in fine Henr. Steph. & Scapulæ. *c* In Iliad. B. *d* l. 3, περὶ κατεψευσμένων.

iſtæ voces *δαμάλης* & *δάμαλις* *πεῖρα*, & *πήρα* jam diſſimiles eſſent in litteris, diſſimiles in accentu; ſi etiam ſono differret *ἰῶτα* ab *ἦτα*, *ἦτα* ab *ει*, in quo eſſent ſimiles? quam ineptus igitur eſſet ille titulus *περὶ ὁμοίων, καὶ διαφόρων λέξεων*? ſi enim in omnibus *διαφέρωσι*, in quo *ὅμοιαι* dicerentur? Neque dicas accentu eſſe ſimiles *κατοίκησις* & *κατοίκισις*: accentus enim non ponis; deinde ſi quantitatem ſpectes non conveniunt *κατοίκησις* & *κατοίκισις*. Cur hæc Eraſmiani aut non legerunt, aut neglexerunt? *Deſinant* ergo ait Scaliger, *leges græce pronuntiandi dictitare, qui vix primoribus labris Græca deguſtaverint* [a].

CAPUT II.

Ab erroribus Scriptorum Græcoram.

Hæc tanta Scriptorum, quos ſupra recenſuimus, in vocibus *ταυτοφώνοις* adnotandis cura quem ob alium finem ſuſcepta eſt, quam ut ne *ταυτοφωνίᾳ* decepti aliud pro alio intelligamus, aut aliud pro alio *διὰ τὸ ἰσοδύναμον*, ut loquitur Porphirius (*b*) ſcribendo uſurpemus?

Et vero multa apud Calligraphos *ταυτοφωνίᾳ* deceptos *γραφικὰ ἁμαρτήματα* accidiſſe luce clarius eſt. Exordior a ſacris.

Ex Sacra Scriptura.

Emanuel Zæslinus Codicem Baſileenſem nobis exhibet tredecim ſæculorum ſenio præſtantem. Unde hæc pauca.

(*c*) Βιθλεὲμ	pro	Βηθλεὲμ	*Bethleem*
(*d*) Εʼχάρισαν	pro	ἐχάρησαν	*gaviſi ſunt.*
(*e*) Αʼνεχώρισαν	pro	ἀνεχώρησαν	*abierunt*
(*f*) Εʼθριμήσαμεν	pro	ἐθρηνήσαμεν	*flevimus*

(*g*) τὴν

a Apud Placent. pag. 124. *b* Περὶ ὁμηρικῶν ζητημ. *c* Mat. 2. 5. *d* 10. *e* 14. *f* 11. 17.

(*a*) τὴν πόλην pro τὴν πόλιν *urbem*
(*b*) δύναμην pro δύναμιν *vim*
(*c*) μησεῖ pro μισεῖ *odit*
(*d*) ἀλιθῶς pro ἀληθῶς *reipſa*

Addo ſpectabile aliud vetuſtatis documentum Acta Apoſtolorum Boldeliana, ubi tamen

(*e*) πιςὶν pro πιςὴν *fidam*
(*f*) σωθήσι pro σωθήσῃ *ſalvus eris*
(*g*) ἀπίγγιλλαν pro ἀπήγγειλαν *nuntiaverunt*
(*h*) Βηθυνία pro Βιθυνία *Bithynia*

Emendatiſſimam ex vetuſtiſſimis ſcriptis edidit Aldus Manutius verſionem τῶν ό. (1) Eam mox Brylingerus Baſileæ, deinde Wechelius Hanoviæ correxit, & tamen videas in illa κοιτιαῖοι(*i*) quod in Alexandrino Codice in Anglia legitur κιτιαῖοι per ἰῶτα. videas λευεὶ (*k*) & λευὶ, (*l*) & λευὴ, (*m*) quod tamen in Alexandrino in Anglia, & hic Romæ ubique per ἰῶτα λευί.

Rurſus ῥȣβὶμ (*n*) & ῥȣβεὶμ & ῥȣβὴμ.
χαρμὴ (*o*) & χαρμεὶ (*p*) & χαρμὶ (*q*).
λάχεις (*r*) λάχης (*ſ*) & λάχις (*t*).
ἀσεὶρ & ἀσὴρ (*u*).
γηλῶν (*x*) & γιλῶν (*y*).
θηρία (*z*) & θιρία (*aa*).
ἰδιθȣν (*bb*) & ἰδηθȣν (*cc*).
θίβιν (*dd*), quod tamen Heſychius dicit θήβην, & S. Cyrillus θήβην (*ee*).

Item Ναζειραῖος, (*ff*) & ναζηραῖος, & ναζιραῖος (*gg*).

EX SANCTIS PATRIBUS.

Apud S. Baſilium. Ἰȣδεὶθ, ἰȣδὴθ, & ἰȣδίθ. (*hh*)

Apud

a Matth. 23. 23. *b* 26. 18. *c* Lucæ 9. 1. *d* Joann. 4. 42.
e Act. 16. 5. *f* 16. 31. *g* 7. *h* 17. 5. *i* Gen. 10. 9. *k* 34. 30.
l Levit. 35. 23. *m* Exod. 1. 2. *n* Gen. 29. 37. 21. *o* Ibid. 46. 9.
p Ex. 6. 3. *q* 1. Par. 4. *r* Joſ. 10. 3. *ſ* Ibi. 36. 2. *t* Ibi. 19. 24.
u Ib. 21. 30. *x* Ibid. 18. 1. *y* Ibid. 15. 51. *z* 1. Par. 4. 16. *aa* Pſ. 40.
bb Ex. 2. *cc* In Glaphyr. *dd* Judit. 13. 5. *ee* ibid. 16. 18. *ff* Front. Duc. in Hom. de Div. p. 25. *hh* T. 2. cum Not. Cotel. (1) Ideſt 72. Iterpretum.

Apud S. Ignatium *ἡμᾶς* pro *ὑμᾶς*, contra *ὑμᾶς* pro *ἡμᾶς* paſſim ; (*a*) *αἴτι* pro *αἴτη* (*b*] *λυμικῆς* pro *λοιμικοῖς* , [*c*] *ἧς* pro *οἷς* .

Apud S. Epiphanium : *ἀυτῆς* pro *ἀυτοῖς* (*d*) *λεῖμμα* pro *λῆμμα* , *φῆσιν* pro *φύσιν* (*e*) .

Apud Clementem Alexandrinum *ὑδεϱιναμένη* quum tamen in Homero Homerus *ὑδρηναμένη* legimus .

Ex Prophanis .

In Inſcriptione Herodis Attici Salmaſius invenit ſcriptum *ἐπιείρανε* , & in aliis longe antiquioribus *Ασκλειπιάδης* pro *ἀσκληπιάδης* *Aſclepiades*, *σωτίρ* pro *σωτὴρ* *Salvator* .

In vetuſtiſſimis nummis , quos ſumma diligentia Occo Auguſtanus congeſſit videas *Αδϱιανοπολήτων* , *Αδρειανοπολείτων* , & *ἀδϱιανοπολίτων* [*f*] *Α'ντονῆνος* , & *Α'ντωνῖνος* [*g*] *σμηρναίων* pro *σμυρναίων* *Smyrneorum* [*b*] *Τϱηπωλίτον* pro *Τϱιπολίτων* *Tripolitanorum* [*i*] *ἤπατος* , pro *ὕπατος* *Conſul* . [*k*]

(*l*)	*περγαμείνων*	pro	*περγαμήνων*	*Pergameorum* .
(*m*)	*κυζικινῶν*	pro	*κυζικηνῶν*	*Cyzicenorum* .
(*n*)	*ἐυσεβίς*	pro	*ἐυσεβής*	*religioſus* .
(*o*)	*Καλχιδῶνα*	pro	*Καλχηδόνα*	*Calchedonem*
(*p*)	*Νικομιδέων*	pro	*Νικομηδέων*	*Nicomedienſium*
(*q*)	*ςρατιγȣ̃*	pro	*ςρατηγȣ̃*	*Ducis* .

Apud Thucydidem

(*r*)	*ἀθυναῖοι*	pro	*ἀθηναῖοι*	*Athenienſes* .
(*s*)	*βλάβεις*	pro	*βλα'βης*	*detrimenti* .

Apud Xenophontem

(*t*)	*κινδήνῳ*	pro	*κινδύνῳ*	*periculo* .
(*u*)	*ἡμεῖς ἐςέ*	pro	*ὑ'μεῖς ἐςέ*	*vos eſtis* .

Et

a Ibid. pag. 41. *b* Pag. 6. *c* Cum Notis Petavii pag. 46. *d* Pag. 418 *e* Pag. 361. *f* Pag. 361. *g* Pag. 269. *b* P. 284. *i* P. 273. *k* P. 268. *l* P. 268. *m* P. 313. *n* p. 270. *o* p. 217. *p* p. 363. *q* p. 383 *r* p. 113. Edit. Amſtel. an. 1731. In fol. *ſ* p 392. *t* Κύρȣ παιδ. cum Notis Henr. Steph: in fol. *u* De Perſar. Leg. p. 579.

Et paſſim *οἱ κάλιϛη, οἱ μέγιϛη, οἱ ἄριϛυ*
pro *οἱ κάλιϛοι, οἱ μέγιϛοι, οἱ ἄριϛοι*
pulcherrimi, maximi, optimi.

Apud Callimachum *δωδῶνι* pro *δωδώνη* *Dodone.*

(*a*) Apud Herodotum *κατηκῦσι* pro *κατοικῦσι* *habitant.*

Neque dicas hujuſmodi errores noſtris temporibus irrepſiſſe: Nam hæc ſuo etiam ævo Philemon, quem ſub Alexandro Magno vixiſſe teſtis eſt Suidas, deflebat: *πολλὰ φέρονται, (b)* inquit ex Philemone *γραφικὰ ἁμαρτήματα κατὰ τὴν Ηροδότυ συγγραφὴν, καὶ Θυκυδίδυ, καὶ φιλίϛυ, καὶ ἄλλων ἀξιολόγων συγγραφέων, τί δ' ὐχὶ καὶ τὰ ποιήματα σχεδὸν ἀνάπλεῶ πάντα τυγχάνει;* *Plures circumferuntur* errores in ſcribendo *in hiſtoria Herodoti & Thacydidis, & Philiſti, atque aliorum optimorum Scriptorum: quidni etiam poëmata* hujuſmodi mendis *referta ſint?* & cauſam ſuperius dederat *τὸ ἰσοδύναμον τῶν γραμμάτων* *parem vim, ac ſonum plurium litterarum.* Lege vetuſtiſſimam correctionem Herodoti ab Alexandro Cotiaëo concinnatam. Quam ſatis hæc *ταυτοφωνίαν*, atque *ἰσοδύναμον τῦ ἦτα* cum *ἰῶτα*, cum *ὖψιλον* cum *ει*, cum *οι* teſtantur? *Ταυτοφωνία* enim eſt, quæ, quum aures decipit, calamum etiam facili negotio in errorem inducit. Quare non ſine riſu legimus apud Eruditum quemdam Perſii Interpretem *χαχὸς, χάμβη* & id genus. Nec mirum: id enim ſonat hodie auribus non græcis ac *κακὸς κράμβη*.

Libeat erroribus voces illas addere, quæ propter *ταυτόφωνον*, atque *ἰσοδύναμον* modo per *ἦτα*, modo per *ἰῶτα* impune ſcribi poſſunt, & ſolent etiam ab exactioribus Calligraphis. Mons eſt in Chio omnium ejus inſulæ altiſſimus, *αἶπος* hodie *cacumen κατ' ἐξοχὴν* vocamus. Quid veteres? nunc *πελιναῖον*, (*c*) nunc *πεληναῖον*, vocis *ταυτοφωνία* Chium *πελιναῖον* cum poſſeſſivo urbis Pellenes in Achaia *πεληναίῳ*

 mi-

a Melpom. l. 4. p. 229. *b* V. Porphyrium *ζητήμ. εἰς τὸν ὅμηρον.* *c* V. Bochart. Geog. Sacra de Col. Phœn. l. 1. c. 9. p. 413.

miſcente. Vide Stephanum, Suidam, Julium Pollucem, Heſychium, ipſum Phavorinum, Scapulam, Henricum, Caſaubonum, Bochartum, Biragum, Hudſonium. Quis horum auſus hactenus eſt adſeverare per ἦτα, an per ἰῶτα ſcribenda eſſe ea de quibus vel ipſi vetuſtiſſimi propter ταυτοφωνίαν ſtatuere non potuerunt? *ſunt qui dubitant*, ait Appollonius, *ſcribendum ne ſit* ἑρμεῖ, *an* ἑρμῆ. (*a*) Porro qui audit *pardus*, *pietas*, modo præſens non abſit, non dubitat utrum ſcribendum potius ſit *pietus*, *pordus*. At auritus quilibet, quum audit *ſtilus*, *biems*, *heres* hæret ſcribendum ne ſit potius: *hæres*, *hyems*, *ſtylus*. Quamobrem vero hic dubitat, niſi ob ταυτοφωνίαν?

CAPUT III.

Græci Scriptores I *Latinum vertunt in* ἦτα.

A Vetuſtioribus incipiam. Dionyſius Halicarnaſſeus omnium diligentiſſimus habetur, qui græcis litteris latinum ſonum exprimant. Hic vero ex *AricIniis* [*b*] ἀρικηνῶν *ScaptInenſium* σκαπτηνῶν *PræneſtInenſium* Πρενεστηνῶν *AquIliorum* Ακηλιῶν *ClusInorum* Κλυσηνῶν *ComInii*(*c*) Κομηνίῳ. *CarInas* Καρῆνας (*d*) *TermInium*, *AventInum*, *AlgIdum* (*e*) Ἀλγηδὸν Ἀβεντηνὸν Τερμήνιον, & in voce *HermInium*, quod vertit Ἑρμήνιον, hæc notatu digna refert ejus Interpres Lupus Biragus *Dionyſius ut latinæ vocis ſonum ſervaret* HermInii *ſcripſit per* ἦτα HermInius (*f*).

Ptolomæus Πήκτονες (*g*) *PIctones*.

Strabo *ScIpio* (*h*) Σκηπίων. *CorbIlo* Κορβήλων Δομήτιος. Βρηξία (*i*) Νυμήτωρ Πομπήλιος, Ἱρπῆνοι, Σιδήκηνον (*k*) πετηλία. *DomItium*, *BrIxia*, *NumItor*, *PompIlius*, *HirpIni*, *SidIcInum*, *PetIlia*.

Ipſe

---

a Apollonius *Pater Herodiani* floruit ſæculo primo. *b* L. 5. Antiquit. *c* L. 6. *d* L. 10. *e* L. 11. *f* Mitt. p. 36. *g* L. 2. Geog. *h* L. 4. *i* L. 5. *k* L. 6.

Ipſe S. Lucas *QuirInum* dixit Κυρήνιον (*a*) Perperam fingit aliquis *QuirEnum*, pro *QuirInum*, nomen non ſolum Romanis, ſed cuilibet inauditum. Neque ad corruptam lectionem confugias; reclamat enim & Joſeph, & Juſtinus Martir, & Arabes, & AEthiopes, & Syri qui *KirInion* legunt omnes.

Mitto Heſychium, Suidam, Photium, Balſamonem, Sguropulum, ceteroſque recentiores, qui hujuſmodi vocum putis puris traductionibus omnia referciunt. Unum duntaxat Zonaram adfero, quod maxime omnium aperte loquatur; Is quum ſcripſerat & Βονηφάτιος, & Νουμήδιος, & Ποτεντῖνα, & Παλεςῖνα & ſexcenta hujuſmodi Κανάλης, inquit, Ῥωμαϊκῇ λέξει ἀγωγὸς ὕδατος. *Canalis voce Latina Aquę ductus*. Et Armenopulus ἄυσητ, ait, λέγουσι οἱ λατῖνοι τὸ ἀπεῖν: Κρεδητῶρεμ τον δανειςὴν, ἠνκέρτυς τὸ ἀβέβαιος, ἤλλυμ τὸ ἐκεῖνον, μόρτης τὸ θανάτυ. & in Concilio Lateranenſi IIII Καπήτυλον. (*b*) & Theodoretus paſſim Κόμητις, *ComItis*.

Quæ ab Ebræorum, Syrorum, Coptorum, Chaldæorum, Perſarum, Phœnicum vocabulis deducuntur argumenta, licet præſentia quam quæ maxime, ut teſtatur Weſthenius, tamen quia & brevitati conſulimus, neque omnibus grata fore confidimus, prætermittamus (*c*).

CAPUT IIII.

In vocibus incorruptis corruptę Gręcorum vernaculę ἦτα *profertur* Ita.

GRæcos hodie nil minus, quam Græce loqui per quandam αὔξησιν orationis dici patior. Ceterum qui Peloponneſi, qui Macedoniæ, qui Cretæ paganos magis Mediter-

a L.2.2. *b* Labbè t. 11. part. 1. p.211. *c* Lege. Vvaltonum, Baxtorfium, Hottingerum, Bochartums

diterraneos , qui Inſulares , aut Phanarenſes , qui Auſtralem partem Conſtantinopoleos incolunt , potuit audire , & intelligere , parcius loquetur . Chii me tutius continebo , nec te ad Paganos ducam per oppida , ad Homeruſſos, ad Voliſianos, ad Ververatuſos, ad Vrondaduſſos ; non ad Cariotes , quorum Chii maxima copia , Horum profecto nedum vocabula ne dum , ſed & phraſes ipſas nemo contemnet , niſi qui Græcum ſermonem aut ignorat , aut faſtidit . Neque vexabo Græcos , qui veterem ſermonem , & affectant , & certe jucundius proferunt , & ſuavius , quam facimus nos Latini , Ligurum Colonia , Italorum etiam vocis plus ſatis amatores . Nos igitur , ut omittam plurimas voces per , ῆτα in veterum dictis , quæ a nobis paſſim uſurpantur qualia a priſcis olim uſurpata fuiſſe teſtis eſt Manutius , (*a*) dicimus

Pilòs	lutum	ab	πηλὸς
Ilios	Sol		ἥλιος
Imera	dies		ἡμέρα
ithi	mores		ἤθη
thiſavròs	theſaurus		θησαυρὸς
mnìma	ſepulcrum		μνῆμα
nipion	Infans		νήπιον
pidbò	ſalto		πηδῶ
niſtevo	jejuno		νηστεύω
ſipia	ſepia		σηπία
tiganiſo	frigo		τηγανίζω
china	anſer		χῆνα
chiros	viduus		χῆρος

Quid queris ? ex nobilioribus Lexicis Heſychii , Henrici , Phavorini , Beniamini Hederici congeſſi voces , quæ omnino idem ſignificant apud Nos Chios hodie , atque olim apud Atticos : Credes ? Prima littera *A* dat ad DCCL. & ver-

a In Adagiis .

& verba, & nomina non parce detorta, ſed ejuſdem & declinationis, & ſenſus, quem ſemper habuerunt. In his vocibus ἦπα ſemper *i* proferimus non *e* [a] ſed ne gravis ſim in claſſes redigo. Prima ſimplicium in ης & ſecunda in η, eo modo exit per omnes caſus, ac Athenis florentibus demto caſu dandi, quo vernacula noſtra caret, & parum commutata etiam prima contractorum. Jam vero Infinita vocabula, quæ omnino ut veteres declinamus, per *i* efferimus.

Axini is	ſecuris	ab	ἀξίνη ης
vulì is	conſilium		βȣλὴ ῆς
timì is.	honor		τιμὴ ῆς

Sic & adiectiva omniain ῆπα a maſculino ος, omnia comparativa feminina, & derivata.

Per *i* proferimus & ut veteres pæne declinamus feminina omnia in ότης

Poſotis itos.	quantitas	a	ποσότης ητος
Praotis	manſuetudo	a	πρᾳότης ητος
Piotis.	qualitas	a	πιότης ητος.

II Articulum ἡ, τῆς, τὴν.

III Neutra pluralia primæ contractorum

ta vari	pondera	ab.	τὰ βάρη·
ta skeli	crura		τὰ σκέλη·
ta cali	pulcritudines		τὰ κάλη.

IIII Augumentum ſillabicum verborum incipientium ab α & ε ἤκȣσα, ἦλθες.

V Penultimas Aoriſtorum, & futurorum a verbis circumflexis in άω, & έω.

efiliſen	oſculatus eſt	ab	ἐφίλησεν
pidbiſo	ſaltabo		πηδήσω
dipniſo	cœnabo		δειπνήσω.

VI Verbalia in ῆμα a verbis circumflexis enata

noima	intellectio	a	νόημα

pi-

a Plura hac ſuper re in Hiſtoria Chii, quam paro.

Digitized by Google

	pidima ſaltus a	πήδημα	
	filima oſculum	φίλημα.	
VII	Omnia in ήειον		
	miſtirion myſterium a	μυςήειον	
	critirion judicium	κειτήειον	
	potirion calix	ποτήειον.	
VIII	Quæ in ήρ		
	ſotira Servatorem a	σωτῆρα	
	charactira characterem	χαρακτῆρα	

Quid multis? Nulla vox, pæne per ἦτα ſcripta veteribus eſt, quæ a nobis aut incorrupta prorſus, aut nonnihil in mutata per *i* non proferatur. Excipio ἡμεῖς quod Urbani *emis* dicimus, oppidani autem *imìs*, & ſi quod aliud eſt. Jam vero hæc non a Turcis edocti ſumus, non a Barbaris, non ab aliis nationibus, quæ Chium ne aſpexerunt quidem, neque uſpiam toto terrarum orbe auditæ ſunt.

Porro Eraſmiani Græcum ἦτα valere *e* contendunt, quod a Latinis in *e* verteretur: Ego quod ἦτα Græcum iiſdem in vocibus a nobis ſemper pronuntiatum eſt *i*, *i* ſemper voluiſſe contendo. An cauſa mea pejor eſt, quod illi paucas adferant, ego voces integras quidem omnino plurimas, ultima dumtaxat littera mutilas propemodum infinitas? An minus fidem mereor, quod Chius ea dico, quæ non niſi a Chio homine ſciri poſſunt? Ceterum ſi voces illas conlectas velles, ut cum Latinis numero poſſes conferre, ſcias hic me non Lexicon, ſed diſſertationem ſcribere.

C A P U T V.

ἦτα *Græcum in* I *vertitur ab exteris nationibus*.

Mitto Ruthenos, Armenos, Maronitas reliquaſque nationes non omnibus auditas, quorum in Templis profecto multas voces per *I* audies, quæ vel a Græcorum

ἦτα proficiſcuntur ; vel per ἦτα a Græcis ſcripta ſemper ſunt *Amìn* , *Alliluja*, *Michaìl* , & id genus innumera .

Hiſpani a Græco Ἐρεμήτης venire ſuum *Ermitanno*, Itali ſuum *Romito* contendunt . Galli vero ab ἐκκλησία , παῤῥησία, φῆλος , χαμαίμηλον, βυλὴ, ἀβήσσω, χαρηβαρία, ἀποθήκη, κηρὸς, , ποτήριον ſuum *Egliſe*, *Paris*, *filou* , *Chamomile*, *bailles* , *aviſer* , *Charivari* , *boutique* , *cire*, *potiron* .

Germani a Græco ῥῆμα, ἦθος, κνήμη, ἑξήκοντα, ῥῖν ſciunt quas proferunt voces , noſtris enim litteris ſcribi non apte poſſunt .

Quid de *Kirie Eleiſon* dicam omnibus per Europam Gentibus , omnibus templis auditum longe ante ſæculum ſextum ? Adducit neſcio quem codicem Sarpedonius ubi ſcriptum reperit *eleeſon* . Sed potiore jure hic ego monerem : *hirundinem unam non facere ver* . [a] Ceterum ſcriptum ibi ſit *Eleeſon* : at omnibus populis *Eleiſon* ſemper auditum eſt . Hæc vox pluris ſane facienda eſt quam aliquis fortaſſe arbitretur . Non enim vetus aliquis manuſcriptus Codex eſt, quem a Calligraphis vitiatum ſuſpicemur , aut vinum Græcum , quod maris , & itineris motibus non nihil evaneſcat . Vox hæc *Kirie eleiſon* ita ab Orientali Eccleſia ab ipſo ſuo exordio cani cæpta eſt, ut eodem prorſus ſono tamquam echo Occidentalis reſponderit . [b] Non enim ſolum iterat ἦτα quale in Græcia ſemper auditum eſt , ſed etiam *ypſilon* , ſed etiam *accentum*, ſed etiam κ , ſed etiam σ . Si enim advertas hac unica voce ab omnibus profertur κ anguſtioribus labiis , quam *ch* ab Italis in aliis vocibus , aut ſ vocalibus interjectum ſolet. Aliter enim dicunt *peſo*, *ſteſo*, *riſo*; aliter *Eleiſon.* Quam multa dicit , atque adeo demonſtrat vox una Sacra Græcorum ?

Joannes Jacob Buxtorfius fideliſſimè tranſcripſit , & ad Vſſerium Armachanum [ut volunt] Epiſcopum tranſmiſit

 Græ-

a Mirt. p. 37. *b* *Kirie Eleiſon* in Occidentali Eccleſia ante Gregorium Magnum invàluit : vide Labbè . Concil. Vaſenſe : & SS. D. Bened. XIV. de Sacrif. Miſſæ .

Græcum Pſalterium quidem litteris Angloſaxonis, Simbolum vero litteris Latinogothicis exaratum. Vtrumque deinde ſuiſmet oculis ipſis in fontibus contemplari maluit Vſſerius Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii Benedictini. In eo itaque videre erat *Piſtevo is . . . PiIt*I*n . iIſun . . . ton monojen*I &c. *macarios an*I*r . . eporeuth*I *en vul*I*. . aſev*I*s* &c. Vides ubique & ſemper ſibi conſtantem Græcorum pronuntiationem? Tantum vetuſtatis documentum cujus manu fuerit exaratum ignotum eſt, erat autem in Bibliotheca, & ad uſum Regis AEthelſtani, qui vixit ſæculo ſeptimo. Quid dicam de Sacramentario Gelaſiano? [*a*] quid illo antiquius? caſtigatius? ad rem noſtram accomodatius? Ibi vero formula fidei Græca Latinis litteris rudibus quibuſque recitanda traditur. Atque ita legitur: *Piſtero is ena . . . vranu*, *ke g*I*s*, *ion tu Theu gen*I*thenda*, *al*I*th*I*. . . al*I*thinu . . . zo*I*n* &c. (*b*)

Negat Mirtisbus [*c*] ſe teſtimonium admittere ullum, niſi Platonis ævo ita exeſum ſit, ac deletum, ut vel legi omnino non poſſit, vel omnino non ſit. At cur ipſe tanto cumulo congerit (*d*) manuſcripta, quæ ſine accentibus ſcripta reperiuntur, cur illa *a plebeis plerumque*, *rudibuſque* hominibus exaratos fuiſſe [*e*] ſuſpicari non poſſum? Cur tot æra, ac marmora etiam poſt ſeptimum ſæculum inſcripta ex Montfauconio [*f*] producit ad *jotaciſmum* labefactandum? AEqua profecto ambobus nobis lex ſtatuenda erat. Verum morem geram: nummis, & lapidibus abſtineo. marmore autem, & ære perennius monumentum adducam hominum, quorum fidem nemo noluit eſſe ſanctam, a Patribus exorſus.

Longe ante Hieronimum LXX. Interpretum Codicem quidam in Latinum tranſtulit, cujus verba ipſa aſteriſco notavit Origenes in Octaplis tamquam aſſequentia non modo ſen-

---

a Edit. Murat. Tom. I. Litur. Col. 540. In Sab. poſt V. Dom. Quad.
b P. 41. *c* P. 49. *d* P. 42. *e* P. 46.

ſenſum, ſed etiam ſonum τῶν ό (a) Ibi vero videas ex Κεδημώθ τῶν ό Chedimoth. (b) ἦρ (c) Ησαΐας paſſim Iſaias, SIr. (d) ἀβηλληνῆς AbIlInæ (e) Κανδάκης CandacIs (f) mitto GetſemanI γεθσιμανὴ, & ſexcenta alia, quæ tam Syri per *i* quam ει ό per ἦτα ſcripſerunt. mitto alia apud Sanctos Patres ut *MonothelItæ*, *AgapItus*, & id genus, quibus referta ſunt ſcripta Patrum apud Labbæum, Conbefiſium, Cotelerium, Harduinum.

Venio ad *domitus* & *genitor genitus*. Cur *ridiculæ* tantopere *derivationes* (g) hujuſmodi videantur? Quia, inquit, *a γίγνομαι potius derivandum eſt*. Scio: ſed a γίγνομαι fit γεννάω, a γεννάω fit γεννητὸς, & γεννήτωρ quidni a γεννητὸς *genitus*, a γεννήτωρ *Genitor* profectum dicere prohibes, licet a γίγνομαι tandem dimanet?

Sed num ridicule etiam derivatur *ſignum* σημεῖον? *Lorica* a θωρήσσω? *figo* a πήγω? *navigium* a ναυήγιον? *Alchymia* αχημευτικὴ? vel ſi malis ab *al Chimia* occulta ars? at tum jam vides *i* Arabicum a Græcis verti in ἦτα: *dimidium* ab ἥμυσι? *ſiccu* ab ἥκη? *deliro* a ληρῶ? quid dices de *veſtis*? non enim parce detorta, ſed eſt omnino græca ἐσθής. Præpoſitum *v* faceſſit? ſed illud pro poni *veſpera* ab ἑσπέρα oſtendit, & ab ἀινεῖται teſtantur Venetiæ. Quid dices de *germanis gerris* apud Plautum & *liris*, *liris*? (h) nonne λήροις λήροις græcorum deduces? Quid de *dicis cauſa* apud Ciceronem ipſum? Negabis eſſe δίκης χάριν Græcorum? En verba ipſa Græcorum non Latio donata, ſed habitu ſuo, ſuo ore, ſua voce græce inter Latinos viſa, & audita.

At ne *hirundine una ver Græcum conſtare* queraris, Philoſtratus meminit de loco quodam (i) Athenis Κηφήσια quod Agellius dixit *CephIſia* (k) Plinius (l) Inſulam Græcis

a Vide Procopium Vſſerium pag. 49. b Joſue 13. 18. c 1. Par. 4. 15. d Iſai 15. 13. e Luc. 3. 1. f Act. 8. 7. g Mirtiſ. pag. 36. h 34. i In Pœnul. k De vita Sophocl. l. 2. l Nort. Att. l. 15. cap. 10. m L. 22.

Σίκινον *SicInon* appellavit; Χαμαίμηλον *ChamemIlon*.ſat iſta ; Non enim in Latinam linguam traducta erant , ut ſunt plerumque ea,quæ ab Eraſmianis adferuntur, ſed qualia a Græcia venirent , audiebantur . Jam ſi ad *antiquam pronuntiationem inquirendam ratio valet veterum teſtimoniis innixa*, (*a*) neſcio quid hac in re deſiderari ultra poſſit?

His omnibus ſive teſtimoniis , ſive argumentis , ſive etiam hiſtoricis demonſtrationibus ejuratis , aut deſpectis ad vulgus Batavorum , Alamannorumque τὰς φιλέλληνας erudiendi gratia mittit ὁ μηχανοράφος Roteradamus . Neque pudet virum profecto non Abderitanum contra Græcorum pronuntiationem teſtes producere oves , ranas , Aſinos etiam , (quis crederet ?) & porcos . (*b*) Sed ne gladiatorio potius impetu Eraſmianorum argumenta perfringere , quam philoſophico more ſolvere videar , congredior .

Τῶ μοι δούρατά ἐστι, καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι
Καὶ κόρυθες, καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες (*c*)

C A P U T   V I.

Quæ pro ητα *adferri ſolent eſſe* ἀνεμώλια .

I. Argumentum ab ipsa figura .

H'Ta duo ιι adverſis ſe frontibus contuentia Maureto videtur . At ſi mihi duo ἰῶτα ſecum ipſa colligata videri contenderem , num illo eſſem ineptior ?

II. Argumentum a Nomine .

Fruſtra , inquit , dicitur *epſilon* niſi eſſet *e longum* quod aliud nequit eſſe niſi ἦτα . Sed prius Platonis ævo non ita vocabatur . (*d*) Deinde S.Patres , ac Theologos adeamus ſi lubet . S. Germanus , Damaſcenus , Cyrillus Alexandrinus paſſim Chriſtum Dominum negant eſſe ψιλὸν ἄνθρωπον ; quid

a Mirtis p. v. *b* Ab horum pecudum voce græcam pronuntiationem oſtendere conatur in Diſſert. *c* Iliad *ν*. v. 264. Verba Idomenei ad Merionem . *d* In Crat.

quid illos putemus velle dicere ? quod non fuiſſet *homo brevis* ? an quod non eſſet *ſimplex homo*, ſed ex divina , humanaque natura VNVM θεανδρικόν ?

Verum hæc nobiliora ſunt , quam res poſtulet . Grammaticorum tricis adſuetiſſimus Euſtathius interrogat : quid κενὸς vacuus ? a καινὸς novus differat ? reſpondet καινὸς μὲν διὰ τῆς διφθόγγου αι · κενός δὲ διὰ τοῦ ἒ ψιλὸν γράφεται. Itaque ἒ ψιλὸν diphthongo αι , non E longo ; ſicut ὒ ψιλὸν etiam opponitur ει , & οι , non alii longæ , quæ , niſi ἦτα ſit I , nulla eſt . ὒ ψιλὸν enim , & ἰῶτα anceps eſt , & plerumque breve . Argue nunc : eſt E *ſimplex* : ergo E *longum* .

Auditum admiſſi riſum teneatis ?

III. Ab Intentione inventoris .

Erat , inquiunt , ἰῶτα quod *i* valeret , cur Simonides aliam litteram excogitaſſet ἦτα , quæ idem *i* ſonaret ? At primum de ea ætate tantum volunt eſſe ſermonem , *quæ ad aureum Platonis , Demoſtheniſque ſæculum propius accedit* . (*a*) Quid quæris Simonidas ? & Ceus quidem centum triginta annos , alter autem Simonides Amorgeus , cui eruditiores litterarum gloriam adjudicant, quatuor amplius ſæculis ante Platonem floruit . Deinde ἦτα ad quindecim ſæcula ante Chriſtum erat inter ſexdecim litteras Alphabeti Pelaſgici , ſive veteris Attici , (*b*) etſi tantum valeret ut apud Ebræos *Aleph* & *Ajin* , vel eſſet tantum pro nota Arithmetica . Quem deinde ſonum litteræ ἦτα adfixerit aut Simonides , aut Calliſtratus (de hoc enim dubium eſt) in Alphabeto Jonico fateor me juxta cum ignariſſimis ſcire .

IIII. Ex Platone .

Platonis teſtimonium , inquit Mirtisbus, *ſufficit ad rem totam conficiendum* . [*c*] Recognoſcamus ſcriptum . οἱ μὲν παλαιοὶ , inquit (*d*) τῷ ἰῶτα εὖ μάλα ἐχρῶντο . . . νῦν δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ἰῶτα ἢ ἒ , ἢ ἦτα μεταστρέφουσι . οἱ μὲν ἀρχαιότατοι ἱμέραν τὴν .

---

a Mirtiſ. pag . 41. *b.* V. Jo: Buherum , & Athenæum l. 9. *c* Pag. 16.
d Tom. 1. p. 418. Edit. an. 1578. Interprete Serrano .

τὴν ἡμέραν ἐκάλυν, οἱ δὲ ἑμέραν, νῦν δὲ γε ἡμέραν . . . οἶσθα ὧν ὅτι τῦτο μόνον δηλοῖ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τὴν διάνοιαν τῦ θεμένυ, ὅτι γὰρ ἀσμένοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἱμείρυσιν ἐκ τῦ σκότυ τὸ φῶς ἐγίγνετο, ταύτην ὠνόμασαν ἱμέραν . . . . νῦν δὲ γε τετραγῳδημένον, ὐδ᾽ ἂν κατανοήσαις, ὅτι βύλεται ἡ ἡμέρα. Duo hic peccavit Serranus Interpres. Alterum, quod disjunctivam particulam qua utitur Socrates ibi ἢ ἶ, ἢ ἦτα *aut* ε *aut* ἢ, per conjunctivam *&* explicat. Alterum, quod verba Socratis νῦν δὲ γε τετραγῳδημένον, οὐδ᾽ ἂν κατανοήσαις, ὅτι βούλεται ἡ ἡμέρα. Sic reddit: vocabulum ἡμέρα *tam audaci, inſolentique mutatione detortum eſt, ut quæ ſit illius notatio, & quid ſibi velit, minime poſſis perſpicere*. Audacem iſtam, inſolentemque Paraphraſim potius, quam Interpretationem eam ipſam Mirtisbus adſcivit.

Nos autem ita reddendum omnino eſſe putamus. *Veteres* littera *ἰῶτα maxime utebantur. Nunc vero pro ἰῶτα aut* ε, *aut* ἦτα *reddunt. Antiquiſſimi enim* ἱμέραν cum *ἰῶτα vocabant* τὴν ἡμέραν cum ἦτα, *mox vero* ἑμέραν cum ε. *Adverte igitur hoc dumtaxat* ideſt hunc veterem ſcribendi morem per *ἰῶτα nomen vetus mentem Inſtitutoris explicare*, nam optantibus hominibus *&* ἱμείρυσι *deſiderantibus* lucem *tenebris ſuccedebat lux*, hoc ἡμέραν *appellarunt* diem, *nunc* autem *manifeſtum eſt, te intelligere non poſſe, quid ſibi velit* ἡμέρα ideſt unde nam derivent vocem iſtam ἡμέραν ſcriptam per ἦτα. Subjungit deinde: καί τοι τίνες οἴονται, ὡς δὴ ἡ ἡμέρα ἥμερα ποιεῖ τα πάντα: *Quamvis quidam putant* ἡμέραν *dici, quia omnia ſerenat*.

Porro autem non video quamobrem id *ſufficiat ad rem totam conficiendam*. Hic enim Socrates, niſi omnia me fallunt, duo ad ſummum contendit. I. Veteres ab ἱμείρω *deſidero* derivaſſe τὴν ἡμέραν Recentiores autem ab ἥμερος *tranquillus*. Nihil hic de pronuntiatione litterarum. II. Tria tempora diſtinguit Socrates & *antiquiſſimos* adſeverat derivaſſe, vel ſi mavis etiam pronuntiaſſe ἱμέραν ab ἱμείρω: *poſteriores* vero ἑμέραν. Tandem Athenienſes ævo ſuo ἡμέραν ab

Digitized by Google

ab ἥμερος non ſolum ſcripſiſſe, ſed etiam pronuntiaſſe. At inde quomodo deducitur ex Platone alium eſſe ſonum litteræ *ἰῶτα*, & alium litteræ ἦτα? fieri omnino non poterat ut Athenienſes, qui Socratis ævo ἡμέραν dicebant, diſcederent ab Avorum pronuntiatione, qui dicebant ἱμέραν, accederent autem ad pronuntiationem antiquiſſimorum Atavorum, qui *ἱμέραν* ab *ἱμείρω* deducebant?

Neceſſe habent prorſus fateri Eraſmiani ex hoc Socratis loco ι & ἦτα non eſſe uniſona, mutatio enim hæc poſtrema, proxime facta eſt ex ἰ in ἡ nempe ex ἱμερα in ἡμέραν Atque hoc mihi *ſufficeret ad rem totam conficiendum*. Quod autem hæc ultima mutatio in ἡμέραν ab illa *antiquiſſima* pronuntiatione *ἱμείρα* diſceſſerit, Davus ſim ſi iſtuc me Eraſmiani ex Platone inducant, ut credam.

Liceat rem exemplo firmare. Antequam ab Imperatore Claudio (*a*) digamma AEolicum Romæ eſſet invectum, DIVVM mox, vel Divum ſcribebatur, volente Auguſto *DiϝFum* ſcriptum eſt, illo e vivis ſublato rurſus *Diuum*, & jam fere a medio XVI ſæculo *Divum* (*b*).

Item veterrimi dicebant *cariſſimus*, *arca*, *evocatus*, *clipeus*, *lacrima*, *ſtilus* advecto deinde in Latium a Græcis K, & *ypſilon* cœptum eſt ſcribi *Kariſſimus*, *Arka*, *Evokatus*, *clypeus*, *lacryma*, *ſtylus*. (*c*) Rurſus labentibus annis *ſtilus*, *lacrima*, *clipeus*, *evocatus*, *arca*, *Cariſſimus*. Quid? Dicemuſne pronuntiationem, æque ac ſcriptionem eſſe mutatam?

V. Ex Iotacismo.

Vrtica illa ſine more Eraſmianos tangit. Quid tot I, inquiunt, in Græco ſermone? At diximus ex Quinctiliano (*d*) E. *pleniorem*, I. *vero anguſtiorem* eſſe litteram: diximus ex Cicerone: Græcos ſua tempeſtate anguſto ore ſolitos loqui: *Cotta enim aſſiduo græce loquendi uſu abſtraxerat ſe a dilatandis litteris Latinis* (*e*). Quid quæris amplius?

Poſ-

a En. Henr. Notis Cenotaph. Piſ. p. 470. *b* Cellarius Orthog. Lat. p. 11. *c* Vide Grut. *d* L. 9. cap. 4. *e* In Brut.

VI Ab Orthographia.

Poſſet profecto ſemper per *ἰῶτα* exprimi, neque credibile eſt litteras novas ad eundem ſonum advocari: ſed non omnes litteræ ad ſonum excogitantur. Primo ponuntur ad numerum aliquæ, & Arithmeticam notam; mox accedit ſonus, nec ſemper diverſus; Ecce tibi: Cadmus ad ſexdecim litteras Pelaſgici Alphabeti addidit tres ſonantes (*a*) nempe ζ. θ. ξ. Deinde ut numerum Arithmeticarum notarum, qui apud Phœnices erat, aſſequeretur addidit Β. Κ. σ. (*b*) Hæ poſtremæ diu fuerunt ἐπίσημαι ideſt *Notæ Arithmeticæ* tantum. Mox Β & σ ad eundem ſonum uſurpatæ ſunt, quem haberent veteres β, & ς. Aliæ litteræ poſtquam diu ſono ſuo functæ ſunt, jam ſedent taciturnæ, numerum dumtaxat completuræ, ut de *K* Græco apud Latinos teſtatur Fabius. [*c*] & Varo, *Litterarum*, ait, *partim dicuntur & ſunt*, *partim dicuntur & non ſunt* (*d*).

VII A Calligraphia Graecorum.

At preſſi erant Attici, & emuncti. Nihil apud eos mutum, nihil ſuperfluum: denſa omnia, & nervis quibuſdam intenta. (*e*) Verum hæc non de Orthographia Atticorum intelligenda ſunt, ſed de ſtilo, qui caſtigatior erat, quam Aſianus, quam Rhodius. Cæterum λοιμὸς, & λιμὸς aliter ſcriptum, idem Atticis auribus, ac *limòs* ſonuiſſe anno ſecundo belli Peloponneſiaci Thucydides aperte dicit. Deinde ε nonne *e* valebat? & tamen veteres προςιθέντες το ι ſcribebant ει. (*f*) ει inſcriptum erat in foribus Templi Delphici, & tamen illud ε ſcriptores omnes vocabant. & magiſtra quædam ἄλφα ajebat, ὦ γυναῖκες πρῶτον, ει τὸ δεύτερον. Ideſt *a* prima vocalis: *e* ſecunda (*g*). Quod ſi contendas ει non valuiſſe *e* ſed *i*; jam ex Socrate confeci negotium: ἱμέρα enim, idem eſſet ac εἱμέρα, ἱμέρα, & ἡμέρα, & in diverſa littera idem ſonus.

---

a Tzetz. Chil. 12. verſ. 61. *b* Vide Differt. in fine Paleog. Monfauc.
c L. 1. c. 4. Inſ. Or. *d* V. Jo: Buherum. *e* Quinct. l. 10.
f Euſtath. Il. ι. *g* Athen. 10.

ſonus . At quid reſpondes Dionyſio Halicarnaſſeo , qui cum XXIII. fuiſſe litteras ævo ſuo , tum XIII tantum neceſſarias ab aliquibus judicatas eſſe , & ab aliis plures dicit ? (*a*)

Sed quid tam exactos in ſcribendo Eraſmiani fingunt Atticos , qui quantitatem unicam apud Græcos loquendi normam volunt fuiſſe . Hoc ſi ita eſt . Jam *α* primum juxta quantitatem breve erat , longum ſecundum in ᾰχᾱτης , Μᾰχᾱων: longum in κιχᾱνω, ἱκᾱνω, φθᾱνω:breve in δᾰνᾰων θᾰνᾰτος, ᾰνεμος . II. ἰῶτα longum in ξῑβω, φρῑκη, ἐνῑπευς: breve in λῐθος νῐφᾰδες , βῐβάς III Idem de *ypſilon* : idem eſto de ε , & ο ubique breve ; longum ante duas conſonantes , ſæpe ante mutam , & liquidam , ſæpe etiam ante unam liquidam . Jam ſonus & quantitas idem eſt , ſi quantitas alia atque alia paſſim eſt in α ε ι ο υ , cur ſemper eædem litteræ ? Aliam igitur ſoni , aliam quantitatis , aliam ſcriptionis rationem omnino fuiſſe neceſſe eſt .

VIII A Congrventia .

Congruens ſane eſſet , atque utile ſi diverſæ eſſent litteræ , quæ ſonum diverſum ſignificarent . Sed etiam utilius aliæ eſſent litteræ quæ brevem ſillabam , aliæ quæ longam exprimerent . Congruentia iſta ſancta nobis ſit , quum Cadmum agere placuerit. Veterum inſtituta a veteribus addiſcere oportet . Vt enim Gallos , Germanos , Belgas , Anglos prætercam . Quanto præceptorum onere Itali liberarent exteros quinque notis ? *à è ì ò ù* eſſent ſemper breves: ſemper longæ ạ ẹ ị ọ ụ:é, ó anguſta:ĕ ŏ eſſet apertiora . Sed quid tantopere nugabimur ?

VIIII A Resolvtione , et Contractione .

Ἦτα , inquiunt , reſolvitur in ε & longam hujus rei exhibent vocum ſeriem . Sed qui probant unam ſillabam in aliam uniſonam ſolvi ſolere, aut ſono proxime accedentem ? Nonne etiam *u* recti apud Latinos aliter exit in obliquis. *robur, roboris? e in i, cimex cimicis, pulvis pulveris, cinis cineris ?*

a De compoſitione litter. tom. I. p.41.

ris ? Preſſius ad rem. Epſilon apud Græcos reſolvitur.

I In ῶ φιλέω φιλῶ. δημοσθενέων δημοσθενῶν,

II In εις φιλέεις φιλεῖς δημοσθένεας δημοσθένεις.

III In ου φιλέομεν, Φιλοῦμεν δημοσθένεος δημοσθένους.

IIII In οῖ φιλέοιμι φιλοῖμι.

V In η φιλέῃς φιλῇς δημοσθένεα δημοσθένη. Num litteras omnes iſtas ſonat *epſilon* ?

X A Derivatione.

Quamvis *ictus a derivatione imbelles eſſe* ajunt; opponut tamen pecora, quæ ab eorum *be*, vel *me* μῆλα dicta Græcis contendunt. At enim μῆλον non ſolum *poma, malum, oculorum protuberantiam, labia, genas* ſed etiam κοινῶς πάντα τὰ τετράποδα *pecudes omnes* exprimit (*a*). Num *be* aut *me* dicunt πάντα τὰ τετράποδα ? Μῆλον, inquit Lacerda(*b*) a *Milo* nummo quodam, quod oviculam figurabat dicta eſt ovis.

Sed lubeat μῆλον potius a μέλομαι *curæ eſſe* derivare, quod oves priſcis maximæ eſſent curæ, quid ita ? Nonne Plato ψυχὴν *animam* ab ἔχει & ὀχεῖ, σῶμα *corpus* a σῆμα, (*c*) ἥλιον *ſolem* ab εἱλεῖν (*d*) δημήτρα *Cererem* a δίδουσα deducit ? cur non dicamus ἦτα valere & ει & *ιωτα* ?

XI Ab Onomatopeia.

At μῆλα non per derivationem, inquis, ſed per onomatopejam dictæ ſunt oves. Ita ſit: ſed per onomatopejam etiam Latinæ oves Latinorum auribus *balabant*, *gingriebant* anſeres, *glocitorabant* ciconiæ, *deſticabant* mures. Quid mirum ſi Atticæ oves Atticorum auribus *milabant* ?

Verum non pecudum nomen a voce, ſed ipſam vocem Cratinus expreſſit pe βὴ βὴ. Sed eandem vocem Varo per *ul ul* expreſſit. At Heſychio & quum boves mugirent, & quum ruderent Aſini μυκᾶσθαι videbantur. Quis omnium optime compactas habebat auriculas ? Quoniam vero belluas adire non pudet.

Ad

a Suidas. *b* In Adverſ. cap.120. n.92. *c* Tom. 1. cum Interp. Serrani pag.400. *d* Pag.409. *e* Pag.404.

Ad ſonitum etiam æris campani jube auritos quoſque litteris exprimant quod audiunt; mira prorſus, & inter ſe maxime oppoſita audient, & ſcribent. Ad litus etiam quid undæ circumlatrantes? Ille *mu*, *u*, *u*: ille *ts ts ts* contendet. At Homero nunc *ἰσμάραγον*, nunc *πολύφλοισβον* mare clamitabat. Vt autem ad rem veniamus Cratini duo fuere. Comædi ambo: ambo ante Bellum Peloponneſiacum, longe ante Platonem, Thucydidem, Periclem(*a*). Nos autem de ſermone Græco agimus, qui florente Platone viguit. Quid facit hoc loco Cratinus, quemcumque velis e duobus? Male inquam ovium vocem per *ba* a Latinis expreſſum. Concedis. male etiam a Cratino per *βὴ* expreſſum eſt. Per *βαὶ* exprimendum erat. *οἱ μὲν παλαιοὶ φασὶ μιμητικῶς βὴ, οὐ μὴν βαί. veteres vocem pecoris* be *per βη exprimebant*, quum per *βαι* potius deberent exprimere. Non ſatisfacit Euſtathius? [*b*] *Βὴ λέγουσι οἱ Αττικοὶ, οὐ μὴν βαὶ τὸ μιμητικὸν τῆς τῶν προβάτων φωνῆς* Suidas: *βη dicunt Attici, & non βαι vocem ovis.* Suidam, quoniam non ſolum Stephanus, ſed Strabo etiam in teſtem producit, vetuſtiſſimum eſſe oportet, niſi duos Suidas velis, & oſtendere facile nequeas. Porro ſi *ἦτα* non *i* ſed *e* valeret, quare Euſtathio, quare Suidæ non placet mos Atticorum ſcribendi *per βη* vocem ovis, ſi *η* idem eſſet ac *αι*?

XII Ex Traductione.

Adducunt tandem argumentum; quod ipſi putant validiſſimum: ſemper nimirum Latinos vertiſſe Græcum *ἦτα* in E. At primum ſtudium illud penitus inſpicere eſt, quo viri doctiſſimi plerumque flagrant augendi, minuendi, commutandique externa vocabula, ut *ſignatis præſente nota* nominibus ſermonem patrium ditare, & minus iis, a quibus furati ſunt, debere videantur.

In Etruriam hodie ſi quod a Latio vocabulum divertat, quod unam tantum litteram habeat, illud hoſpitales homines altera donant, Hinc *legge*, *opprobrio*, *peggiore*, *rabbia*,

a Vide Fabricium Bibl. *b* Il. B.

bia . Detrahunt autem aliquando litteram ſi quæ vox eſt , quæ geminam habeat,aut diphthongo ſpoliant. Hinc *comun*, *freno*, *frode*, *lòde*; *premio* . Quod ſi hoſpiti cuidam inſigniori geminam permiſerint, primam tamen immutant, Hinc *onnipotente*, *letto* , *notte* , quod & apud Ebræos moris erat .

E , AE , OE , LE , ſæpe vertunt in IE . nIEgo , mIEle , dIEci , ſollIEvo , prIEgo , tIEpido .

A *nEgo* , *mEl* , *dEcem* , *lEvamen* , *prEcor* , *tEpidus*. cIEco , frEno , cIElo &c. *a cAEcus* , *fOEnum* , vel *fEnum* , *cOElum* , vel ut malunt eruditi *cAElum* .

pIEno , chIErico &c. *a pLEnus* , *cLEricus* .

I , A , E , *ſæpe in IA* . amAmus , tacEmus , legImus , audImus , *amIAm* , *tacIAm* , *leggIAm* , *udIAmo* .

I ſæpe in E:

cEſta , cErchio , lEgare , concEpire , diſcEpolo , dEttare , contEnere, corrEgere , artEfice , altEzza , chiarEzza, pEſce, nEro, pEro, frEddo, pEgno , pEnna , pElo , sEno , dEgno, sEmplice, nEve, trEnta, sElva, fErmo, lEcito, vEdere, pEppe, mEnomo, lEttera, cEce , bEve , cEtra, mamElla, lEgno cetera , *a cIſta*, *cIrculus*, *lIgo*, *concIpio*, *diſcIpulus*, *dIctare*, *contInere*, *corrIgere*, *artIfex*, *altItudo*, *clarItas*, *pIſcis*, *nIger pIrus* , *frIgus*, *pIgnus* , *pInna* , *pIlus*,*sInus*,*dignus*,*ſimplex*,*nix*,*triginta*,*Silva*,*firmus* cetera.

E contra in I ſæpiſſime .

DIo , mIo , compIto , agIre , contribuIre , & ſexcenta alia.Ere ſecundæ, vel tertiæ conjugationis vertunt in Ire .

Omnia pæne *d*E vertunt in *d*I , *dIfetto*, *dIletto* , *dIſpetto*, *dIſertore*, *dIforme*, *dIſceſo*, *dIpendere*, *dIfendere*, *dIchiarare* ; *a dEfectus*,*dElector*,*dEſpectus*,*dEſertor*, *dEformis* . &c.

Omnia pæne *r*E vertunt in *r*I , *rIſpondere*, *rIferire*, *rImettere* , *rInunziare* ; *a rEſpondeo* , *rEfero* , *rEmitto* &c.

Igitur E,AE,OE,LE Latinorum in *ie*, in I in E; preſſius ad rem , I Latinorum dico in E vertunt Itali , neque tamen propterea I Latinum E dictum fuiſſe a Latinis ſuſpicaris : Quid eſt , quod ἦτα , propterea quia a Latinis in E verteretur , *eta* a Græcis etiam pronuntiatum fuiſſe arguas , conten-

tendas, & modo non ex Euclide demonſtraſſe jactites?

Qua ratione efficies, ut ne ſuſpicer Latinos a Græcorum pronuntiatione diſcedere voluiſſe? An non hac una ſuſpicione quæcumque a traductione argumenta congeſſeris, convulſa eſſe penitus videbuntur? Quid ſi in litterarum ſono conſtet Latinos a Græcis conſulto voluiſſe deſciſcere? Pauca ex innumeris, ταλΑντον talEntum, τρΥτΑνΗ trVtInA, ΒΟσκω PAſco, κρΑΙπάλη crEpIdA, ϛραγγΑλω ſtrangulo, ΑσκλΗπίος AEſcVlApius, ἄρΟτρον arAtrum, γΟνΥ gEnu, κΟνις cInis, Τραγωδία TragOEdia Κομωδία ComOEdia, θρίαμβος triVmPHus, κέρκυρα cOrcyra, ὀσΤᾶ osSa &c.

Hoc Latinorum a Græcis diſcrepandi ſtudium pluribus oſtendiſſem, niſi Joannes Buherius hac in re adverſarius nobis laborem iſtum ſuſtuliſſet (*a*).

Neque ſilentio ſane prætereundum, quod eaſdem ſæpe litteras, diphthongos, atque ipſos ſpiritus Græcorum Latini efferebant aliter, atque aliter: namque.

Υ῎ψιλον modo per I.

Φρύγω frIgo, ϛύλος ſtIlus, ὕλη sIlva, δάκρυον lacrIma &c.

Modo per O Dores imitati.

Μύλη ης *mOla æ*, νυξ, νυκτὸς *nox noctis* &c.

Modo per V.

ϛύπη ης ſtVpa æ, κυβερνῶ gVberno, φῦκος fVcus, μύζω mVſſo λύκος lVpus, νῦν nVnc.

Modo per Y.

Θύννος thYnnus, κύτισος CYtiſus, ἄδυτον adYtum, κύμβη CYmba μύρτος myrtus, ἄσυλος AsYlus.

Ει modo per E Jonum more.

Καισάρεια *CæſarEa*, Πηνείος *PenEus*, Λαοδίκεια *LaodicEa*, Λύκειον *LycEum*, Πενθεσίλεια *PentheſilEa*, Εκτόρειος *HectorEus*

Modo per I.

Σείριος SIrius, Αλεξάνδρεια AlexandrIa, Νεῖλος *nIlus*, Κροκόδειλος *CrocodIlus*, εἴδω *vIdeo*, Εἰρωνία *Ironia*, Η῎πειρος *EpIrus*.

Spi-

Spritus aſper ' modo per H,

Ε'λίκη *Helice* ῥόγχος *rhonchus* &c.

Modo per S.

Υ'πὲρ *Super*, ἕρπω εις *Serpo is*, ἅλς ὸς *Sal is*.

Modo per V.

Ε'σπέρα *Veſpera*, αὔνετοι *Veneti* &c.

Vel ipſæ nomenclaturæ, quas a Græcis acciperent, oſtendit, quam ſtuderent Latini a Græcis diſcedere. Parim Græci fere ſemper Α'λέξανδρον, raro πάριν, atque id poëtæ dixere. At Latini ſemper *Parim*, numquam *Alexandrum*. Palladem raro Græci, maxime in oratione ſoluta, paſſim Αθηνᾶν vocant: Latini numquam *Athenam*, ſemper *Palladem*. Soli Theſſali olim γραικοί appellati ſunt ab ſuo Rège Γραίκω, (*a*) deinde ἕλληνες ab Hellene Deucalionis Filio, (*b*) qui in Phthiotide regnavit exigua illa Theſſaliæ regione, quæ eſt inter Pharſalum oppidum, & Melitæorum urbem trans flumen Enipeum, (*c*) adeo ut longe etiam ante Homerum ignotum eſſet pœne ipſis Græcis nomen hoc γραικοί novo nomine ἕλληνες latius ſe ſe diffundente in dies: quare ἕλληνες ab Homero ii tantum appellantur, qui cum Achille ad Trojam ex Phthiotide profecti ſunt. (*d*) At Iſocratis ævo (*e*) ita vocabulum hoc ἕλληνες prævaluit, ut illa CCLXXXVIII. nomina, (*f*) unde omnes olim Græciæ populi appellabantur abſorpta fuerint ab hac una voce ἕλληνες: atque ἕλληνες præterea ii etiam vocarentur, qui ad ſapientiam incumberent, quovis eſſent genere aut loco nati-

---

a Plin. lib. 4. cap. 7. & Steph. verbo γραικός. *b* V. Dicearch. p. 179.

c Ariſtot. meteor. l. 1. c. 14. & Strabon. l. 9. pag. 432. & Epoch. vet. in marm. Arundell. & Euſeb. Chron. l. 5. p. 26. & 28. & Eraſm. Vindingium apud Gron. Tom. II. Antiq. Græc. pag. 324. *d* Thucyd. l. 1. p. 3. & Homer. Iliad. 1. ver. 684. & Apollodorus apud Strabonem l. 8. p. 370. *e* Iſoc. Paneg. Apud Gron. ibi p. 323.

f 288. populi, qui Græciam, & circa Græciam incolebant diverſis ſinguli nominibus, deinde omnes a ſe ἕλληνες vocati ſunt, nunc ῥωμαῖοι vocantur, a Latinis ſemper Græci antiquo nomine appellati ſunt. V. Gron. Tom. II.

mati (*a*) Nata & adulta Eccleſia ἕλληνες ii vocabantur, qui neque recutiti eſſent, neque aquis luſtralibus expiati. At poſtquam Conſtantinus Imperii Sedem Conſtantinopolim conſtituit, eamque *Novam Romam* (*b*) appellavit, omnes quotquot Orientali Imperio, exactiſque Imperatoribus quotquot Orientalis Eccleſiæ legibus, ac ritibus addicti fuerunt non jam Γραικοὶ, non ἕλληνες, ſed Ρωμαῖοι vocati ſunt, hodieque vocantur. (*c*) verum enim vero Latini τοὺς Ρωμαίους nunc, antea ἕλληνας antiquo illo, carioſoque nomine *Græcos* appellarunt, quo longius poſſent in eorum appellatione ab eorum loquendi, & vocandi conſuetudine recedere.

Quid ſi ſtudium omnibus hoc nationibus inſitum eſt, ut quæ peregrina ſibi adſciſcant vocabula detorqueant? Quid eſt Græcis ποσειδῶν *Neptunus*, niſi Punicum *Peſitan* (*d*) ideſt *latus* & *expanſus*?

Quid *Italia* aut ἰταλία, niſi Phœnicum *Itaria*, ideſt *piscearia*? (*e*) quid ἥφαιστος Vulcanus, niſi Chaldæorum *af-oſto Pater ignis* (*f*)?

Vnde Τένεδος niſi ab Phœnicum *tin-edom* Inſula luti rubri (*g*)? unde ἀριούσια niſi ab *bar-ros-jain mons capitis vini* ideſt *vini excellentiſſimi* (*h*)? Vide quomodo proferant Galli ea vocabula quæ ab Italis, Hiſpanis, Alamannis, Danis, Belgis, Batavis, Anglis in ſuam linguam derivant [*i*]. Vide quæ Tur-

a Heſych. verb. ἕλληνες. Joſeph contra Appion. l. 5. ex Ariſtotele apud Clearchum, Ariſtoteles enim Judæum quemdam vocat ἕλληνα μηκέτι τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχήν.

b P. Gylius Topogr. Conſt. l. 2. cap. 2. apud Gronov. Tom. 6. pag. 3255.

c Quotquot Græcos vulgo vocamus, in Græcia non Græci, non Hellenes, ſed ῥωμαῖοι appellantur & a ſeipſis, & ab exteris, præterquam quod a Turcis *Gkiaurlàr* vocantur ideſt *Infideles* vocabulo omnium Chriſtianorum. Vix aliquem invenias ex Græcis etiam vetuſtiſſimis qui hoc nomine γραικὸς uſus ſit: quod ego ſciam ſolus Callimach. & Caſſandr. in carmine, & quidem de iis ſolis loquuntur, qui Phthiotidem incolebant, & ſoli *Græci* vocati ſunt longe πρὸ τῶν τρωικῶν.

d Boch. l. 1. c. 1. p. 10. *e* p. 661. *f* 432. *g* p. 417. *h* p. 415.

i. V. P. Beſnier S. I. Præf. præfixam ante Diction. Etym. Linguæ Gallicæ.

Turcæ a Græca mutuantur, ut *kIramìs* a *κέραμος* teſta Panaìr a *πανήγυρις* conventus ſollemnis. ab Itala *mAmmelle* mEmmellèr, a *ſomma* sEmèr. Ecquis linguas omnes, aut vocabula recenſeat? omnes igitur populi peregrinas litteras vix limen ingreſſas, hoſpites ſibi imperioſe proſternunt, obluctanteſque corrumpunt, Latinos ſolos ita caſtos fingemus, ita pudicos ut *ἦτα* Græcorum intactum, itaminatumque ſervaverint?

Non acquieſcit Mirtisbus, & cum a barbararum litterarum traductionibus imbeile, tum ab *ἦτα* in *e* per latinos traducto validiſſimum, argumentum peti contendit, quod conſtans ſit hujuſmodi traductio in E, quod *vix e millenis una vox eſt, quæ a regula communi recedat*. (a) At quam conſtans *ſit*, *ac communis hæc regula videamus*.

CAPUT VII.

ἦτα Græcum non ſemper in E longo a Latinis verti.

I. HΤΑ in *ĕ* breve traducitur a Latinis.

Patĕr, *Matĕr*, *Fratĕr*, *Calpĕ* &c.

Æquŏra tranſiliet, ſed longe calpĕs relicta (b).

a Πατὴρ, Μητὴρ, Φρατὴρ, Κάλπη.

II *ἦτα* in IA.

ThracIA, HippodamIA, CatanIA, PhœnicIA

a Θράκη Ἱπποδάμη, Κατάνη, Φοινίκη.

III *ἦτα* in I.

DelIro, sIgnum, genItus, domItus &c.

a ληρῶ, σημεῖον γεννητὸς, δμητός.

IIII *ἦτα* in O & quidem breve.

Κῆρ cor, ſic Cicero ex Homero (c),

Ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitans (d).

Ὃν θυμὸν κατέδων πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

V *ἦτα*

a Pag. 35. b Juven. ſat. 4. c Iliad. ζ. d Tuscul. 3.

Digitized by Google

V. ἦτα in A:

fAmA, plAgA, mAchinA, lAna, eclogA, MuſicA &c.
AφHμH, πλHγH, λHνὸς, ἐκλογH, MυσικH.

Si plurimas earum vocum demas, quas integris plauſtris convectat P. Giraudeau, Eccleſiaſticas quidem illas, & everſo Latio corruptas potius, quam natas, profecto longe pluries in A vertebatur a Latinis veteribus ἦτα, quam in E.

At, inquies, Latini dum ἦτα in A verterent Dores imitabantur. Do, & concedo, ſed hoc ipſum quod Dores potius imitarentur Latini a communis Græciæ pronuntiatione diſſidere voluiſſe clarum eſt.

Deinde ἦτα Dores vertebant in A (a) πλάγα, φάμα, ἔκλογα, pro πληγή, φήμη, ἐκλογή, neque propterea τὸ ἦτα valuiſſe A dicis: ecquid igitur ἦτα valuiſſe E contendis, quia in E a Latinis traduceretur? Græci a Græcis & ſono, & littera diſcrepare poterant; Latini a Græcis non poterant?

Quid ſi hoc Latinorum ſtudium a Græcis in pronuntiando ἦτα diſcrepandi non modo veſtigamus, atque odoramur, ſed ipſis in cubilibus deprehendimus, tenemus, perſpicimus? Nemini ſane dubium eſt ſaltim a duodecimo ſæculo, ἦτα in Græcia non *E* ſed I audiviſſe: Euſtathio tam aperte id teſtanti fidem abrogare nefas. Iam vero C. *BEſſarion* Nicænus decimo quinto ſæculo vixit: Dionyſius III *MuſelimEs* Lariſſæ metropolita anno CIƆIƆLXXI ad Conſtantinopolitanum thronum evectus eſt. [*b*] Tota quidem Græcia μυσιλίμης, Βησσαρίων MuſelimIs, VIſſarion auditi ſunt. Quare igitur ἦτα in E converſo Latini *MuſſelimEs*, *bEſſarion* dixerunt? Notiſſimæ etiam num ſunt hodie in vrbe Chio familiæ Græcæ ΚορέσHς, σέψHς, σκεινHς, σκυλυμβρHς, ac ſemper *CoreſſIs*, *SepsIs*, *ScrinIs*, *ScalumbrIs* auditum eſt; & tamen tum in Epiſtolis Chii ſcriptis anno CIƆIƆLXXX ad Theodoſium Zygomalam Protonota-

a Lege Inſcriptionem Corcyræam in eruditiſſimo libello Em. C. Quirinii de Primordiis Corcyræ. *b* Le Quien T. 1.

tarium Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, tum in teſtamento *τῆς κορέσσνας*, dictæ vulgo *ἡ πιλῦ*, quæ fuit uxor *τῦ μακαρίτυ* Silveſtri Miſmilangi, ipſi ſua propria manu ſubſcripſerunt Ἀντώνιος Κορέσης, Δημήτριος Κορέσης, Λύκας Κορέσης, Ἰώαννης Κορέσης, Νικολᾶος Κορέσης, *σαμάτης* Σχελινὴς, Ἀντώνιος Ψιακὴς, Νικολᾶος Σκυλυμβρὴς, Νικολᾶος Παραδείσης, & tamen Martinus Cruſius quamvis Chii aderat, & ἦτα in hiſce nominibus I a Græcis pronuntiari audiebat, tamen per E omnia iſta nomina interpretatus eſt (*a*) *ParadisEs*, *ſculumbrEs*, *PſiacEs*, *ſepsEs*, *CoreſsEs*. An non ſatis inde aperta eſt, noſtra Latinorum libido Græcæ pronuntiationis detorquendæ?

At *revellendæ* penitus *ex pulmonibus* Eraſmianorum *aviæ iſtæ* (*b*). Latini veteres in E vertebant ἦτα. Peto: E apud Latinos quid ſonabat tum temporis? E, ait Fabius, ita veteribus pronuntiatum eſt, ut utrum E audiſſes an I ignorare liceret. (*c*) Hinc illa *ManI*, *CamIna*, *MelpomIne*, *Inormis*, *penItro* pro *ManE*, *CamEna*, *MelpomEne*. *Enormis*, *Penetro*. Contra *MEnerba*, *lEber*, *herE*, *navEbus*, *quasE*.

Conſuetum enim inquit Gellius, [*d*] *veteribus fuit* E *&* I *uti indifferenter*. Quid igitur Terentianum Maurum, quid Auſonium, quid ipſum Sanctum Auguſtinum vexatis Eraſmiani, quod ἦτα per E efferrent, quum ipſum E teſte Eruditiſſimo Lipſio *in tantam exilitatem devenit*, ut *tandem in* I *tranſierit*? Quum E *quoque loco* I *fuit* Quintiliano teſte? [*e*] Haud facile hinc pedem referes.

Obruendi penitus ſunt. E Latinis id valuerit quod hodie *E*: vide quam ſim liberalis. Quid ita? Adverte mentem. Hujus nunc argumenti vim omnem infringam. Illud tamen prius ſcire eſt. AEoles dictos eſſe non Græcos omnes, ſed Dorienſium Coloniam illam quæ, Vulcanias Inſulas

---

a Mart. Cruſ. Turc. p. 311., & 313., nec ſemel repetit. *b* Perſ. Sat. 5. v. 29. *c* Inſt. Or l. 1. c. 6. *d* Noct. Att. l. 10. c. 14. & l. 5. c. 12. *e* l. 1. c. 6.

ſulas incoleret , parva quidem manus , neque adeo inter Græcos ſpectabilis , quippe qui Italiæ potius viciniores a gracilitate illa Græcorum , & tenui loquendi norma ad dilatandas Italorum more litteras ita deflexerunt , ut πλατόστομοι ideſt *oris, ac labii diducti* per contemptum a Græcis appellarentur . Quare, factum eſt , ut, Homerum ſi demas qui fuit παντογλωσσόπατος , qui AEolidum lingua uſus ſit præter Sappho , & Alcæum reperies neminem , quod ego ſciam .

AEoles itaque anguſtum illum ſonum , atque exilem , quo *i* proferimus oderant : quare *E* τὸ πλατυστομίζον deperibant : illud initio vocum , & unde poſſent repellere litteram ὑ, ει , ἰῶτα , ἦτα ſuum *E* conlocabant . Hinc illis ἔδωρ ἐγέρρ'ω, ἀδέκαστον , τίθαιμι, μιμναίσκαι , ἄρες : pro ἄρης *mars* μιμνήσκω *memini* , τίθημι *conloco* , ἀδίκαστον *injudicatum* , ἐγείρω *excito* , ὕδωρ *aqua* . Jam ſentis ictum . *Ex Græcis orta* vocabula , inquit Fabius , *plurima ſunt , præcipueque AEolica ratione, cui eſt ſermo noſter ſimillimus* [a] . Expectas ut victor quaſi ex equo Trojano in Eraſmianos irruam ? Auſonius, quem jam Sinonem eſſe nemo ſuſpicatus eſt , pandit clauſtra .

ἦτα *quod AEolidum, quodque* E *valet , hoc Latiale* E .

An eget interprete ? *e* Latiale eſt ἦτα , non Græcorum ſed AEolidum , quodque *e* valet ipſis . ἦτα igitur Græcis reliquis non ſonabat E . *Omnis enim exceptio fundat regulam in oppoſitum* , ut ajunt .

Te miror doctiſſime Sarpedonie , & eos , quorum tu fontibus hortulos tuos irrigaſti , hæc prius non perpendiſſe animo , neque accurata æſtimatione cum Eraſmianis *ratiunculis* libraſſe , quæ Simoni Portio *Chimericæ* : *turpes* , *ac miſerrimæ* Joſepho Scaligero acerrimi ingenii viro viſæ ſunt . Claudius autem Salmaſius vir emunctæ naris & in paucis eminens poſtquam Eraſmi commenta , quæ ad profligandam veterem τῶ ἦτα pronuntiationem excogitaverat , per-

 legit

a Inſt. l. 1. c. 10.

legit ita hominem pæne popularem excipit *ſemidocti hodie male opinantur ἦτα E* pronuntiandum eſſe, quum veteres *ἦτα ut ει & ἰῶτα pronuntiarent. ie lis*, inquit MSs. Menage, *& prononce le grec (a) de la maniere, que toute la Grece le lit, & le prononce. Il ſeroit bon, qne ceux, qui liſent, & qui prononcent autrement fuſſent fondez en autoritè particulierment pour la prononciation de la ἦτα. Ie leur demande, s' ils veulent s' oppoſer a un uſage reçu par toute une Nation, qui s' entend mieux elle meme avec l' irregularitè, qu' ils lui reprochent, qu' ils ne s' entendent entre eux avec leur reforme:.... Il y a de la prevention, & de l' entetement.*

PARS

a Menag. 1. pag. 335.

Digitized by Google

PARS III.

De reliquis litteris, ac diphthongis.

CAPUT I.

De Βῆτα.

Βῆτα Græci, dum vernacula utuntur plerumque ita proferunt, ut ſuum Itali B. At duriuſcula hæc pronuntiatio a templis, ac gymnaſiis Græcorum prorſus exulat. Ejus vero loco, V conſonans Latinum auditur. Neque eſt quod novitatem hic ſuſpicere.

Videas enim apud Suidam V latinorum conſonantem paſſim in Βῆτα translato Βενετιάνον, Βεσπασιάνον, Κορβῖνον. apud Balſamonem (a) φυρτίβα, βιποσέσα, κόμητος πριβάτων pro *Comitis privatorum*, *vi poſſeſſa*, *furtiva*. (Nota τὸ κόμητος.)

Apud vetuſtiores Patres Φλάβιος, Βίκτωρ, Βαλέριος, Σιλβανός, & indiſcriminatim Φλάυιος, Ουίκτωρ, Ουαλέριος, Σιλυάνος.

In Inſcriptionibus demum βήτιον, βέργα, βινδίκτα, σαλίβα.

In Nummis ΦλάΒιος paſſim φλάυιος; & Φλάυιος. Integra plauſtra habes apud Meurſium, Occonem, Cotelerium, Petavium, Labbæum.

At Cratinus ovium vocem expreſſurus B utitur. Oves autem non *ve* ſed *be balant*. Ita ſane, ſed aliam litteram, quæ ad vocem pecudum propius accederet, non habebat. Peto enim ab Italo Calligrapho, ſcribat ſuis litteris Gallo dictante *Jeſus*, *Beniamin*, *Judex*: Rutheno *Imperator*, *Deus* *Aqua*,

a Euit Patr. Antioch. Sæculo XII.

Aqua: Turca, *oculus meus*, *Theſaurus*, *aurum* : Perſa *Calendarium*,*habeo*,*caput* ſcribet ille: *Tzer*, *dar*, *Ruſnamè*: *altùm Chaſnè*, *ghioſunùm*,*Czar*,*Bog*, *Veda*, *zesù*,*Benſamen*, *Endex*. Sed ſi ſua ſcripta velit legere , ſibi etiam ridiculus eſſet ; tamen melius ſcribere non poterit .

Sed Latini , inquies , Bῆτα in B , non in V vertebant . Primum nego : unde enim *vado* niſi a Βάδω ? unde *vita* , *vis* ? *volo* niſi a Βέλομαι , Βία , Βιος ? Deinde jandiu apud Græcos Βῆτα in litterali lingua profertur v conſonans , cur Latini Scriptores in B vertunt niſi quia Alphabeti ordinem potius , quam litterarum ſonum ſequendum putant ? Num teſtes deſideras ? Plenæ ſunt Recentiorum Interpretationes .

Verum age , amabo , oſtende quid B latinis veteribus ſonabat ? ut nunc profertur B , an ut V conſonans ? Credibile ne , ais , B & V fuiſſe Latinis uniſona ? qui poſſent ſcripto Calligraphi vitare confuſionem ? Dico primum : recte ſcribendi rationem non auribus , ut inquit Tullius (*a*) *ſed litteris*, *doctrinaque puerili* tradi ſolitam . Deinde confuſionem dico revera non fuiſſe ſublatam . Vt enim omittam *vaptizo* , *DanuVius* , & ſexcenta alia , vetuſtiſſimis in marmoribus , ac Numis nuſquam non obvia *BalBæ* , *Berna* , fatum *acervum* , *Berum* , *probaBerit* , *Beſſica* , *PrimitiBus* , *ſiBe* , *CiBica* , *Bixit* . Via *LaBicana* , *CaBea* , *AlBeum* , *VniBerſus* , *Venemeritus* , *Vaſis* , *ProBincia* , lege Lipſium , Gruterum , Reinſium , Fabretum , Sponium , Salmaſium , Caſaubonum , ipſum Strabonem , Herodianum , Livium ceteroſque Græcos , & Latinos , quibus B & v latinum idem eſt , ac Βῆτα Græcum . Siquid autem pregrinum lubet ſcire , vide orationem Danielis Meyer habitam Baſileæ anno CIƆIƆCLXXX ubi late probat : *Vau* Hebraicum , quod v conſonans ſemper valuit in Βῆτα a Græcis fuiſſe tranſlatum . Quare Βῆτα Græcum ad B Latinum ut num ab Italis , Anglis , aut Gallis profertur detorquere velle , hominis eſt, teſte Scaligero (*b*) Eruditione , & ingenio ſuo abutentis .

De-

a Orat. l. 4. *b* Scalig. p. 31.

Demum ſi dicamus B Latinis veteribus eodem modo prolatum, ac nunc ab Italis, jam rem confeci. Quintilianus etiam cum jucundius litteras ſuas a Græcis, quam a Latinis ſuas proferri dicat, tum præcipue Latini B aſperitatem queritur quam, inquit ut mollirent veteres aVerſa pro *aBverſis* dixerunt. (*a*) Veteres igitur Juvene Quintiliano cum B mollire vellent, & ad Græcorum Βῆτα pertrahere, illud in *V* vertebant, vel potius illo ſublato *V* conſonans tantum proferebant. quid clarius?

C A P U T II.

De Γ, *ceteriſque litteris.*

VNus, inquis, tu doces γ valere j Conſonans, quum reliqui ſemper Grammatici per *g* efferant. At *g* profecto aliter proferri a Gallis audio, aliter a Belgis, aliter ab Hiſpanis, aliter a Germanis, aliter ab Anglis, aliter ab Italis, atque adeo inter Italos ipſos ab Etruſco aliter, aliter a Veneto. Quæro nunc; Grammatici, quum γ valere *g* docent, quem ſonum ex omnibus intellectum volunt? Illos ego certe indiligentiæ non damnem, ſed meam hac in re diligentiam deſiderari nolo.

Γ præpoſitum vocali *E* vel *I* facienti ſonare, ut *j* conſonans nunc ab Italis profertur, cum in Templis, tum in Scholis apud Græcos omnes certum eſt: Quamvis in vernacula ſonet ut *g* Italorum, ſi vero vocalis ſequatur faciens *a*, *o*, *u*: tum ſonat *g* potius ut apud Alamannos.

Si autem ſequatur γ, κ, ξ, χ: ut *n* proferri vel ex Traductione, quæ tanti habetur Eraſmianis, liquet: unde enim *ANgelus*, *ClaNgo*, *ANcora*, *LariNx*, *aNgo SphiNx*, *LyNx*, *DiphthoNgus*, *ANgaria*, niſi ex Ἄγγιλος, κλάγγω, Ἄγκυρα, λάρυγξ, αγχω, σφίγξ, λύγξ, δίφθογγος, Αγγα-

a L. 12. c. 10. Inſt. or.

γαρία ? Opportunius autem Græcorum ſonum efferri per ngk patet ; *ng* non ſufficit , quum non eundem apud omnes habere ſonum notum eſt . Huic demum pronuntiationi ſuffragatur Voſſius, & late probat ex Nigidio,& Victorino. (*a*) nec video cur ridiculum videatur aliquibus eandem litteram in diverſa poſitione mutare ſonum, quum id omnibus linguis ſollemne eſt ?

Ypſilon valuiſſe olim *u* vocale voluit (*b*) Pius Manutius , quod *μῦς*, *σῦς*, *δύο* Latini *duo* , *mus* , *ſus* dixerint . At quum longe pluries in *i* verti adverterit P.Giraudeau *malim* inquit *ego ύ ut y pronunciare* I (*c*). Ipſi Græci *i* peregrinum ſæpe vertebant in *ypſilon* . A Melæna Chii Promontorio ad occaſum ad VIII.M.P. iacet ignobilis Inſula *ψύρα* , ut vult Stephanus , vel *τὰ ψυρὰ* ut Strabo ; (*d*) at unde niſi *a bſira* Phœnicum , Arabum , ac Chaldæorum *contemptibile* ? *λαμβάνεται* enim ait Stephanus *τὸ ὄνομα ἐπὶ εὐτελείᾳ ſumitur nomen a vilitate* .

De *jucundiſſima Pronuntiatione* litterarum ζ , δ , quas aſperius pronuntiari a Latinis auctor eſt Quintilianus (*e*) aſpiratarum , conjunctarumque,conſonantium molliſſimo ſono nihil addo , præter Græcorum omnium hac in re conſenſionem , & Quintiliani auctoritatem , qui (*f*) cum nihil dulcius græcis litteris ſpirare , tum latinis litteris exprimi poſſe pernegat : Si enim δ , ut *d* , ζ , ut *z* , β , ut *b* , & reliquas latinorum more efferre velimus, neſcio , cur latinæ litteræ *duriorem ſonum* (*g*) habere dicantur . *Velle* enim *ſingula perſequi hominis eſt cum miſeri* , *tum in minimis occupati* .

CA-

a l. 19. c. ult. *b* In Parergo. *c* l. 1. c. 2. *d* Strabo l. 14. *e* l. 12. c. 10. *f* ibid. *g* Latina elocutio eſt ipſis ſtatim ſonis durior, quando & jucundiſſimas ex Græcis litteras non habemus . Ibi circa med.

C A P V T III.

De Diphthongo αι.

Litterarum ordinem ſecutus neceſſe habeo omnem alium ordinem interturbare : quam enim defendimus , pronuntiatio ita ſibi conſtat , ut ſæpe una vocula plurium litterarum ſonus comprobetur . Quare dabitis veniam opinor , ſi nullam Chronologiam, nullum temporum , aut argumentorum modum tenebimus,ſi eoſdem Auctores, immo eadem verba in medium ſæpe proferemus .

I αι *pronuntiatum* μονοφθόγγως

Michaël Glycas græcarum litterarum *ſollertiſſimus indagator* teſte Labbæo (*a*) , Nicetam Conſtantinopolitanum Præſulem ſub Copronimo ut Græcæ litteraturæ , ac pronuntiationis expertem oſtendat,hæc narrat: (*b*) μηδὲν ἄλλο εἰδὼς πλὴν ἐσθίειν καὶ πίνειν . . . τὸ Ευαγγέλιον ἀναγινώσκων ἀντὶ τοῦ (ἐκ τοῦ κατὰ Ματτθαῖον) εἰπεῖν , (ἐκ τοῦ κατὰ Ματτθαῖον) ἐξεφώνησεν , ἐφ᾽ ᾧ καὶ τίς τῶν περιεσταμένων εἶπε , μὴ διαίρει τὴν αι δίφθογγον . Nicetas iſte natione Sclavus , rudis ineptus , & eviratus (*c*) *nihil aliud doctus* , *niſi comedere* , *& bibere* . . . . . . *Evangelium cum modularetur* . (intra ſuum cubiculum , *non dixit ſecundum* Matthæum , *ſed ſecundum* Matthaïum . *Ad hæc quidam ex iis* , *qui* aderant , *Noli* , inquit , *diphthongum ſolvere* . Ergo non ſolvebatur , ſed conjunctim jam tum efferebantur Diphthongi amplius mille anni ſunt .

II αι *valebat* E

Baſilius M. (*d*) πᾶσα λέξις , inquit , ἀπὸ τοῦ θε διὰ τοῦ ἐψιλὸν γράφεται . πλὴν τοῦ θαιρὸς , θαιμὰν . *Omne vocabulum*, *quod incipit a* θε *ſcribitur* per Epſilon *præter* θαιρός *cardo* ſeu *axis*. Rurſus (*e*) πᾶσα λέξις ἀπὸ τοῦ νε καὶ χε διὰ τοῦ ἐψιλον γράφεται

πλὴν

a In Præf. ad Glycam . *b* Annal. par.4. pag.284. edit: Pariſ. in Typog. Regia ann.1660. *c* obiit ann. 780. *d* Ἐρωτήμ p.595. ut eſt apud Vveſthenium. *e* Ibi p. 613.

πλὴν τῦ ναίω , χαίρω . Omne vocabulum , quod incipit a *νε* & *χε* ſcribitur per Epſilon præter *ναίω* habito *poëtis*, *χαίρω gaudeo* .

Porro ſi *αι* aliter ſonaret, ac *ἔψιλον* idem eſſet, ac ſi diceret : *Omne vocabulum , quod incipit* a Be *ſcribitur per* E: verum excipe Bubus . Quis riſu non corruiſſet ?

Addo lucentiſſimum Theonis ſophiſtæ Alexandrini teſtimonium . (*a*) Hic inter amphilogias *ἀσαφῆ ποιῦσας τὸν λόγον* , quæ nempe *dubiam efficiant Orationem* hanc præcipuam conlocat . *παῖς ὖσα quæ eſt puella* & *πέσυσα quæ cecidit* . At quæ amphilogia ſi ſolvas diphthongos ? Alterum *Païſouſa* , alterum *Peſouſa* audiretur .

At omnium apertiſſime loquitur Joannes Grammaticus; nam *ἡ αἰολὶς* ait *τὰ εἰς αις μονοσύλλαβα διαιρεῖ, οἷον παῖς , δαῒς αντὶ τῦ δαῖς παῖς*, *AEoles ſolvunt monoſillaba αις*, in *αϊς* . Ergo *παῖς δαῖς* diphthongus eſt monoſillabon . (*b*)

Et ne peregrina deſint ex Chaldæo *ThEman*, *BEthoràn Elìm Etham* vertunt *οἱ ὁ θαιμὰν* (*c*) *βαιθωράν* (*d*) *αἰλεὶμ* (*e*) *αἰθάμ* (*f*) At *τὺς ό* & Calligraphos doctiſſimos , & ſatis veteres eſſe pueri etiam norunt .

Maja , inquis , & *Ajax* a Græca diphthongo *αι* non *Mea* , & *Eax* dicimus . Satisfacit Priſcianus (*g*) *Quoties in Græcis diphthongis fit apud nos διάιρεσις ut Ajax , Maïa , Troja , eja* &c. in hoc AEoles ſequimur . Erit ergo judicatum , quomodo ceteri Græcorum Diphthongos pronuntiarent . Sed ad ſingulas .

Ai Græcum , dices , ut ai Latinum ſonabat in pictaï, aulaï, auraï . Negat Quintilianus (*h*) *ai* , inquit , *quidam ut Græci efferebant , quidam ſingulariter tantum , cum in dativum , vel genitivum caſum incidiſſent , unde pictai veſtis, & aquai Virgilius vetuſtatis amantiſſimus* . Verum Archaïſmum hujuſmodi vel ipſi *ἀρχαιότατοι* ejurarunt .

CA-

---

a De narrat. p.35. Edit. Baſileæ in octavo . *b* Ioan. Gram. de Dialectis .
c Gen.3. 1. & 32. *d* Joſ. 17. 11. *e* Ex. 16. 7. *f* Ibi. 6. 42.
g L. 1. Gram. p. 30. *h* Inſ. l. 1. cap.7.

CAPUT IIII

De αυ, & ευ.

DIphthongum iſtam ita pronuntiant Græci in Templis, & ſcholis ut *av* Latini in hac voce *cave*. Ita a veteribus pronuntiatum fuiſſe teſtatur Tullius:(*a*) *Quum Marcus Craſſus*, ait, *exercitum Brundiſii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens* Cavneas *clamitabat. Dicamus ſi placet monitum ab eo Craſſum* caveret, *ne iret.* καυνέας igitur ille ita clamitabat, ut Craſſo dicere videretur cave ne eas.

Quid plura? Αυ, & ευ incorrupte a Græcis hodie proferri teſtatur ipſe Pius Manutius (*b*) hac in re non amicus.

Dices ſi ypſilon in hiſce diphthongis valet V conſonans, jam non erunt *diphthongi*, quæ gemina vocali conſtant, non conſonante, & vocali. Sed Græcorum conſenſio nupero Tullii teſtimonio comprobata major profecto eſt, quam ut ingenioſa iſta concluſiuncula lebefactari poſſit.

Qui autem αυ, & ευ Græcis *af* & *ef* pronuntiari dicit, videat ne non perpugatas omnino habeat aures; namque *υ* conſonans cum κ, cum χ, cum τ conjunctum ad *f* videtur accedere, etiam ſi nolis, ſicut in Latinis vocibus *abſens obtineo abſtineo obſervo ſecundam litteram B*, ait Quintilianus, (*c*) *ratio poſcit*, *aures magis audiunt* P. ſic *emtus*, *ſumtus demtus* etſi nolis ita tamen pronuntias, ut *emtus ſumptus demptus* proferre videaris.

a 2. de Div. *b* In Parergo: *c* Quint. 1. c. 7. V. Grut. p. 436. & 503. & Cellarium de Orthogr. pag. 20.

CAPUT V.

Ει unionum eſſe cum ἦτα, *&* ἰῶτα.

Χρηστός

BAſilius iterum: *πᾶσα λέξις εἰς ιστὸς διὰ τοῦ ἰῶτα γράφεται οἷον χριστὸς, πιστὸς· πλὴν τοῦ χρηστὸς σειστὸς ἄπειστος* (*a*). *Omne vocabulum deſinens in* iſtos *ſcribitur per* ἰῶτα *ut* χριστὸς *unctus*, πιστὸς *fidus*. Excipe χρηστὸς *bonus* σειστὸς *mobilis* ἄπειστος infidus.

Ει *Græcum Latini per* I *reddunt*.

Quid quod Latini in I ſimplex vertunt diphthongum ει? Vnde enim *Nilus*, *Alexandria*, *Samaria*, *Baſilius*, *Idolum*, *Idea*, *Latria*, *Chirurgia*, *crocodilus*, *Nicomedia*, *Arius*, niſi a Νεῖλος, Ἀλεξάνδρεια, Σαμάρεια, Βασίλειος, εἴδωλον, εἰδέα, Λατρεῖα, χειρυγία, Κροκόδειλος Νικομήδεια, Ἄρειος?

Latinum I vertunt Græci in Ει.

Hinc in nummis apud Occonem: Αντονεινος, Σαβεινος, Αγριππεινα, Μακρεινος, Πλωτεινος, Μαξιμεινος, & alia nuſquam non obvia.

A Chaldæo etiam *iki* ειxn fruſtra.

icun	εἰκὼν	imago
aſpir	σπεῖρα	cohors
clide	κλεῖδες	claves
chimùn	χειμὼν	hiems.

Calligraphorum etiam hic errores juvant.

In vetuſtiſſimo Sacro Codice Oxonienſi.

(*b*)	δῖ	pro	δεῖ	*oportet*
(*c*)	ἀπέστιλαν	pro	απέστειλαν	*miſerunt*.
(*d*)	δίραντες	pro	δείραντες	*excoriantes*
(*e*)	ἐξιλθῖν	pro	ἐξιλθεῖν	*egredi*

In

---

a Pag. 610. *b* Actor cap. 16. 30. *c* Ibid. 35. *d* Ibid. 37. *e* Ibid. 38.

Digitized by Google

In Codice Aldi.

(*a*) Χερυβεὶμ	pro	Χερυβίμ	*Cherubim.*
(*b*). Σεμεεί	pro	Σεμεῒ	*Semei*
(*c*) Κεὶς	pro	Κὶς	*Cis*

In Romano, & Alexandrino.

(*d*) λεῖα	pro	λία	*Lia*
(*e*) λευεὶ	pro	λευί	*Levi*
(*f*) Βενιαμεὶν	pro	Βενιαμὶν	*Beniamin*

In Baſileenſi.

(*g*) ἐγείρεται	pro	ἐγήρεται	*excitatur*
(*h*) μόνειν	pro	μόνην	*ſolam*

Et κηρύσιν quaterno mendo pro κυρήσσειν *vulgare.*

In Vſſeriano.

Γαείρυ	pro	Ιαὶρυ	*Jaïri*
Βενιαμὰν	pro	Βενιαμὶν	*Beniamin*

Si etiam Profanos Thucydidem, Platonem, Xenophontem, Ariſtotelem adeas nuſquam non occurrent errores, quæ ad rem faciant,

ειμᾶς	pro	ὑμᾶς	*vos*
ειρις	pro	ἶρις	*Iris*
τειμήσατε	pro	τιμήσατε	*honorate*
(*i*) βλάβεις	pro	βλάβης	*detrimenti*
(*k*) πόλι	pro	πολει	*urbi* (*l*)

Vt ne putes recentiorum eſſe hoc vitium, qui ἦτα cum ἰῶτα cum ὔψιλον, cum οι, cum ει miſcentes, omnes iſtas litteras etiam ſcribendo perturbent, monet Philemon antiquiſſimus, ob ſoni ταυτότητα omnia iſta etiam ſuo ævo fuiſſe permixta (*m*).

Summam addit Tullius (*n*) nam βινει, vel βίνει Græcis auri- λ βείνει

a Gen. 10. *b* Exod. 6. *c* 1. Par. 2. *d* Gen. 29. 16. *e* Ibid. 34. *f* Ibid. 35. 18. *g* Mat. 10. 27. *h* Ibid. 11. 11. *i* Κυρ. παιδ. 4. p. 62. ex Henr. Xenop. *k* Pag. 256. *l* Vide Cotelerium, Suidam, Heſychium, Caſaub. Petav. Salmaſ. In Herod. Attic. & omnes paſſim Interpretes. *m* Vide Porphyrium εἰς τὸν Ὅμηρον. *n* L. 9. Ep. 22.

auribus obſcenam vocem pudicam eſſe Latinis contendit illam eandem . Βίνει ergo Græcum , vel Βείνει ac Bini Latinum uniſonum eſt .

Fortaſſe , inquit , Latinis etiam erat *Binei* , ut *puerei mendacei furei* . Scio hoc verum Quintilianus (*a*) aperte docet *e* ad *i* conjungi non pronuntiationis cauſa , ſed ſolum caſus , numerique diſtinguendi . *Sed ſupervacuum* , inquit, *eſt* , *quia I tam longæ* , *quam brevis naturam habet* , *tum incommodum aliquando : nam iis* , *quæ proximam ab ultima litteram E habent* , *&* *I longo terminabantur* , *illam rationem ſequentes utemur E gemina* , *qualia eſſent* argenteei , aureei . *Idque iis præcipue*, *qui ad lectionem inſtituentur etiam impedimento erit*, *ſicut in Græcis ἰῶτα ſubſcriptum in* ληιστῆι , *ideſt* ληστῇ . Jam vero ſi *ei* aliud ſonaret quam *i* nec *impedimento eſſet iis*, *qui ad lectionem inſtituentur* , neque *incommodum* , neque *ſupervacuum* .

Terentianus aliam hujus orthographiæ cauſam adfert : *e* , inquit , *cum* i *non erit neceſſe copulatas ſcribere* , *niſi ſubeſt ratio* , *aut origo nominis* , ideſt niſi id fiat diſtinguendi caſus , aut numeri , aut etiam etymi oſtendendi gratia . Hinc eos culpat qui *deico* , *ubei* , & ſimilia ſcriberent , quum nulla ſubſit cauſa nec originis,neque diſtinctionis. Nec tibi negotium faceſſat , quod *ei* a Quintiliano poſitum dicatur pro *i* longo ; quaſi aliud ſonaret *I* longum, aliud breve : nam paullo ante ipſe dixit quaſdam voces apice non eſſe notandas , quamvis eſſent longæ , alias notandas eſſe , ut *malus* arbor & ſimilia . Non igitur omnis ſillaba producta ſono diſtinguebatur a brevi : ſi enim diſtingueretur omnis longa ſillaba a brevi , non eſſet ineptiſſimum apice notare omnes natura, non poſitione longas. Nam ſi A in ablativo aliter proferretur ac in recto , aliter ante geminam , aliter ante unam conſonantem , æque ſcribendum eſſet , casĭda , molâris , haſtâ , ne ſcilicet ii , *qui ad lectionem inſtituerentur* efferrent haſtă , molăres , caſsida . Sed pro-

a Inſt. or. l. 1. c. 7.

propius ad rem : ſi *i* longum natura ſono differret ab *i* brevi , non *ſupervacuum* , ſed neceſſarium eſſet notare *e* aut *apice* , aut *alio ſigno* ; ut poſſet , qui ad legendum inſtitueretur illud aliter legere , ac proferre ? Sed Quintianus (*a*) apertiſſime loquitur : Nam *ai* inquit *ſcribi non proferri proletarii ſciunt* : atque idem dicit mox de *oe* . *oe* inquit *ſcribendum non proferendum omnes edocent* . Vide hac de re utrumque Scaligerum (*b*) .

C A P U T V I.

De Diphtongo οι

BAſilius (*c*) πᾶσα λέξις ἀπὸ τῶ κυ καὶ χρυ διὰ τῶ ὔψιλον γράφεται οἷον κυψέλη, χρυσὸς, πλὴν τῶ κοῖλον χροιὰ, χρηςὸς , χεισός . *omne vocabulum incipiens* a κυ , aut χρυ , *ſcribitur per* ypſilon *ut* κυψέλη *Alveare* , χρυσὸς *aurum* : *Excipe* κοῖλον *vacuum* , χροιὰ *color* , χρηςὸς *bonus* χεισὸς *unctus* .

Itaque οι idem valet ac ἦτα , ἰῶτα , οι . Id quoque Nos errores docent .

In pervetuſto Codice apud Veſthenium videas .

(*d*)	ἄρτυ	pro	ἄρτοι	*panes*
(*e*)	δίκτοια	pro	δίκτυα	*retia*
(*f*)	λυπαὶ	pro	λοιπαὶ	*ceteræ*
(*g*)	ἠτυμασμένη	pro	ἠτοιμασμένη	*parata*
(*h*)	χλαμοῖδα	pro	χλαμύδα	*clamydem*
(*i*)	ἐκείνη	pro	ἐκεῖνοι	*illi*

In Herodoto .

(*k*)	κατικῦσοι	pro	κατοικῦσι	*incolunt*

In Xenoplonte .

(*l*)	οἱ κάλιςη	pro	κάλιςοι	*optimi*

οἱ

a Epograph. c.6. & c. 7. *b* Pater l.1. de cauſis Lat. ling. c.8. Filius in Notis ad Auſon . *c* Pag.594. *d* Matth.4. 3. *e* Ibid. 20 . *f* Ibid.cap.25.11. *g* Ibid. 34. *h* Ibid. 27. 31. *i* In Oxonien. *k* Mel. 4 . pag. 229. *l* De Perſ. leg. pag. 579.

οἱ ἄϱιϛη pro *ἄϱιϛοι optimi* *οἱ μέγιϛη* pro *μέγιϛοι Maximi*.

Sed cui non auditæ querelæ Hieronimi (*a*), Auguſtini, (*b*) Eucherii (*c*) de voce *Cenomia*, quæ quum a Græcis nunc *κηνομυῖα*, nunc *κωομῦα*, nunc *κοινομία* propter eundem in omnibus ſonum ſcriberetur, Sacris Interpretibus maxime incommodavit?

Barbaries etiam Neronis favet. Duos ille Sulpicios inauſpicato cognomine *ποιητικοὺς* trucidari juſſit. Quam ob culpam? *ὅτι ποιητικοί ἐκ προγόνων ἐπικαλούμενοι ἐς τὰς τοῦ Νέρωνος νίκας τὰς πυθικὰς ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἠσέβουν* (*d*). Quia, inquit Dio, *quum a majoribus ποιητικοί vocarentur* in *πυθικὰς* Neronis victorias, *ſceleſti*, *injurii eſſe viſi ſunt*, *&* *ob vocis ſimilitudinem Pythicarum ejus victoriarum laudis uſurpatores*. Fac, non ut Græci modo proferunt, ſed ut malunt Eraſmiani, ſonarent tum Diphthongi, & litteræ Græcæ: Quid *Puticæ* Tyranni victoriæ, cum miſeris illis Sulpiciis *Poieeticoīs*?

Præterea ſi Diphthongus *οι* una eſſet ſillaba, & *οϊ* duæ, dubitares ne utrum *μονοφθόγγως* a veteribus pronuntiaretur? an *διφθόγγως*? Audi Apollonium (*e*) *ἡ συλλαβή, λέγω τὴν κυρίως συλλαβὴν, ὅτε εἰς δύο μερίζεται, οἷον κοῖλον κοϊλον*. *Sillaba, quæ vere, ac proprie ſillaba eſt, quandoque in duas dividitur ut κοῖλον, κοϊλον*.

Ergo *κοῖ* una ſillaba vere una eſt. Et Plutarchus (*f*): *ἴδιον*, ait *τῇ Ατθίδι δύο συλλαβὰς εἰς μίαν συστέλλειν ὡς θοιμάτιον ἀντὶ τοῦ τὸ ἱμάτιον*. *Sollemne eſt Atticis ſillabam geminam in duas contrahere ut θοιμάτιον, pro τὸ ἱμάτιον*. Veſtis. Ergo *τὸ ἱ* duæ, in *θοι* unam contrahitur: ergo *θοὶ* eſt monoſillabon, *το ἱ* diſſilabon. At Eraſmiani diphthongum *οι*, in duas ſillabas ſolvunt.

Veniamus ad ſplendida. Anno ſecundo belli Poloponneſiaci,

a Ep. ad Fretelam. *b* L. 2. in Exod. *c* De Nom. Hebr. cap. 11 p. 151.
d In Neronem. *e* Apollon. lib. 1. cap. 2. pag. 13. *f* Plut. de Dialerbis, & Homerico earum uſu.

ci, ſeptingenteſimo triceſimo ante Chriſtum lues fœdiſſima Athenis cœpit graſſari, *tum* ait Thucydides, *ut rebus aſſictis ſolet*, *meminerunt Athenienſes ejus veteris dicti*, *quod ex majorum traditione canebatur* (*a*).

Ἥξει δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ᾽ αὐτῷ.

Adveniet Doricum Bellum, *& lues cum ipſo*.

Quum vero nuſquam ſcriptum id reperiretur, ſed tantum per ora vulgi volitaret, orta lis, quid per vocem *limòs* oraculum portenderet? λοιμὸς *lues* nempe qua tum premerentur? an λιμὸς *fames*, quam alio in poſterum Dorico bello ingruente timerent? *At præſens malum*, inquit, *abſolvit vaticinii fidem &* λοιμὸν *verſu illo*, *non* λιμὸν *prædictum fuiſſe patuit*. Quod ſi οι cum ἰῶτα prorſus non conſonaret, quis locus reliquus eſſet quæſtioni? Quin οι ac ἰῶτα idem deinceps poſteris valiturum vaticinatus Thucydides *ſi bellum* inquit, *poſtmodum Dores intulerint & caſu fames ſequatur*, *illo eodem dicto* λιμὸς, non λοιμὸς *ſignificatum fuiſſe poſteros arbitraturos*. Hæret hic Beza, neque hiſcere audet Mecherchius; negant enim ſe poſſe percipere, quomodo Atticis auribus accerrimis, & delicatis λοιμὸς, cum λιμὸς confundi potuiſſet. Virorum autem hujuſmodi ſtupor Græcorum hodiernæ pronuntiationi ſubſcribit.

CAPUT VII.

De ου, *& Diphthongis impropriis*.

Dicis *V ferale ſonans Cecropiis ignota notis* erat: ου itaque non *u* valebat. At num, quia littera *u* Græci carent, duobus adjectis O videlicet, & Y ejus ſonum non obtinent? Latinis profecto deeſſe ψ recte dices: male autem negares, ejus ſonum ignotum ipſis eſſe, quem per *pſ* aſſequuntur. Quid plura? Negat Quintilianus eſſe Græcis

L ſonum,

a Hiſt. p.2. pag.132. Edit. Amſt. in fol. an.1731. cum Notis Vvaſe.

ſonum illum duriorem , quem tempeſtate ſua efficeret *uu* geminum in voce equum (*a*). Erat ergo ipſis ille alter mollior , quem *u* ſimplex efficit . Qui enim Polyphemo geminos negat oculos , unum profecto concedet .

Ὑπογεγραμμένον , ſeu ἰῶτα ſubſcriptum, cujus olim adjectione , mox ſubſcriptione diphthongi impropriæ fiunt ut ᾳ , ῃ , υι , ῳ , nihil ſono addere manifeſtum ex Quintiliano eſt , qui ait *impedimento eſſe iis qui ad lectionem inſtituuntur* (*b*). Non enim impedimento , ſed commodo , ſed uſui , ſed neceſſitati foret , ſi ſono inſerviret .

De ῳ præcipue Athenæus πάντες , ait , οἱ Ἀχαῖοι τῷ ο μικρῷ ἀπεχρῶντο , οὐ μόνον ἐφ' ἧς νῦν τάττεται δυνάμεως , ἀλλὰ , καὶ ὅτε τὴν δίφθογγον διασημαίνει διὰ τοῦ ομικροῦ γράφουσι (*c*). *Omnes Achivi* omicro *utebantur , non ſolum ubi id hodie conlocamus , ſed etiam ubi nunc diphthongum* , ideſt ῳ *ponimus* . Quoniam vero ex permutatione litterarum licet per Eraſmianos arguere : commodum eſt nobis deducere *omicron* eodem ore pronuntiatum fuiſſe , ac ῳ diphthongum . Præterea niſi unius eſſet ſoni *omicron* , *omega* & ῳ diphthongus non ita pronum fuiſſet Scriptoribus alterum pro altero uſurpare , ſive id errore , ſive negligentia fecerint , ſive citra omnem negligentiam , erroremve facere potuerint ταυτοφωνία indulgente . Ad vitandam moleſtiam unum dumtaxat exemplum adducamus . OEnopionem Ariadnes Minoidis , ſive ex Theſeo , ſive ex Baccho filium , quem Rhadamanthus Avunculus Regem eſſe juſſit in Chio , οἰνοπίωνα ſcribunt Aratus (*d*) , Pauſanias (*e*) , Diodorus Siculus (*f*) , Athenæus (*g*) . At Plutarchus οἰνοπίονα (*h*).

Sed ut Scopulis tandem prætervecta liberius excurrat oratio , ad ea venio , quæ contra Diphthongorum hodiernam,

a Or. Inſt. l. 12. c. 10. *b* In. Or. l. 1. c. 7. *c* Dipnoſ. l. 11. c. 5.
d Apud Ciceronem in fragmentis *e* Achaic. ſeu l. 7. p. 533. Edit. Lipſiæ an. 1696.
f Bibl. Hiſt. l. 5. in fine. *g* Dipn. l. 1. c. 20.
h Tom. 1. p. 9. Edit. Lut. Par. an. 1724. in Theſeo.

nam, atque adeo perpetuam Pronuntiationem apud Græcos adferri ſolent. Qui rem oculis ſuiſmet vellet perſpicere, is Græcos Grammaticos vetuſtiſſimos quoſque legat, deinde Jacobum Parcum *(a)*, Lancilotum *(b)*, Latakerum, *(c)* qui,quum de Latinis agunt, Græcos etiam, unde plerumque illæ proficiſcuntur, oſtendunt.

Clamat Eraſmus, *(d)* Beza, *(e)* Mekerchius, *(f)* contra naturam diphthongi, quæ duplicem ſonum præſefert, a Græcis hodie μονοφθόγγως proferri *diphthongos*. At primo Diphthongos Græcis per Antiphraſin dictas ſuſpicari prohibet nihil. Quid ſonat Ἀόριστος niſi tempus indefinitum, & tamen pro maxime definito tempore paſſim utebantur, præſertim in modo Imperativo, & Infinito. Eſt enim tempus magis definitum, quam ſi dicas: *Precor Deos immortales ut in HAC contentione mihi præſtent*?.. & jam Demoſthenes *(g)* εὔχομαι τοῖς θεοῖς ὑπάρξαι μοι εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα τοσαύτην.... mox vero quum AEſchinem mercenarium eſſe dixiſſet, ad ipſum converſus, εἰ δὲ ἀπιστεῖς, inquit, ἐρώτησον αὐτοὺς *ſi dubitas*, *interroga iſtos*. Quod tempus excogitari poterit magis ὁριστικὸν. Non enim copiam facit, ut quoties, aut quando vellet interrogaret, neque erat, quod ſæpius, & omni tempore fieret: ſed nunc inquit ego dico, Nunc tu dubitas *interroga iſtos*, & tamen dixit ἐρώτησον, non ἐρώτα.

Deinde illud conſiderent velim viri doctiſſimi: Ad quid primo natæ ſint litteræ; quid valere debuiſſent; quid reipſa valeant; inter ſe aliquid diſtare. *Fruſtra*, inquit Eraſmus, *ſunt litteræ*, *ſi ſono nihil differrent*: nempe ubi primum inventæ ſunt. At dum a majoribus amplius mille anni ſunt teſte Manutio, teſte Ceratino, nec renuente Mirtisbo duo annorum millia ad eundem ſonum plures litteræ jam adhibentur, tibi certe Græcorum ſuperſtitionem, quæ

 etiam

a Lib. de Litter. *b* Gram. l. 3. c. 15. *c* De Bivocalibus.
d p. 72. *e* p. 39. *f* p. 124.
g Περὶ Στεφάνου.

etiam in ſcribendo ænigmata adamarit, irridere integrum eſt, illorum autem uſui reclamare, & contra tot ſæculorum invariatam ſcribendi, loquendique numquam interruptam conſuetudinem tendere brachia tritis quibuſdam, ac circumforaneis adductus ratiunculis, non græce erit docere volentis, ſed iniqui Cenſoris atque *imperium in linguam mortuam exercentis*, quod ipſi Checo Tyrannis improba judicata eſt. (*a*) *Uſitatis tutius utere* monet Quintilianus, (*b*) *vetuſtiſſima non ſine jactantia quæris*, maxime quum nulla ſpes aſſequendi adfulgeat, quod Eraſmiani ipſi fateri coguntur.

In dumetis volutari queritur Beza, quod quum *Nilos* audit, hæreat Νίλος? an Νεῖλος, an Νῆλος, an Νύλος, an Νοῖλος, an Νύιλος ſibi ſcribendum ſit? Movet me ſane hominis perturbatio: ſed ſcribendi legibus imbui quamobrem non patitur? Ecquam linguam aure ſolum magiſtra recte ſcribemus? Profecto, nequid Gallos, Belgas, Anglos, Germanos, ceteras nationes commemorem, omnium certe caſtigatiſſimos Italos ego puto: ii tamen nondum eo pervenerunt, ut ad aures tantum ſcribant, nihil ad Calligraphorum libidinem inclinent, nihil prorſus origini verborum, aut diſcrimini concedant.

Obiiciunt Tullium, (*c*) Quintilianum (*d*) qui nempe Atticos appellent limatos, emunctos, caſtigatiſſimos. At fucum hic, (pace veſtra Eraſmiani dicam) vel lippi vident. Nihil enim ab iſtis de ſcribendi ratione, ſed de eloquentia ibi agitatur, qua ceteros Attici ſuperabant. *Aſianum enim dicendi genus tumidius* illud, atque *jactantius, & vaniore dicendi gloria inflatum, aut etiam Rhodium, quod* AEſchine illuc exule viro Attico ſatum, degeneravit, longe diſtabat ab optima illa Attica dicendi ratione *acri, terſa, eloquentiæ frugalitate contenta, ac ſemper manum*

a p. 33. *b* l. 1. c. 5. *c* de Clar. Orat. & de Orat. *d* l. 12. c. 10.

manum intra pallium continente. (*a*) An inde deduces completam etiam, abſolutamque numeris omnibus ſcribendi rationem, qua litteras omnes, atque apices ad aurem accommodarent?

At Checo tot Diphthongi, quæ I valeant neſcio quid exile ſapiunt. Et certe: I enim *anguſtior littera eſt*; atque experimur illam non ita cavo, ac patulo ore proferri, ut, *E, quæ plenior eſt*. Ita ſane. Verum hoc maxime facit. Anguſtam enim, atque exilem fuiſſe Græcorum pronuntiationem ex Cicerone didicimus (*b*) *Cotta* enim inquit, *diuturno græce loquendi uſu a dilatandis litteris ſe ſe abſtraxerat, & in exilem dilapſus eſt*. Quid facias? Generoſo viro feminea iſta exilitas non arridet. Arriſit tamen Quintiliano, eamque conſequendi Latinis ſpem eripit, & ſolum *majori ſpiritu, & dicendi pondere* poſſe aliquo modo compenſari contendit. (*c*) Quam plures diphthongi *Monodiam* efficerent accuſat Mirtisbus, & ex Plutarcho damnat. At Plutarchus (*d*) ibi *Monodiam* appellat non litterarum, non diphthongorum plurium ſonum eundem, ſed ſententiæ ejuſdem, atque adeo argumenti unius crebram repetitionem.

CA-

a Quint. ibi. *b* De Clar. Or. 74. *c* l. 12. c. 10. *d* De Puerorum educatione.

PARS IIII.

De Accentibus.

CAPVT I.

QUo tempore accentus ſcribi cæpti ſint, varia eſt Eruditorum opinio. Ariſtophani Byzantino, qui ad CC annos ante Chriſtum floruit, hanc laudem adiudicat D. Monfauconius: (a *Non quod Græcorum lingua*, inquit, *Proſodia caruerit, ſed quod ille ſigna, & formas invenerit, licet plerumque a Librariis, ac Scriptoribus ſolerent negligi.* Tum videlicet quum adhuc ſermo græcus in ore etiam vulgi floreret, neque eſſet periculum ne non ſcripti a legentibus non pronuntiarentur. In eandem ſententiam concedit vir in paucis eruditus Cl. D. Gregorius Placentinius Hieromonachus Cryptoferratenſis, qui Palæographiam Montfauconianam in epitomen redegit ſexdecim anni ſunt. Proinde miror Sarpedonium (*b*) quamobrem adſeveret: *Montfauconium in Palæographia aperte aſſerere, monumenta, quæ mille annorum ſpatium excedunt, nullo notari accentu.*

Ego vero a quonam Auctore inventi, quo tempore ſcribi Accentus cœpti ſint ad rem non multum video intereſſe; modo illud oſtendam: *Quos hodie Græci in ſano aureo veteri ſermone ſcribunt, ac pronuntiant Accentus, eos illos a veteribus pronuntiatos olim fuiſſe*: Id dum oſtendo, illud etiam per tranſennam apparebit; a veteribus ſcilicet *ſcriptos etiam aliquando fuiſſe*.

I *Argumentum a Quintiliano.*

Græci hodie in ſano aureo veteri ſermone ſcribunt Ὄλυμπον, Τύραννος, & non ex quantitate, quæ vocabula hæc

---

a Palæoghr. Græc. l.1. c.4. p.31. *b* Sarp. Diſſ. pag.40.

hæc jubet eſſe Bacchios , ſed ex Proſodìa , quæ ut Dactilos putat : *Olimbos Tyrannos* pronuntiant . Ita etiam veteres , ait Quintilianus . *Antiquiores* , inquit , *Grammatici* Latini , *qui in Græcis nominibus nihil ex Latina ratione mutandum putarent* , *&* *Græcorum inſtitutis in loquendo ſe haud egere faterentur* , *dederunt* Tyranno *&* Olympo *acutam mediam ſillabam : quia duabus longis ſequentibus primam brevem acui ſermo noſter non patitur* . (*a*) Ergo Grecis non media *lym* , *ran* , ſed prima O , *Ty* erant acuta . Non ergo *Tirannos* , *Olymbos* ſed *Tyrannos* , *Olymbos* , pronuntiabant antiquiores Græci , ſicut num recentiores . Profecto illos ferre non poſſum , qui Græcis etiam dictum, obſervandumque putant τὸ

Vocalis longa eſt , ſi conſona bina ſequantur :

& quamvis ab Anglis pronuntiari audiant *governour* , *Liberty* , *cruelty* , *Infancy* , *modeſty*, *Kalender* , a Germanis *ſtenderber* , *lachender* , *herkummernus* ab Italis *otranto* , *Lepanto* , *Sifanto* , *Taranto* , *ſcuoterſi* , *leggerne* , *piangerla perdervi* . Tamen a Græcis dici Olimbos , Tirannos audire omnino non poſſunt . Latina lingua inquiunt , quum ex Græca orta ſit , ejus quoque accentus prodit . An non & Itala a Latina orta eſt ? cur tamen accentibus tam longe diſtat ? cur a *brevitas* , *cadere* , *criſtallinus* , *ridere* dicunt *ridere* , *criſtallino* , *cadere* , *brevità* ? Nonne etiam communia ſunt Anglis , ac Gallis vocabula plurima ? & tamen alio uterque accentu pronuntiat ; eodem enim modo

Scribit ,	& tamen effert	ANGLUS	GALLUS
bonnet	pileolum	*bone"t*	*bone't*
engagement	impegno *Ital.*	*engkegme"nt*	*angagma'n*
gibet	furca	*zibi"t*	*zibe't*
bracelet	armilla	*bre"sle"t*	*braslè't.* &c.

vide

a. Inſt. Or. cap. 5.

videlicet legem illam, quam (*a*) Mirtisbus tulit anno elapſo: nempe *ut voces, quæ alia ex lingua deſumuntur, relinquantur integræ, neque ad alterius genium accommodentur*, tot populi, tot nationes ante non audierant.

II *Argumentum a Poetis Latinis*.

Non ita profecto *Antiquiores Grammatici Latini* loquendi leges inſtituerunt, ut Græcæ pronuntiationis imitandæ poëtis etiam licentiam omnem ademerint. Cordati enim viri, & qui rationem admittunt *Helleniſmum* vocarunt licentias haſce:

InſulAE Jonio in magno . . . .
Juſtitiæ ne prius mirer, belline laborum?
BronteſquE, Steropeſque... TerraſquE, tractuſq. maris
. . . . lacerum crudeliter ORA . . . .
. . . Celerem SEQVI Ajacem . . . Ibis FRENARE Dracones &c.

duobus nixi rationibus, nempe quod inauditum erat Latinis, conſuetum Græcis:

I. *Diphthongum finalem ob vocalem ſequentem non elidere*.

II. *Patrium caſum tribuere* verbo miror miraris.

III. *Brevem quamlibet ob mutam, & liquidam ſequentis vocabuli producere*.

IV. *Partem corporis per quartum caſum efferre*.

V. *Infinita libenter admittere poſt* celerem, *poſt* ibis, Hæc quum ita ſint, id a nobis hic ſtatui, æquus puto permittes: Latinos quum ab ſua conſuetudine in Græcis vocibus pronuntiandis diſcedunt, ad Græcorum uſum accedere, Jam vero quum ſecundam in *Philĭppus* in *Phædrŏmus*, quod Græcis eſt Φίλιππος Φαίδρωμος (*b*) corripuit Plautus; quum dixerit Ovidius

. . . . ſtrictumque oriOnis enſem

Auſonius *Per totidem partes TrigOnorum regula currit*
Fulgur tetragOno adſpectu vitale corruſcat

Ter-

a Diſſert. p. 35. *b* Plaut. in Cur. cul. act. 1. ſc. 1.

Digitized by Google

Tertullianus. *Atque pio ſuſcepit Anicetus ordine ſortem* quum audio *Eremus*, *Paraclitus*, *Idola*, *eleiſon*, *Antiphona*, *Euripides*, *Thalia*, *Idea*, *Philoſophia* & id genus, quum ſcio hæc quantitati Græcorum repugnare, nec minus quantitati, atque conſuetudini Latinorum, qui Græcorum quantitatem plerumque, non accentum ſequuntur, cur in his paucis non putem Latinos, Græciam eſſe imitatos? Græcis hodie in aureo Sermone quantitate neglecta, breves iſtas natura, longas propter accentum pronuntiant Εὐριπίδης, θαλία, Ἰδέα, Φιλοσοφία: contra; longas natura, propter accentum contrahunt in ἐλέησον, εἴδωλα, παράκλητος, ἔρημος, Ἀνίκητος, πεντάγωνον, τρίγωνον, αἰώνιος, Φίλιππος. Quidni a Græcis quoque veteribus ita ex accentu pronuntiatas fuiſſe has voces dicemus, quum dici, aut fingi omnino non poſſit, quare ſic Latini pronuntiaverint, niſi ex Græcorum more pronuntiaſſent? *In Græcis nominibus*, ait Scaliger, *non quantitatem*, *ſed accentum ſpectabant Latini*, *quia ut etiam notat Servius in libello* de Accentibus, *Latini eundem accentum*, *quem Græci habent*, *efferunt in græcis nominibus .... Denique inſpice totum Sidonium*, *totum Prudentium & alios*, *invenies eos non ſillabas Græcas*, *ſed accentum Græcorum eſſe ſecutos .... iis temporibus ſtulte videbatur non ibi producere ſillabam*, *ubi accentus eſſet ... adeo ut Plautus in hoc ſecutus ſit judicium vulgi*, *quia non cum doctis*, *ſed cum plebe rem ſibi eſſe videret: nam ſemper apud illum* Phædromus *eſt dactylus*, *qui græcis eſt* φαίδρωμος, *item quia* Φίλιππος *dicitur accentu in prima*, *eodem modo mediam corripit*, *& nunquam aliter invenies apud Plautum*, *quin mediam in nomine* Philippus, *corripuerit ... Talia multa ſunt apud Plautum*, *quæ ſtudioſos per ſe quam opera mea cognoſcere malim* (*a*).

a Joſeph Scaliger. l. 2. c. 25. Vide etiam Commentaria in Plautum Frid. Taubmanni in Curcul. act. 1. Scen. 1.

III. *Argumentum ex duplici ratione*.

Leges accentuum involutæ ſunt, implexæ, ſunt *aculeorum*, ſunt *ſpinarum ſegetes*. Fugacis igitur ſoni retinendi cauſa, ac pronuntiationis ductu tum inventi eſſe dicendi ſunt, quum illi a vernaculi ſermonis corruptela timeretur. Quid, quod quantitatem, qua ſola pronuntiationem conſtitiſſe Eraſmiani contendunt, Accentus turpiſſime fœdant? Cenſeſne tantam luem, tam avide, ſumma conſenſione, omni loco a Græcis admiſſam fuiſſe in eo ſermone, cujus caſta, intactaque vocabula in Templis omni tempore diligentiſſime cuſtodierunt? cujus pronuntiationem viva voce innumeris ubique gymnaſiis exercuerunt, commendaverunt, cariorem oculis habuerunt? Aut viris doctis caruiſſe Græciam dicemus tum temporis, qui caſtum ſermonem accentibus conſtuprari adverterent, & quomodo leges adeo exleges incultis Græcorum mentibus, tanto ordine inſitæ ſunt, tanta firmitate, ut nullo deinde tempore, non dicam evelli, ſed ne agitari quidem ſuſpicionis aura potuerint? Aut, quod fateri omnino oportet quem hoſpitem in hiſtoria argui non pudet, doctiſſimis viris a Platonis ævo ad exciſam Conſtantinopolim urbem univerſa Græcia toto terrarum orbe ſemper abundavit & quomodo *Sartaginem* illam *loquendi*, ſcribendique in aureum ſermonem ad libidinem induci reclamatum eſt a nemine? Quomodo Auctori nemo aut incommodavit, ſi barbariem inducere, aut invidit ſi leges ferre viſus eſſet, quæ ab univerſis Græcorum populis ſummo conſenſu exciperentur? Ignotus erat Auctor? Ignotum cur nemo impune laceravit? Mira ſunt iſta, incredibilia & extra hanc cauſam inaudita; illa tamen concoquenda eſſe putarem, niſi Accentuum eliminandorum caput illud tandem eſſe adverterem, quod nefas putant, Latinorum pronuntiationem a Græca diſcedere: Neque Quinctilianum audiunt, qui pronuntiationem Latinorum longe a Græca diſcedere teſtatur, *propter minus ſuaves Latinorum accentus : Apud Latinos enim*,

enim , ait , *ultima ſillaba* , *nec acuta umquam excitatur* , *nec flexa circumducitur* . [*a*] Ergo circumducebatur a Græcis flexa ut nunc ultima ſillaba in *ἀγαπῶ* agapò *diligo* , & excitabatur acuta ut nunc in *τὸν θεὸν* ton Theòn *Deum* . Quid habes dicere ?

C A P U I I.

Ex Græcis Scriptoribus .

AEſculapium Græci Ασκληπιον vocant *ἰῶτα* juxta quantitatem *brevi* ; nam :

Φῶτ' ἀσκληπιοῦ υἱὸν ἀμύμονος ἰητῆρος (*b*)

Καὶ Βασιλῆα μέγαν ἀσκληπιὸν ἠπιόδωρον (*c*)

certe penultimam *ἰῶτα* nemo poëtarum produxit : tamen neglecta quantitate *ἀσκληπίον* paroxytone nunc pronuntiant , & ſemper pronuntiabant : Qui quantitatem ſecutus proparoxytone *ἀσκλήπιον* pronuntiaſſet , explodebatur a populo : ne Demoſtheni quidem ipſi parſum eſt . *ὄμνυσι* δὲ , ait de Demoſthene Plutarchus in ejus vita *καὶ τὸν ἀσκληπίον* , *καὶ* ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΝΩΝ *ἀσκλήπιον ἔφη , καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐθορυβήθη* . *Juravit* Demoſthenes ton Aſclipìon , & RETRAHENS ACCENTUM IN ANTEPENULTIMAM *dixit* Aſclípion : *quare exploſus a populo eſt* .

At non lapſu linguæ dumtaxat Accentum uſum ſummus oratorum Græciæ oſtendit , ſed conſulto illos permiſcendo . *μισθωτὸς oxytone* nunc a Græcis Mercenarius dicitur ; ita etiam Demoſthenes : & quum explodi a populo voluit , conſulto *μίσθωτος* proparoxitone dixit . Proditionis ille quum poſtularet AEſchinem quod pabulo inimicorum Patriæ , ac glande corruptus eſſet : *Ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ σε πρότερον μὲν Φιλίππου , καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ , καὶ*

a Inſt. l. 12. c. 10. *b* Iliad. d. v. 194. *c* Orpheus , quicumque ille ſit nam Moyſen eſſe ſuſpicatur Natalis ab Alex. T. 1. p. 357.

ὗτοι πάντες, εἰ δὲ ἀπιςεῖς ἐρώτησον αὐτοὺς. *At Mercenarium Ego te ante quidem Philippi, nunc vero Alexandri appello, atque hi omnes: niſi credis, interroga illos.* Tum quaſi ſe corrigens, μᾶλλον δὲ, ait, τοῦθ' ὑπέρ σου ποιήσω: *Ego potius illos pro te interrogabo*, & concionem alloquens, πότερον ὑμῖν δοκεῖ, ait, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μίσθωτος Vulpinam græci hominis vafritiem! Αἰσχίνης, ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρου. *Utrum AEſchines hoſpes eſſe Alexandri videtur an* miſthŏtŏs? Athenienſes, qui bene auribus uterentur, quum oratorem turpiſſima barbarie *miſthŏtŏs* proparoxitone, pro miſthotòs oxitone enuntiaſſe judicaviſſent, confuſis omnes vocibus exclamant *miſthotòs miſthotòs*. Tum ille, quaſi populus non accentus barbariem corrigeret, ſed AEſchinem accuſaret; ἀκούεις, inquit, AEſchinem alloquens, ἀκούεις ἃ λέγουσι; *Audis quid dicunt?*

Neque hanc fabam a Grecorum aliquo recens cudi exiſtimes: Ulpianus Rhetor Demoſthenis Interpres, qui teſte Eunapio ad Conſtantini Magni tempora floruit ἑκὼν ait, ἐν τῷ ἐρωτᾷν ὁ ῥήτωρ ἐβαρβάρισεν, καὶ μίσθωτον ἐξεπίτηδες λέγων τὴν τοῦ λαοῦ διόρθωσιν, ὡς ἀπόκρισιν καὶ βεβαίωσιν ἐδέξατο. *Conſulto quum orator interrogaret, barbarizavit,* miſthŏtŏs *enuntians, correctionemque populi velut interrogationis ſuæ reſponſum in AEſchinem retorſit.* [a]

Hic vel ipſe Mirtisbus plaudit: at non ambabus manibus. Negare non audet, pudet concedere, (*b*) medius incedit, & ex accentu pronuntiatas fuiſſe olim aliquas voces contendit, ex quantitate aliquas. At quas? & quas? ὦ φίλη κεφαλή. Cur iſtas? Non illas? Si ſemel a quantitate in pronuntiando diſcedendum eſt, cur ἄναρχον, atque ἀναμφίσβητον Græcorum conſuetudinem dedignati, nos in Labyrinthum conjicimus?

Recens quidam certe non ἀναλφάβητος Chirographo quo-

a Demoſth. περὶ στεφάνου ſtatim poſt recitatam Philippi Epiſtolam edit. Baſileæ an. 1532. cum argum. Libanii Sophiſtæ, & Notis Vlpiani Rethoris *b* Diſſer. p. 50.

quodam ſuo laceſſit & a defendendis accentibus nos quoque fidem noſtram liberaturos fore ſibi pollicetur, dum Ariſtotelem legamus. (*a*) Legimus neque oculis non percurioſis. Inter alios pedes, quibus oratoria periodus exit, laudat ille *pæonem quartum*, quem βραχεῖαι ἄρχουσι τρεῖς, ἡ δὲ μακρὰ τελευταία. atque inde probat, quod δεῖ τῇ μακρᾷ ἀποκόπτεσθαι, καὶ δήλην εἶναι τὴν τελευτήν: *oportet* periodum *abſolvi longa ſillaba*, *&* *clara*, ideſt *ſonora*: & ponit exemplum in ἠφάνισε νύξ nam ἡ βραχεῖα dixerat διὰ τὸ ἀτελὴς εἶναι ποιεῖ κολοβόν. *Brevis ſillaba, quum imperfecta ſit, mancum, ac debilem facit exitum ſententiæ*. Nequis putet exemplum ab Ariſtotele hic adduci illud παῖ Διός, quod licet accentu hodie notetur in fine tamen κολοβὸν ποιεῖ Ariſtotelicis auribus. Non, inquam, quia *quartum pæonem* ανισε νύξ opponit, ac præfert *pæoni primo* ὧ ἄρχει μὲν, ait, ἡ μακρὰ, τελευτῶσι δὲ τρεῖς βραχεῖαι: *quem inchoat prima longa, tres breves abſolvunt*: at παῖ διός non eſſe *pæonem primum* ecquis no videt? Addit δεῖ δήλην εἶναι τὴν τελευτὴν μακρὰν *ultimam ſillabam longam, atque ſonoram eſſe oportere*, μὴ διὰ τὸν γραφέα, μηδὲ διὰ τὴν παραγραφὴν, ἀλλὰ διὰ τὸν ῥυθμὸν, ὅτι μὲν οὖν εὔρυθμον δεῖ εἶναι τὴν λέξιν, ideſt *non per ſcriptorem, aut propter aliquod ſignum appoſitum, ſed propter numerum*: *numeroſam enim oportet eſſe orationem*. Da mi nunc: ſatiſne probas hinc, accentus non fuiſſe pronuntiatos? an tantum *non neceſſario ſcribendos tum fuiſſe*? Hoc ſane do, & concedo. At pronuntiatos fuiſſe ipſe Ariſtoteles non obſcure innuit, atque indicat; ubi quartum cavillationum fontem aperit παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν, inquit, ἐν μὲν τοῖς ἄνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς οὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον, ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις μᾶλλον. (*b*) Ac ſi diceret ubi ſcriptum videas ſine accentibus: νομαιον, ποιος, μυεια, εκπος, ατεχνως pronum eſt a ſcriben-

---

a Rhet. l. 3. c. 8. in fine *b* De Elench. Soph. c. 3. pag. 136. Edit. in fol. Baſileæ an. 1539. & Edit. Lugd. an. 1540. pag. 372.

bentis mente aberrare, neſcies enim, quid intellectum ille velit *ἀτέχνως ſine arte*? an *ἀτεχνῶς ſedulo*? *ἐκτὸς præter*? an *ἕκτος ſextus*? *μυρία infinita*? an *μύρια decem millia*? *ποιός quis*? an *ποῖος qualis*? *νόμαιον legitimum*? an *νομαῖον paſcuale*? At *in non ſcriptis* quum videlicet viva voce inter ſeſe Philoſophi altercantur, *ὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον*. unde autem niſi quia accentus pronuntiabantur? At quis recte deducet omnibus in illo tempore accentus ſcriptis prorſus exulaſſe? Si Sriptorum plerique ſine accentu ſcriberent, nonne juſtiſſime Ariſtoteles dixiſſet, eum qui legeret facile a Scriptorum mente aberrare potuiſſe?

Sunt qui ante Piſiſtratum etiam, atque adeo ante Solonem aliquos arbitrentur accentus ſexus, ſenſuſue diſtinguendi gratia ab exactioribus Calligraphis fuiſſe uſurpatos, Hanc ego ſpartam aliis adornandam remitto. Illis tamen ſubſcribere non poſſum, qui quum inventi hujus gloriam Ariſtarcho, Ariſtophani, Didymo invideant, corruptelæ adjudicant; & accentus, quod olim de ranis Philoſophi mentirentur, ex putri barbarorum eluvione natos eſſe adſeverant. Fingis hæc, inquies, quo acrius, & magnificentius diſſeras. Minime. Immo vero non ſolum dicunt, ſed inde probare conantur, quod *ad vulgarem hodiernam Græcorum linguam ſtabiliendam excogitati ſint*, inquiunt, *& liquet præterea quod cum ea exacte conueniunt*. (a) Quam exacte conveniant inſpiciamus. At primo Græci hodie illi a Scriptoribus appellantur, qui Orientalis Eccleſiæ ritus, cærimonias, ac preces Græca veteri lingua adhibent, Hi vero omnigeni ſunt, & fere totius orbis incolæ. Porro quorum Græcorum vulgarem linguam putem cum Eccleſiaſticæ linguæ aureæ, ac ſinceræ accentibus *exacte convenire*? Eorumne, qui Epirum, Liburniam, Mœſiam ſuperiorem, qui Calabriam, qui Siciliam incolunt? At horum vulgaris ſermo Illiricus eſt. An de illis ſer-

a Girad. de Accent. c. 1. p. 11.

ſermo eſt, qui tota Venetorum ditione, in Corſica, tota fere Italia italice loquuntur? Qui in Cypro, in Creta, univerſa fere Peloponneſo, Macedonia, Theſſalia, cuncta Thracia, ac Scythia naſcuntur, vulgo Turcarum linguam adhibent. Reſtat noſter Inſularium in AEgæo, Phanarenſium Conſtantinopoli, & paucorum alibi communis fere ſermo: at quam *exacte* iſte cum veteris linguæ accentibus *convenit*? Materna inſtitutione edocti proferimus.

I. Α'θρῶποι, *δασκάλοι*, *φιλοσόφοι* & omnia fere poliſillaba in *οι*. At hæc Grammatici ſcutica plectunt. Illud enim Doricæ Dialecti proprium erat teſte Joanne Grammatico.

II. Grammatici docent accentum in antepenultima recti ſive ſimplicis, ſive compoſiti ad penultimam migrare debere in obliquis caſibus. At Nutrices nobis cum lacte ἄπειςυ inſinuant, ἄθευ, ἥλιυ, τετράποδυ, ἀσεβίςατυ.

III. Η'τα extremum in femininis accentum poſcit in penultima: nos in antepenultimam conſtanter rejicimus, & ut maſculina σοφώτατος ἀσύςατος, ἀπαίδευτος ſic & feminina proferimus ἀπαίδευτη, ασύςατη, σοφώτατη.

IIII. Geminam ſillabam muliebrium in εια, vel, ια, vel neutrorum in ιον contrahimus in unam, & quod magis eſt portentoſum, in obliquis circumflectimus ασεβειὰ, ειᾶς, ἀῤῥωςιὰ ιᾶς, κελτήελιοῦν ιῦ, μυςήειον ιῦ omnia triſillaba. Atque hæc Chii, quæ urbs hodie teſte Germano (*a*) totius Græciæ Athenæ eſt. Quam *exacte* iſta cum veteri lingua *conveniunt*!

Qui Accentibus indulgentiores videri cupiunt, ii a ſæculo ſeptimo ſcribi cœptos tamquam per ſummam liberalitatem concedunt. At quam plurimi Græci Scriptores longe ante hoc tempus Accentus & innuunt, & ubi conlocandi ſint docent, & ipſi ſcripſerunt?

I. Corinthus certe ante ſeptimum ſæculum floruit, atqui

a Præf. ad Gram. Vulg. Ego tamen Phanarenſibus Chios non anteponerem.

qui is οἱ Ἀττικοὶ, inquit, ὅμοιος ἐκφέρουσι, τὸ περισπωμένως ὁμοῖος. *Attici* ὅμοιος PRONUNTIANT, *quod lingua communis eſſert cum accentu circumflexo in Penultima*. ὁμοῖος. ſimile.

Et paullo ante, τροπαῖον, inquit, περισπῶνται τῷ Θουκυδίδῃ, ὡς δὴ καὶ τῷ Ἀριστοφάνει. *Thucydides, & Ariſtophanes circumflectunt penultimam* in τροπαῖον (*a*), quod nempe lingua communi τρόπαιον dicimus.

II. Cirillus, aut Philoponus ſexti ſæculi Scriptor eſt. Hic ſcripſit τὴν συναγωγὴν τῶν πρὸς διαφόρων σημασίαν διαφόρως τονουμένων λέξεων. *Collectionem vocum, quæ pro diverſa ſignificatione accentum diverſum accipiunt*. Videre eſt in fine Lexici tum Henrici Stephani, tum Scapulæ.

III. Joannes Grammaticus teſte D' Herbelot (*b*) floruit antequam AEgyptus Saracenorum armis ceſſiſſet. Hic ἴδιον τῆς Αἰολίδος, inquit, τὰς ὀξυτόνους λέξεις ἀναστρέφειν· πόταμος τὸ ποταμὸς φασὶ, τὸ καλός κάλος (*c*). *Proprium eſt AEolum accentum transferre*, & κάλος *dicere pro* καλὸς bonus; pro ποταμὸς πόταμος fluvius.

IIII. Didymus Alexandrinus, vel ſit ille cæcus Sancti Hieronimi Præceptor, vel ille antiquior, qui quoniam plurima ſcripſit χαλκέντερος eſt appellatus, βροτός, inquit, φθαρτὸς ἄνθρωπος, βρότος ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΩΣ τὸ μετὰ κόνεως μιγὲν τοῦ ἀνθρώπου αἷμα (*d*). βροτὸς *mortalis* βρότος CUM ACCENTU IN PENULTIMA *pulveri immixtus ſanguis humanus*.

V. Apollonius certe primo Eccleſiæ ſæculo floruit. Hic vero in tota ſua grammatica nihil ſæpius, clarius, moleſtius, & ad faſtidium magis inculcat, quam naturam, ſedem, atque uſum accentuum. En aliqua. Τὸ Ἀρίσταρχοι,

τὸ

a Corint. περὶ Ἀτθίδος *b* Bibl. Orient. *c* Joan. Gram. περὶ Αἰολίδος. *d* In Schol. ad Homer. Iliad. B. verſu 248. & Iliad. H v. 425. idem dicit de diverſo accentu harum vocum κῆρ *cor*, & κὴρ *fatum* Iliad. Λ v. 44.

τὸ εἰς οι λῆγον προπαροξύνεται (*a*) *vox hæc* Ἀρίσαρχοι, *quæ deſinit in* οι, *habet accentum in Antepenultima*.

Rurſus: αἱ προθέσεις ἐπεκτεινόμεναι αἱ κατ' ἀρχὴν, καὶ κατὰ τέλος βραχεῖαι συνέλκουσι κατὰ τὸ τέλος τὴν ὀξεῖαν, ὡς ἔχει ἡ ἐνί, καὶ ἡ προτί. *Præpoſitiones monaſillabæ, quæ per adiectionem litteræ fiunt diſillabæ . . . licet utramque ſillabam habeant brevem, ſuſcipiunt accentum acutum in ultima ut* ἐνὶ, *&* προτὶ (*b*).

Rurſus πᾶσα ἀντωνυμία συμπλεκομένη ἐν πτώσει ὀρθῇ ἐςι, Διονύσιον τιμᾶ καὶ ἐμέ· εἰ γοῦν ἐκτὸς τοῦ συνδέσμου γένοιτο, καὶ παντῶς ὀρθοτονήσεται. ἐτίμησέ με, καὶ Διονύσιον (*c*). *Pronomen retinet accentum ſuum, ſi præcedat particula copulativa* καὶ. *ut* Διονύσιον τιμᾶ καὶ ἐμέ; ſecus amittit ἐτίμησέ με, καὶ Διονύσιον.

VI. Ipſe Apollonius ex auctoritate Seleuci probat verſum illum Homericum τίς τ' ἄρ σφωέ (*d*) ſecundum rectam accentuum rationem ſcriptum eſſe. τὴν γὰρ τοιαύτην γραφὴν, inquit, καὶ Σέλευκος προκρίνει, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι, ἐκδόσεις ὁμηρικὰς παρατιθέμενοι (*e*). Præterea laudat tamquam Accentum propugnatores

Heraclidem, ὅς, inquit, ἐν τῇ περὶ καθολικῆς προσῳδίας ἐπιμερίζων τὰς οὐ δυναμένας λέξεις ὀξεῖαν ἐπιδέξασθαι.. (*f*). *Qui in ſuo libro* De univerſa Accentuum ratione *diſtinguens ea vocabula, quæ accentum acutum habere non poſſunt . . .*

Ariſtophanem, quem CC ante Chriſtum vixiſſe diximus, producit (*g*) ad probandum præpoſitiones ἐνὶ, προτί accentum in ultima ſuſcipere; & ad ambiguitatem cujuſdam Pindarici vocabuli (*h*) tollendam ἔνιοι, inquit, τὸ ὦ ἐπιῤῥηματικὸν ἐνδεξάμενοι, καὶ τὸν τόνον ἐγκλείοντες τοῦ ἀπόρου δοκοῦσιν ἀπηλλάχθαι (*i*).

N VIII. Or-

a Apoll. Edit. Francofurti anno 1590. l. 1. c. 4. pag. 27. *b* l. 4. c. 2. p. 264.
c l. 2. c. 24. p. 227. vide item pag. 135. 151. 267. 300. 302. 317. 319. 323. 324. 336.
d Iliad. A ver. 8. *e* l. 2. c. 22. pag. 165. *f* l. 4 c. 10. pag. 526.
g l. 4. c. 2. pag. 304. *h* ὦ Παιδὶ . . . Pind. Iſt. *i* l. 2. c. 21. p 158.

VII. Orbicius, qui a Svetonio laudatur (*a*), ὁ ἢ διαζευτικὸς σύνδεσμος ψιλούμενος, καὶ περισπώμενος, inquit, πόσα σημαίνει; *quot res ſignificat particula conjunctiva ἢ quæ habet ſpiritum lenem, & accentum circumflexum?*

VIII. Ammonius, qui Ariſtarcho in Alexandrino Lyceo ſucceſſit teſte Suida πρὸ τοῦ μοναρχῆσαι τὸν Αὔγουστον, *ante Auguſtum Cæſarem* σταφυλὴν inquit ὀξυτονητέον ὡς ἀλκὴν· σταφύλην δὲ βαρυτόνως, ὡς μελίτην (*b*) Ideſt σταφυλὴ ἧς vua *habet accentum in ultima*: ut ἀλκῆ ἧς robur: *at* σταφύλη ης *perpendiculum* in penultima, ut μελίτη ης *melite*. Atque hic laudat Ptolomæum, ἐν δευτέρᾳ, inquit, περὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ προσῳδιῶν *in ſecundo libro, quem ſcripſit de Accentibus Odyſſeæ*. Et alibi refert tres libros de *Accentibus a Tryphone conſcriptos*. Ubi ſunt *omni eruditione Græca perpoliti viri qui accentuum ſilvam recentem, incertam, inutilem ſuperſtitioſe coli, conſultius evellendam eſſe arbitrantur?* (*c*) evolverunt ne libros hoſce? viderunt? audiverunt?

Perſtet adhuc aliquis perfractariolus, & negligendos eſſe contendet accentus, quod Ariſtotelis ſaltim temporibus non paſſim ſcriberentur. Equid aliud eſt ineptire? *optimum eſt, quod optimo tempore eſt inventum*. Amplector legem a Checo latam. Optimum ſermonis græci tempus ut minimum ad Nicæni Concilii tempus protenditur ab adverſariis, & ab iis, qui ſani non eſſe nolunt. Ante Concilium Nicænum floruerunt nuper laudati Grammatici, quorum leges de accentibus conlocandis, pronuntiandiſque eas ipſas amplexi in ſuas quiſque Grammaticas tranſcripſerunt Anteſignanus, Clenardus, Laſcaris, Gaza, Cryſoloras. Profecto ſi quid in Etruria ab Italis inventum ſit, quod Petrarchæ, ac Bembo, Dante, aut Villanis inauditum fuerit; ſi quid excogitatum a Gallis aut Aureliæ apud Cenomanos, aut Lutetiæ Pariſiorum apud Aulicos, ſi quid Dreſæ in Mi-

a Svet. Clar. Gramm.
b Amm. περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων.
c Giraud. de Accentibus.

Miſnia apud Saxones, Mecliniæ in Brabantia apud Belgas, Londini apud Britannos recens ortum ſit id, etiam ad vetuſtatis injuriam amplectimur; optimorum Scriptorum in Græcia inſtitutiones ejurabimus, quod aliquid a Cadmea ſcribendi ratione deflexiſſe ſuſpicamur potius, quam ſcimus? quidni etiam minuſculas litteras, litterarum nexarum invicem nodos, vocabulorum interſtitia, diſcrimina, & ſigna membrorum orationis, capitum, librorumque partitiones Palladi adhuc virgunculæ ignotas proſcribimus? Cur a ſiniſtra ad dexteram; a capite ad calcem, non vero βουστροφηδόν ut Solonis ævo in uſu erat, ſcribemus? Eſtne hoc ſcire velle? an ſcientiam velle evertere?

C A P V T IX.

Græcorum Carmina accentibus non lædi.

NOdus hic occurrit, quem gladio quidem dirimi, ſolvi autem nullo modo poſſe Eraſmiani arbitrantur. Cetera dant, & remittunt, id ſibi ſuadere non poſſunt: Græcorum carmina juxta quantitatem compacta ex accentibus pronuntiari oportere: peſſumdatum iri præcepta poëtices; venuſtatem omnem interituram: hoc ipſum, quod dicitur, difficultas iſta non tanta eſſe in re, quanta in ſpecie: indignantur, & ad ea, quæ dicturi ſumus, aures obſtruunt. Quid facias? ſciunt nempe Latinam Muſam ex Græca ortam: illius, quæ pedes unice ad quantitatis normam belliſſime movet, decorum inceſſum, majeſtatemque demirati, Græcam propter accentus claudicare dolent, & Matre pulcriorem eſſe filiam omnino non ferunt. Sed eſſe pulcriorem, aut certe apparere fateri omnino neceſſe eſt.

Venuſtatem ſane Virgiliani carminis verſuum facit varietas, qua modo tolutim

Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum.

modo tranquillior oleo fluens.

 Mol-

Mollia luteola pingit vaccinia caltha .
Nunc velut inter ſenticeta , & ſalebras incedens
Ergo egre raſtris terram rimatur . . .
mox . . . . . . *pontem indignatus Araxes*
Spumat , & oppoſitas evincens gurgite moles ,
Fertur in arva furens cumulo , campoſque per omnes
Cum ſtabulis armenta trahit . . . .

Deinde quantum ad ſuavitatem faciunt creberrimæ eliſiones ? Spondaïci rariſſimi ? pedes tam affabre concinnati , ut raro admodum ſecundus , raro tertius cadat , niſi forte in monoſillabam offendat : extremus vero aut integro dactylo cum Spondæo , aut Antibacchio cum Bacchio venuſtiſſime conligatus ingreditur . Jamvero ut Phocylidem prætercam , Theocritum , Dionyſium , Theognem, Heſiodum, ubi Homerus haſce leges aut didicit , aut curavit ? Extremi pedes Homerici verſus aut fruſtatim conciſi iacent , aut *honorificabilitudinitatibus* , *Therapontigonoplatagidoris* , (*a*) aut id genus vocabulis , quæ plauſtris gementibus convehantur , turgidi incedunt . Quid dicam de Spondaïcis per quinos ſæpe, & ſenos continenter verſus titubantibus? In ſola Boëtia XXXXVIII Spondaïci . (*b*) In Iliade A CCXXX ; totidem in Iliade Δ. CXXXX in Iliade γ aut Spondaïci , aut penitus contrucidati . Adde Anomalias : adde licentias . Primus Iliadis verſus ſexties effractis grammaticorum carceribus excurrit exlex. Ubi in Homero vocalium,Diphthongorum , aut mugientis litteræ M adflictus (*c*) ille , ponderoſum neſcio quid , & majeſtate plenum ſonans ? quid plura ? Tolle accentus : A capite ad calcem totam Iliadem recita : non magis in Homero Virgilium , quam flores in pelago deſiderabis .

Non-

---

a ἁμαξιαῖα vocabula apud Plautum .

b Boetia conſtat 384 verſibus , quorum 54 exeunt in pentaſillabon : 108 in tetraſillabon . Ilias A verſibus 611 , quorum 41 in pentaſillabon , 100 in quatriſill. Ilias B verſibus 503 quorum 48 in pentaſ. 83 in quattriſ. *c* Sic vocat M Quintil. l. 12. c. 10.

Nonne etiam paribus ſillabis plura carminum genera vulgaria ſunt hodie Anglis, Gallis, Italis? at quam diverſo ore, ſono, ac rhythmo audiuntur? Idem certe Virgilianum carmen, longe alia harmonia accedit ad aures, ex ore Piſtorienſi, quam Eboracenſi, quam Bituricenſi, quam Duacenſi, quam Ludgunenſi: quamobrem tam mirum videri debet: carmen, quod paribus quidem conſtaret pedibus, alia tamen lingua concinnatum eſſet, alio quoque ſpiritu ex Græcorum, alio ex Latinorum ore auditum fuiſſe?

Video hæc nondum Eraſmianis ſatisfacere: neque aliam, inquiunt, ſed nullam omnino concinnitudinem, ſplendorem, nullum orbem Græcorum verſus habituros fuiſſe, ſi quantitas, qua conſtarent, ad aures non accederet. Verum id mihi explicent percuperem, qua ratione ex Latini verſus ſono, ſonum verſus græci deducere poterint, quum ſonum latinæ linguæ exinanitum eſſe hodie fateantur? Deinde quidquid olim *cinctutis* ſint *exauditi Cethegis* verſus latini: ex Latinis verſibus geminam a nobis hodie percipi voluptatem certum eſt: alteram aurium, ignaris quoque, ac rudibus quibuſque communem, animi alteram, ac mentis, iis dumtaxat intellectam, qui quantitatem, ac leges condendi verſus perquam comprehendunt. Id quo plane perſpectum habeas, vocemus ſi lubet *Lisgojenim* rudem penitus, atque inlitteratum, ac *Calicanzarum* proſodia apprime inſtructum: his veluti judicibus coram recita:

Vix e conſpectu ſiculæ telluris in altum
Vela dabant læti, & ſpumas ſalis ære ruebant.
Quum Juno æternum ſervans ſub pectore vulnus....

Mox ego:

Procul ab aſpectu ſiculæ telluris per altum
Dabant vela læti, & remo maris fluctus ſecabant
Quum Juno perpetuum ſervans intra pectora vulnus.

Liſghojenis utrique noſtrum plaudet, pro eo ac ſi uterque car-

carminis leges obſervaviſſemus : reclamabit *Calicanzarus* : Illos ego interpellando , dicam :

> *At trepida , & cœptis immanibus efferа Dido*
> *Sanguineam volvens aciem , maculiſque trementes*
> *Interfuſa genas , & pallida morte futura .*
> *Interiora Domus irrumpit limina , & altos . . . .*

Tu vero :

> *Sparſis haſtis longis Campus ſplendet , & horret* (*a*)
> *Ambubajarum Collegia Pharmacopolæ* (*b*)
> *O Laertiade quidquid dicam aut erit , aut non* (*c*)
> *Primo nam inquiram, quid ſit furere, hoc ſi erit in te* (*d*).

Longe melius me recitaſſe contendet *Liſgojenis* : Utrumque , perquam probe *Calicanzarus* : ſubſcribes . Subſcribas igitur mihi oportet ; dico enim magis Ennium , Horatium , ab Ovidio, ac Virgilio diſcrepare , quam Homerum rejectis accentibus ab Homero illis admiſſis . Nam ſint verſus , quorum accentus cum quantitate conveniant .

> Ἧς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι (*e*)
> Λάασι δ᾽ ἐυτύκτοις δωμήσατο ῥ οἶκον ἀνάσσῃ (*f*)
> Κῦμα δὲ μιν προσπλάζον ἐρύκεται , ἄλλα τε πάντα (*g*)

Sint hi alii , quorum accentus extra quantitatem ſedeant .

> Ἠΰτε ἔθνεα εἰσι μελισάων ἀδινάων (*h*)
> Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων ,
> Βοτρυδὸν δὲ πέτονται ἐπ᾽ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν ,

Iſta inter iſta confer ; & narra mihi : utrum Græca magis a Græcis , quam Latina a Latinis aure judice diſſideant? At arte , inquis , magiſtra , & mente proſodiæ legibus imbuta judice latina cum latinis conveniunt : quidni ego de Græcis verſibus idem dicam ?

Si id eſſet , inquiet aliquis , jam doctorum hominum animus tantum , non etiam multitudinis aures verſus harmoniam

a Ennii verſ. *b* Hor. l. 1. ſat. 2. *c* Hor. l. 2. ſat. 5. v. 59. *d* Ibi ſat. 3. 41.
e Cic. ad Att. l. 2. Ep. 51. *f* Orph. Argon. *g* Iliad Y' ver. 285.
h Il. B. v. 87.

niam percipiebant . At *Theatra* teſte Tullio, (*a*) *exclamabant*, *ſi brevis producta fuiſſet* . Ita profecto : ſi enim dicturus *Catana urbs*, *domus*, dixiſſes *domùs urbs Catăna* fas eſſet, *extollant equites*, *peditesque cachinum* .(*b*)Penultimas quidem ſillabas, & majuſculos quoſdam linguæ lapſus cognita fuiſſe etiam ſubroſtrariis quis inficiabitur? At diſertum te puto, ſi omnium prorſus, omnium inquam, *acutarum*, *ac gravium judicium natura ipſa in auribus conlocatum fuiſſe* omnibus ab incunabilis oſtendas. Longe aliud ad aures vulgi ſonabat τό

Alituum, *pecudumque genus ſopor altus habebat*:
ac τό *Ibant obſcura ſoli ſub nocte per umbras*.

tamen heroïcum verſum eſse utrumque non poterat internoſcere *multitudo*, *quæ*, teſte Tullio, *pedes non novit*. Num longum quoque pronuntiabatur A ſexti caſus a vulgo? at quomodo *apice tantum ſuperpoſito id diſcriminis intellectum iri pueris* adfirmat Quinctilianus ? Si enim ſono diſcerni poſſet, cur Orthographia de apice illo ablativi laborabat, quum *infra Grammatici officium* eſset, ea notare apice, quæ aurlbus ſatis dignoſcerentur ? Sed ſint iſta . Ipſæ vocales in antepenultimis alium ne ſonum habebant una, alium gemina conſonante ſequente, ut vulgus id auribus poſset percipere ? Num quoque ſciebat vulgus E per Hellenismum produci: in *lappæquE*, *tribulique* Virg. *ImmanE ſtridens agitur* . . . Sil. *Cantare credas Pegeſeium mElos* Scaz. Perſii . A in *dāte telA Scandite* . . Virg. *Occulta ſpolia &c.* . . Juv. Contrahi V in *MagnVs leo tremulam* . . *nimio luſtratVs nitore* . Cic. in Arat. Non elidi I, ſed contrahi in *An ſoli quI amant* ? Aliter ne putas pronuntiatum idem As in *amAs*, aliter in *LampAs* ? Es aliter in *SermonEs*, aliter in *ArcadES* ut poſsent vulgi aures internoſcere ? Quis hæc credat, niſi qui contravenire prius ſtatuerit, quam rationem admittere ? Equid enim magis ridiculum, quam omnem condendi car-

a de Orat. *b* Hor. de arte.

carminis rationem , & poëtices ſummam ad imperitæ multitudinis aures velle reiicere?

Hæc tamen non tantopere curo : Id unum contendo : Eam ex Græco carmine percipi voluptatem , quam tu latini verſus condendi legibus probe inſtructus , atque exercitatus animo percipis , quum audis Ennium , Lucretium , Horatium , Claudianum , Ovidium , Virgilium ; licet hi vivaciori gratia , jucundiore feſtivitate percutiant aures,quam illi ; licet hic tibi magis in recitando , quam ille diſtorqueat labia , rictum diſtendat , ſillabas abſorbeat , aut immani ſpiritu aflet voces , oneretque gravi halitu pro varia vernaculi cujuſque ſermonis inſtitutione . Hanc unice a Græcis revera percipi certum eſt . Id mihi quoque incredibile videbatur aliquando . Chium in Patriam ludimagiſter adeo: Candidatos poëtices e Græcorum ſcholis ad me arceſso: verſus ex Heſiodo coram recito : periculi faciendi cauſa accentus permuto :

& Μοῦσαι , dicebam πιεριήθεν ἀοιδῆσι κλειοῦσαι :

Illi verſum excipere digitis, metiri animo,accentus mutationem negligere, probare pedes : tum ego : quid de hoc alio ?

Μοῦσα πιερίηθεν ἀοιδῆσι κλέουσα

At illi verſum animo celerrime contemplati ; Cordacem ajebant primo , ac quincto pede male pro ſpondæo conlocatum .

Sed quorſum hæc tam longa Oratio? Ex quo certo ſcimus accentus a Græcis etiam in carminibus non modo ſcribi , ſed & pronuntiari , infinita pœne carmina conſcripta ſunt : quorum ſplendorem , ac venuſtatem ab accentuum prolatione lædi ipſi auctores numquam putaverunt ; Græcia numquam ſuſpicata eſt . De hac re dubitat , qui ne audivit quidem refertas eſse Græcorum ex omni ætate Scriptorum carminibus Bibliothecas Lovanii , Lugduni Batavorum , Auguſtæ , Baſileæ , Monachii , Londini , Cantabrigiæ , Oxonii , Divione , Remis , Lutetiæ Pariſiorum, Mediolani, Parmæ , Mutinæ , Patavii , Venetiis , Bononiæ , Florentiæ ,

Senis

Senis , Meſsanæ , Neapoli . Novem Bibliothecæ hic Romæ ſunt græcis ſcriptis locupletiſſimæ ; ſola Vaticana inter tria millia manuſcripta græca innumera etiam poëmata cuſtodit . Quis illa enumeret , quæ in Monaſterio Sanctæ Trinitatis , magnæ Lauræ , Vatopedii , Iberorum , Dionyſii, Achridis , Neas Monis jacent in Chio , in Theſsalia , in Patmo quæ oculatus teſtis Jacobus Sponius (*a*) perluſtravit, quæ Poſſevinus , (*b*) Lambecius , Fabricius recenſent ?

Summa univerſæ hujus argumentationis hæc demum eſt . Accentus ſaltim aliquibus in ſcriptis ſemper obſervati ſunt : omnibus deinde tum poëmatis ſcripti cœpti , tum ſoluta in oratione, in qua certe pronuntiatos fuiſse ſartum tectum integrumque ſuperior ratiocinatio , atque evidentia omnino poſtulat , & niſi me fallo , prorſus extorſit . Alia longe diverſa ratione recitata fuiſse carmina novum ſane eſset , ſingulare , monſtruoſiſſimum ; quod utique veteres , minima quæque rimati , ac penitus perſcrutati , admirarentur , traderent , inculcarent . AEternum porro de hoc diſcrimine aliter ſolutæ , aliter ligatæ orationis efferendæ ſilentium apud omnes . Clamant Eraſmiani ; at quibus compulſi rationibus ? Latina, inquiunt , carmina ad quantitatem exacta , ex quantitate enuntiabantur : Ita etiam Græca . Perinde quaſi non dicerent , ſed jam demonſtraſſent : Latinas Muſas nedum ſimiles , ſed ſimillimas , ſed ipſas eaſdem Græcas eſſe debuiſſe , aut reipſa fuiſſe .

Extremum audi : *Tribus hiſce notulis* , ajunt , *eam pronuntiationem aſſequi te poſſe ſperas* , *quam Theophraſtus vir Lesbius XX. annos Athenis commoratus aſſequutus non eſt* (*a*) . Euge oculus meus . Suavitatem græci ſermonis ſolis accentibus aſſequi poſſe ſperavit nemo , neque vero dixit . Scio quibus in ſillabis Anglorum , Gallorum , Italorum vocabula accentus aut exigunt , aut ſuſcipiunt ; proptereane ſcite , ac venuſte has linguas me locuturum confido ?

O

a In itiner. *b* Appar. Sacr. *c* Giraud. de Accent.

do? Non levi quidem diſciplina, & diuturna a teneris exercitatione dumtaxat fieri videmus, ut Græcorum populi, quum *aureum ſermonem* vel in ſcholis efferunt, vel canunt in Templis, vernilitatem illam oris, aliam ubique, atque aliam, paullulum deponant, femineamque illam blandiſſimam, ac ſuaviſſimam enuntiationem adhibeant, quæ neminem non exhilarat, niſi eum, qui numquam audierit. Quum Oratores Japonii Romæ a Gregorio XIII in fidem reciperentur, Alumni exteri, qui ſub diſciplina Societatis inſtituuntur cum reliqui, tum etiam Græci quoddam quiſque lingua ſua de more coram recitaverunt: Japonii autem, ut a majoribus traditum eſt, interrogati, qui jucundiſſime omnium locuti eſſent, Græcos digito commoſtrarunt. Quoniam vero Eraſmiana iſta pronuntiationis græcæ νεκρανάστασις nondum Alpes trajecerat, Græci Alumni græce quidem ut hic docemus, bene autem locuti ſunt ob aſſiduum in ſcholis uſum. Quam velim licet in eo me amem, tamen nec celeritate legendi, nec ſuavitate loquendi puſionem aliquem Græcorum ſuperavi ex iis, qui nondum ferulæ manum ſubduxerint. Quoties Græcorum Eccleſias aut in Chio, aut in Peloponneſo ingreſſus eſſem, aliquid ut canerem, pro eo ac honoris cauſa ſolent Græci, rogatus ſemper recuſavi: quippe qui riſum mihi metuerem ab illa πλατυστομία, cui Nos Latina Ligurum Colonia Latinis litteris a pueritia conſecrati adſueſcimus: quo perſpicuum ſit, aliud eſſe Græcorum Accentuum conlocandorum rationem tenere, longe aliud ἑλληνιστομίζειν.

Sed contumeliis etiam Accentus quidam adpetit, & *genuinum frangit in illis. Græci*, inquit, *in accentibus variant varia*, & *vana ſæpe cauſa* (*a*). At quam hic vanam appellat cauſam, ego nullam voco. Græci enim ubi accentus conlocandi ſint docent: quare ibi ſint conlocandi non docent; ſed æterna Græciæ totius conſuetudine, & Majo-

a Giraud. de Accent.

majorum inſtitutione tamquam validiſſimo muro ſeſe adeo tuentur, ut qui recentes Accentuum Aſſertores furti, & archaïſmi coram pueris abſolverit, indulgentiam ſuam eruditis viris probare

. . . . *ſudet multum, fruſtraque laboret*;

Quid enim Clenardus, Anteſignanus, Euſtathius, circa Accentus docent, quod non ante Theodorus, Joannes Grammaticus, Prophyrius, Sopater, Corinthus, Marcellinus, Herodianus articulate non docuerint? cupido, & laceſſenti oſtendant, amabo; quid illud eſt?

Scilicet accentum gravem præcedentis vocabuli ſequente enclitica in acutum mutant Græci hodie: At hoc ab Herodiano acceperunt: Ἐγκλιτικόν ἐςι μόριον, ait, *ὅ τὴν ἰδίαν ὀξεῖαν κοιμίζον τὴν προκειμένην βαρεῖαν εἰς ὀξεῖαν μεθίςησι (a)*.

Variant varia? nempe circumflexus, qui in penultima vocis ſimplicis δοῦλος, & οἶκος ſedebat, migrat in antepenultimam compoſitæ vocis, & fit acutus σύνδουλος, σύνοικος: Atque hoc non in omnibus caſibus? Nempe τὶς *quis* Infinitum, ubi interrogatio accedit *variat* accentum τίς; *quis*? nempe Præpoſitio una cum loco accentum etiam mutat? At certe Apollonius, quem primo ſæculo floruiſſe poſuimus, *τὰ παροξυνόμενα*, inquit (*b*), *ἢ προπερισπώμενα οἷον δόλος, δοῦλος σύνθεσιν ἀναδεξάμενα προπαροξύνεται . . ἐν μὲν ταῖς εὐθείαις . . . οἷον τὸ σύνδουλος, ἄδολος. τινά δὲ καὶ συνεφύλαξε τὴν αὐτὴν τάσιν ὡς ἔχει τὸ περικλυτὸς, ἀναδρομή*. *Quæ habent in penultima accentum ſive acutum, ſive circumflexum, ut δόλος, δοῦλος, ſi componantur rejiciunt accentum in antepenultimam, ut σύνδουλος, ἄδολος: quædam ſervant eodem loco accentum ſuum, ut περικλυτὸς, ἀναδρομή*.

 Rur-

a Herod. περὶ ἐγκλινομένων λέξεων.

b Apollonius, Herodiani Pater περί συντάξεως edit. Francofurti an. 1590. Vide l. 1. c. 23. p. 60.

Rurſus τὸ τὶς ἀοριστούμενον ὀξύτονόν ἐστι, πευστικὸν δὲ βαρύνεται. τίς indefinitum *quis accentum habet, quum vero interrogat, gravem* (a).

Rurſus αἱ προθέσεις, ait, δύο συντάξεις ἀναδεξάμεναι δεόντως παραδέξονται καὶ τὸ ἐναλασσόμενον τοῦ τόνου (b). *Præpoſitiones, quæ geminam conſtructionem patiuntur, convenienter etiam mutationem accentus ſuſcipient.* Optime enim tibi dico: ὄψη πέτραις πέρι πέρδικας, φάττας ἄμμου κάτα, & optime tibi dico: ὄψη περὶ πέτραις πέρδικας, φάττας κατ' ἄμμου.

Si id quæris quare hæc Græci variant, illud da prius: quare a *nūbo* Latini dicunt *innŭba pronŭba*? a *jūro dejĕro, pejĕro*? quare *o* breve in recto *amŏr, honŏr* longum eſt in obliquis *honōris, amōris*? regulam hujus invenire potes; rationem non potes. Quid igitur a Græcis id quærimus, quod non niſi ad riſum, & nugas in aliis linguis quæreretur? Profecto id unum tota hac concertatione timeo, ne quis me nimis moroſum exiſtimet, & diutius verſatum, quam anguſta hæc acies, & minuta dimicatio poſtulare videretur. Verum quoniam cauſa noſtra iis probanda maxime eſt, qui ad pronuntiationem potius, quam ad ſcientiam græcæ linguæ inſtituuntur, minima quæque tela, ea etiam quæ conjici poſſent, retundenda eſſe duxi: non enim leve vulnus Tironibus infligent, qui nondum quidem exercitato, ſed argutulo ſane, & acri ingenio eſſe ſolent, utqui non Latina contenti, Græcam etiam litteratūram ſtudent. Ceterum non puto mirabitur, qui ſcit graviſſimas ſæpe contentiones de levibus pronuntiationis græcæ quæſtiunculis ſuſceptas eſſe. Philelphum Chryſoloræ generum Græce quum ſalutaret Timotheus quidam Anconæ: CHIRE inquit. Subriſit Philelphus, & neque ego inquit, *duæ manus* neque *viduus*, neque *porcus*. Timotheus ſubiraſci, excan-

a l. 2. c. 18. p. 139. b l. 4. cap. 2. p. 303.

candeſcere , vociferari , & niſi recte ſalutaverit , obligare caput : adferuntur Lexica : patet quid eſſe poſſit CHIRE . Dialectos appellat Timotheus , & quærit : Nulla Dialectus χεῖρε , aut χῆρε , aut χοῖρε , pro χαῖρε : Non habet Thimotheus quo proferat digitum . Salvum ſit caput , ait Philelphus , barbam mihi ſolves non amplius dimidiam . Adeſt tonſor : fit concurſus , ut ſolet : at ille ut erat ridiculus ſemiputata barba quid mentum ? cerebrum inquit , & lingua peccavere : maximi riſus . Tanti ſemper fecerunt homines vel unius litterulæ pronuntiationem in ea lingua , quam vel pecudes (a) dicuntur adamaſſe ; cujus olim doctiſſimi quique non modo vultum , & oculos , ut quidam ait , ſed & ungues , & capillos , umbram quoque efflictim deperibant .

Veruntamen plus forſan ardore , & acrimonia quadam dicendi , quam importunitate peccatum eſt . At id Lector humaniſſimus faſtidioſæ diſceptationis relevandæ neceſsitate aliqua potius , quam ulciſcendi doloris , aut cujuſquam perſtringendi libidine factum a me eſſe judicabit . Succenſere enim , aut negotium faceſſere amicis , ingenioſis , atque eruditiſsimis viris ſtultiſsimum puto . Invidus enim, aut ſtupidus ſim , niſi miror homines infinitis pæne ſcientiis deditos , linguam etiam perdifficilem , & his jam in locis pæne exinanitam animo tenere , nulla ſane neceſsitate , nulla ſpe, aut doctorum hominum communi ſtudio , aut populari amplius aura commendatam : iniquus autem, ſi iraſcar quod tam ingenioſe impetant , aut tam modeſte & ex animo potius commendandi mei contra me eam pronuntiationem impugnent , a qua me natura alienum fecit, inſtitutio ſane non amicum . Adoleſcens e Græcia græcorum elementorum vix non ſolam notitiam adtuli . In Italia prius Eraſmianorum ratio-

a Ammonio Hermæo AEgyptio , quem audivit Joannes Grammaticus , docente Aſinum quotidie itaviſſe ludum narrat Suidas , ſeu ad Græcarum litterarum ſuavitatem ineptiſſime exaggerandam fabulatur .

rationes audivi, quam AEſopum terere cæpiſſem, atque ita adripui, ut facile putaverim, quod illius ætatis eſt, Græcos, ubi in Patriam aliquando remeaſſem, proſternere, & litterarum ſuarum ſoni ignaros condemnare; At ubi rem acriori ſtudio cœpi perquirere, inſanus mihi viſus ſum niſi ſummæ Græcorum conſenſioni ſubſcriberem, ridiculus ſi aliter, ac ſentio docuiſſem, omnino ineptus niſi ſodali, & amiciſsimo & ſincero animo obiicienti ſalva amicitia reſpondiſſem. Præſertim quum eos defendere cupio, qui etſi eadem atque ego ſenſerint, at objurgati ſunt a te, ſuaviſſime Mirtisbe, non tam molli brachio, atque ego. Vtinam ea, quæ de Cl. D. Placentinio nihil tale merito dixiſti, aut non dixiſſes, aut animum ego tuum Germani invenis candidum ita patefacere potuiſsem, ut ea, quæ a te mihi ſæpe ſignificata eſt de Illo exiſtimatio omnem contumeliæ ſuſpicionem infamaret: ne, quum legerit, dolorem aut vir religioſiſſimus ſuſtineat, aut homo acri ingenio refellere tandem poſſit!

Mihi quoque pulcherrimum duxi amicorum quorumdam (a) querelæ jam inveteratæ ſatisfacere: græcarum ſcilicet litterarum pronuntiationem, quæ una e veteri Græcia reliqua eſt, veluti effigies omnibus templis religioſiſſime cuſtodita, jam CC plus anni Traſalpinorum contentionibus peti, magis in dies deleri, atque evaneſcere; eorum autem telis neminem e Græcia ſe ſe hactenus objeciſſe. At quoniam Illa imis jampridem ſaucia viſceribus, & pæne animam agens linguam ſibi feriri non ſentit, aut ſi ſentiat publica voce queri non poteſt, Typographiis ſibi, atque omnibus ſtudiorum incitamentis a Victore ſublatis, qui nempe ſciat quanti docta Græcia Perſis ſteterit, gaudeo mihi, qua parte dumtaxat ſit copia, eius defendendæ cauſam non modo juſtam, ſed etiam neceſſariam datam fuiſſe. Quamquam enim a Scaligero, a Salmaſiio, ac reliquis,

a Vide Georgium Martinum, & utrumque Scaligerum.

liquis, qui pro græca pronuntiatione Achillem præſtiterunt, longo diſtem intervallo, nemo tamen eorum aut Græciam ita oculis perſpectam habuit, ut ex ſeſe loqui, aut Græcos ita a ſe natura alienus expertus eſt, ut quum pro iis diceret, ſine ulla ſuſpicione dicere cenſeretur. Porro qui me, ac gentem meam in Græcia hoſpitem (*a*) minime novit, cogitet, me meæ impudentiæ testes, ſi mentiar, eos, quibus cognitus ſum, haud velle; qui novit, is quum voluntatem meam ab omni invidia liberarit, intellectui dabit, ſi quid hac dimicatione peccatum eſt, quod ſi quis plane oſtendat, is me ſtatim in Eraſmianorum albo volentem adſcribet.

F I N I S.

---

a Nos Ligurum Colonia ab anno 1346 quos vulgus Chii *Frangos*, Gregoras autem, Leunclavius, Emmius, Boſſius, Foglietta, Bizarus, Lucheſinus ac reliqui Græci, Itali, Galli ſcriptores nunc *Latinos Chios*, nunc *Januenſes Chios* appellant in urbe media Chii degimus ad 2000 numero inter 80000 Græcorum, a quibus aliam habemus Eccleſiam, Epiſcopum, ritum, ſacram linguam, cærimonias, litterarum ſtudia, inſtitutionem, mores, mentem, animum, alium quoque cultum, ac linguam dum licuit: cum his nullam nobis intercedere neceſſitudinem pecudes etiam in Græcia norunt; omnes boni dolent, & ſanguine etiam petendam eſſe pacem firmandamque putant.

ERRATA CORRIGE

Pag. 3. Verſ. 24. fortaſſes fortaſſe, p. 8. in Notis c mehtod method, p. 15. v. 13. oiride horride v. 17. ſcientam ſcientiam v. 35. imitari imitatur p. 15. v. 18. cum quum v. 20. cor-rnpta corrupta p. 17. Not. a 618. 638. p. 18. v. 20. Nicenam ſonns, Nicænam; ſonus v. 27. cum quum v. 29. cępiſſe cœpiſſe p. 19. v. 34. viguern viguerunt p. 20. v. 9. *fuiſſe flu-xiſſe* v. 12. predicat prædicat p. 24. v. 2. græcie græce v. 6. ſcrmonis ſermonis v. 28. cum quum p. 26. v. 11. conliſi conliſa p. 28. v. 2. pene pæne p. 29. v. 4. cum quum p. 30. v. 17. *re-cpta recepta* p. 31. Not. d Giraudean Giraudeau p. 33. v. 12. deſixum defixum p. 35. v. 6. Illi ille p. 37. v. 10. *Irique Irimque* p. 39. Not. a ſigniter ſignifiet p. 40. Not. b ὀμηϱικῶν ζη-τημ ὁμηρικῶν ζητήμ. p. 41. v. 25. θήβην θείβην p. 42. v. 7. in Homero Homerus in Homero v. 8. PROPHANIS PROFANIS p. 43. v. 9 ex Philemone ex Phile-mone Porphyrius v. 13. *Thacydidis Thucydides* v. 15. *fine fine* p. 45. v. 15. τον τὸν Not. c Baxlorſium Hottiugerum Bochartums Buxtorf. Hotting Bochartum. p. 46. v. 7. nedum vocabula nedum nedum vocabula v. 22. νῆπίον νηπίον p. 48. v. 20. voluiſſe valuiſſe p. 50. v. 14. *Piſtero Piſtevo* p. 51. v. 5. porj per I. Ibi ſcripſerunt ſcripſerunt. V. 15. σημεῖον a σημεῖον. V. 17. αχημευτικὴ a χημευτικὴ. v. 21. pro poni poni pro ʻ ſpiritu aſpero verbi ἕω unde derivat ἰσθής V. 22. αἱ νεί-ται ἀντιτίαι v. 24. nonne nonne a. In Not. l Nore Noct. & l. 15. 15. p. 53. n. nuuc nunc pah. 57. varſ. 18. fane ſane pag. 58. verſ. 26. oves oves pag. 61. v. 9. Alſculgpins AEſculapius V. 18. θεϱιαμβμβος θεϱίαμβος pag. 64. verſ. 7. itaminatumque intaminatumque v. 23. Calpe s Calpe Not. d Noct. Act. Noct. Att. p. 69. v. 27. Judex Index p. 75. v. 24. *demtus demptus* pag. 76. verſ. 2. *unionum uniſonum* verſ. 80. Not. f Dialetbis Dialectis V. 5. ἀυτῷ ἀυτῶ p. 83. v. 5. Græcos Græcas p. 91. v. 6. CAPV CAPVT s

Digitized by Google

Digitized by Google

C056519277

Digitized by Google

Digitized by Google